

ŐSI GYÖKÉR

KULTURÁLIS FOLYÓIRAT

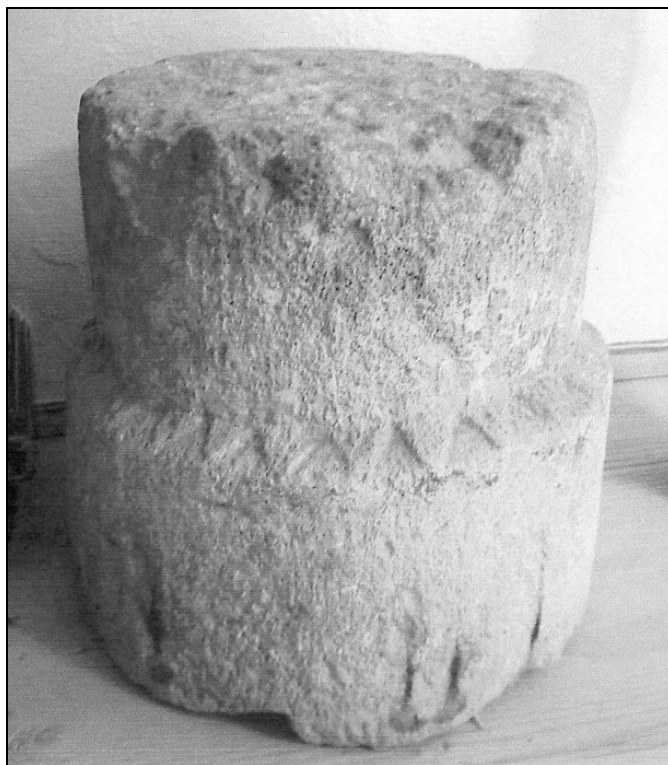
Megjelenik negyedévente a magyarságtudomány és az ősi magyar nyelv kutatásának szolgálatában

Alapítva: 1972

Ára : 800,- Ft

La Raiz Ancestral

Alapító – Örökös Főszerkesztő: Badiny Jós Ferenc

A Csíksomlyói Kegyetemplom ősi Boldogasszony oltára

Ezt a kerek kőoltárt a mai templom építése alkalmával találták pontosan az oltár alatt.

Kétszáz évig a templomban őrizték a karzat alatt, a fal mellett.

2000 táján bevitték a templom melletti Ferences-rendi Kolostor folyosójára.

Itt fényképezte le Schmidt Irén magyarságkutató.

Alapító - Örökös Főszerkesztő: Badiny Jós Ferenc

Felelős szerkesztő: Dr. Gyárfás Ágnes
Szerkesztő: Bubcsó Gábor
Munkatárs: Bubcsó Gáborné

Kiadó: Miskolci Bölcsész Egyesület (MBE)
3534 Miskolc-Diósgyőr, Vár u. 9.
(az egyes villamos végállomásánál)
Levél: 3509 Miskolc, Pf. 819.
Szerkesztőségi telefonszám/fax:
+36-46-331-981

© Ősi gyökér 2009. XXXVII. évf. 1. sz.
Minden cikkért a szerzője a felelős. Egyes cik-
keket csak rövidített formában közlünk.
Kéziratokat nem őrünk meg, és nem küldünk
vissza! **(Lemezen küldött anyag mellé kér-
nénk kéziratot is)**

Belföldi előfizetés (évente négy szám):
4000 Ft/év.

Egy szám ára 800 Ft.

Az előfizetés történhet a MBE címére
(3534 Miskolc-Diósgyőr, Vár u.9.)

– Ősi gyökér előfizetés megjelöléssel –
postautalványon, a Kiadónál személyesen, vagy
banki átutalással a BB RT bankban a
10102718-10373815-00000004 számlaszámra.

Külföldi előfizetés: 50 USD/év.

Az összeg a BB bank miskolci fiókjában
vezetett 10102718-10373815-00000004
számlaszámra utalható át.

Adószám: 19071332-1-05

Kapható: a MBE könyvtárban
(Miskolc-Diósgyőr, Vár u. 9.),
a Központi Antikváriumban
(Miskolc, Széchenyi u. 21. a színháznál),
a Belvárosi Szépműves Antikváriumban
(Miskolc, Városház tér 9.),
a Szkíta Könyvesboltban
(Miskolc, Széchenyi u. 53.),
a Kéthollós Könyvesboltban
(1081. Bp. Kenyérmező u. 3. a.),
a Fehérlófia Könyvesboltban
(Bp., József krt. 35.),
a Magyarok Háza földszinti könyvesboltjában
Gondos Bélánál (Bp., Semmelweis u. 1-3.),
a Püski Könyvesboltban (Bp., Krisztina krt. 54.),
az Emese Álma könyvesboltban
(Bp., Fehér út 1. – az Őrs vezér térnél),
Gedeon Editnél Budapesten (tel.: 314-4863),
a Csodaszarvas Könyvesboltban
(Bp., Teréz krt. 8. sz. alatt, az udvarban),
az ARTAMONDÓ Kft:
(SZKITIA) Bp., Andrassy út 124.
az ERDÉLYÉRT KÖNYVESHÁZ
Bp., Bécsi út 99.,
a SZITTYA Könyvesbolt
Bp., József Attila út 22.,
a TURUL Könyvesbolt
Bicske, Ady E. u. 7.,
Pécsett: Lác u. 2.,
Szabó Andrea
Szentendre, Bogdányi út 14.

ISBN 9632144546 • ISSN 1586-9423 • HU ISSN 1586-9423

Csík-somlyó - Salvator-kápolna, belső gömbpanoráma (Internet)

ŐSI GYÖKÉR

KULTURÁLIS FOLYÓIRAT

Alapító – Örökös Főszerkesztő: Badiny Jós Ferenc

2009. XXXVII. évf. 1. sz.

TARTALOM

MAGYAR TÖRTÉNELEM

Kiss István
Koppány vára 2

ÓSTÖRTÉNET

MU és egyéb elsüllyedt földrészek
Cholnoky Jenő és Csicsáky Jenő írásai alapján összeállította
Simon Endre 13

Barati Attila
Tollas kígyó a karcsai templomban 19

KARCSA Református temploma
Jósvainé dr. Dankó Katalin 22

Tompa Mihály
A karcsai templom 29

MAGYAROK NYOMÁBAN

Somos Zsuzsanna
Gróf Teleky Blanka (1806-1862) sírja a régi Montparnasse
temetőben (Párizs) 31

MAGYAR SZENTEK

Tóth Sándor
Rózsák asszonya 33

NÉPMŰVÉSZET - NÉPKÖLTÉS

Népi díszítőművészet szakrális jelentései
Internet 37

Hervay Tamás
Magyar őshit jelei magyar hímzéseken 42

Varga Géza
Egy nógrádi hímzés őshit eredetű jelei 43

Magyar ház fejlődése a honfoglalás korától
Internet 45

Gyárfás Ágnes
Az arany nyílvesző. Apokalipszis a turáni kultúrában 48

MAGYAR ZENETÖRTÉNET

L. Kecskés András
SACARUSok 55

TRIANON

AZ INSTITUTUM PRO HOMINIS JURIBUS kérelme
Trianon felülvizsgálatára (Internet)..... 58

ESSZÉ

Tibold Makk Szabina
Aranykalickából kiröppenő gondolatok 62

Bérces Zsuzsa
Holland tükörcserepek 69

SZERETET HANGJÁN

Gömöry Katalin és a szerkesztő 73

Kaszás Kálmán és a szerkesztő 73

Kiss István DLA és a szerkesztő 74

KÖNYVEK

**Hankó Ildikó: A magyar királysírok sorsa (Magyar Ház kiadó
2003) (Szerk.)** 75

**Szentkatolnai Bálint Gábor: A magyar nyelv Dél-Indiában
(Frig kiadó 2008) (Szerk.)** 75

ESEMÉNYEK

**A Magyarok Világszövetsége konferenciái Boldog Özséb
pálos szerzetes szentté avatásáért (Szerk.)**..... 78

Boldog Özséb és az imádság ereje (Szerk.)..... 81

A magyar kultúra napja
Székely Györgyi 84

A MBE HÍREI

A Miskolci Bölcsész Egyesület tájékoztatója 85

Jelentkezési lap 90

VERSEK

Hervay Tamás
Örök fényvárás, Árva Vince halálára

Kiss Anna
Fohász (részlet)

KÉPEK

Schmidt Irén képei a Csíksomlyói ősi Boldogasszony oltárról.
Somos Zsuzsanna fotója

Internet képek

Kiss István DLA*
KOPPÁNY VÁRA

Hatalmi harc

Koppány személye, sorsa és az, ahogyan az utókor alakja köré legendát szöve az ősi hagyományokhoz való ragaszkodását megőrizte emlékezetében, lidércnyomásként nehezedik a hivatalos magyar történetírásra. A felkent történészek lebénulnak, ha írniuk kell róla, sőt legszívesebben Koppányt lehalasztják még az Árpád-ház családfájáról is, mintha soha sem élt volna. ([1] Dümmerth, az Árpád-ház családfa melléklete).

A Magyar Nagylexikon Kronológia 1. kötete így emlékezik meg az i.sz. 997. évről:

„Meghal Géza fejedelem. Utóda István, akit államalapítónak tart számon a magyar történetírás. István Veszprém mellett német lovagok segítségével legyőzi Koppány nemzetségszűrését, aki a seniorátus (a legidősebb férfi családtag örökösödését szavatoló ősi jog) és a levirátus (az elhalt férj fivérével kötött házasság jogszokása) alapján magának követeli a fejedelmi hatalmat és az özvegy Saroltot. A győztes István Koppány felnagyított testét elrettentésül a görög, a veszprémi és a székesfehérvári várkapukra szegezteti, a negyedik részt pedig az erdélyi gyulának küldi el.” ([2] MNL Kronológia 1. kötet, 211. p.). A „kéretlen ajándék” egyértelmű üzenet volt a vártulajdonosoknak!

A véres párharc a legfőbb hatalom elnyeréséért folyt, hogy eldöntsék: a hagyományos vagy az új örökösödési rend érvényesül-e? A régi öröklési rend, a pusztai népek örökösödési jogszokása arra irányult, hogy az új fejedelem az uralkodó nemzetség vezetésére legalkalmasabb, rendszerint legidősebb férfi tagja legyen. Az új örökösödési rend szerint az új első számú vezető mindig a család első szülött férfi tagja kellett legyen a primogenitúra rendelkezései szerint. A magyaroknál Géza halála után az új öröklési rend bevezetése együtt járt a keresztény hit felvételével, idegen ajkú papok türelmetlen, nem egyszer erőszakos evangelizációjá-

val, és az új uralkodónak vazallusi hűséget fogadó idegen lovagok beáramlásával. Géza külpolitikai döntése nyomán a magyarság a nyugati, latin nyelvet használó római katolikus keresztény hitre tért át s a folyamatot István hajtotta végre. Az idegen papság mindent megsemmisített, ami a régi hitvilághoz, a keleti magas kultúrához és civilizációhoz kötődött, mivel a régi hitet csírájában akarták kiirtani. Igyekeztek eltörölni a múltat, a jelent pedig saját érdekeik szerint átírták, a történeteket meghamisították! A római katolikus egyház ma is csak a kereszténység felvételétől, a szentté avatott Vajk/István uralkodásától számítja a magyarság történetét, mit sem törődve az azt megelőző évezredekkel. Ez lett az eredménye annak, hogy Koppány a Vajk/István elleni hatalomért vívott párharcban veszített és kegyetlen, szörnyű sorsa lett.

A nép kimaradt az új hit teológiai vitáiból, (abból, hogy az ortodox Bizáncot, vagy az egyetemességet/katolikumot hirdető Rómát jobb-e követni), az urak hatalmi harca pedig nem érdekelte. Józan paraszti ésszel, gyakorlatiasan ítélték meg az eseményeket. Pl. Istvánnak a Szentesica forrásnál tett látogatását azzal a szentenciával hagyományozták át az utókorra, hogy Szent Istvánnak azért kellett véres kezét megmosnia a szent forrás vizében, mert így próbált megtisztulni a Koppány ellen különleges kegyetlenséggel elkövetett tetteinek bűnétől! ([3] Stampler I., Ősi Gyökér 2002/1-3., 27. p.)

Padányi az eseményekről

A Géza fejedelem halála utáni belpolitikai helyzetet Padányi Viktor tisztázta. Padányi a történelemből shakespearai királydrámával vetekedő forgatókönyvet hámozott ki néhány közismert időadat összevetése és a dráma szereplőinek hús-vér emberi tulajdonsága és viselkedése alapján. Padányi Géza nagyfejedelem és az ügy többi szereplőjének születési és házassági adatait elemezve azt állapította meg, hogy Géza gyermekeinek születési adatai alapján kétszer házasodott. Egy 12. századbéli lengyel kútfő azt állítja, hogy

* Okleveles építészmérnök

Gézának lengyel hercegnő volt a felesége, akit Belekegin-nek hívtak. A mi forrásaink szerint Géza felesége Saroldu volt. Az, hogy egy férfi, ha megözvegyül másodszor is megházasodhat nem jutott eszébe történészeinknek, Géza gyermekeinek feltűnő, magyarázatra szoruló születési dátumainak ellenére sem. Padányi felfigyelt arra, hogy Géza házasságában a gyermekáldás tíz év elmúltával megszűnt, de 23 év elmúltával még két leánya született, vélhetően második házasságából. A lengyel hercegnőnek ugyanis miután 969-ben 30 évesen megszülte Vajk/Istvánt, 23 évi kihagyás után, 53 évesen, újból két gyermeket kellett volna a világra hoznia, ami biológiai képtelenség lett volna. A lengyel hercegnő valamikor 969 és 989 között elhalálozott, és a megözvegyült Géza két kései lánya Sarolduval kötött második házasságából született. Ezért Vajk/István szülőanyja a

lengyel hercegnő, Saroldu pedig csak a mostohaanyja volt. Hasonló feltűnő, de szinte groteszk körülmény, hogy a „trónkövetelő” Koppány horka, a somogyi nagyúr, Géza halála után feleségül akarja venni Saroldut, aki, ha Géza első felesége lett volna az özvegy, közel kellett volna lennie a hatvanhoz, mivel az asszony egy évben született Gézával. Azonban Koppánynak a nála 26 évvel idősebb özvegygel kötendő házassága még politikai szempontból is elképesztő lett volna.

Ugyanakkor Géza második felesége, a 30 év körüli temperamentumos, párdüctermető, vadászó, verekedő és férfias mulatságokban szívesen résztvevő Saroldu nyilván elbűvölte a 35 éves Koppányt, akinek azonban főhatalmi ambíciói miatt szörnyű, kegyetlen vége lett. Halála után a damnatio memoriae lett osztályrészé. ([4] Padányi, in Ősi Gyökér 2001/4-6., 9-17. p.)

Időrendi táblázat

Események	Évszám	Megjegyzés
Géza születése	939	
Belekegin születése	939	
Géza első házassága	960	Belekegin hercegnővel
Gyermekek: leány	963	
leány	966	
fiú (Vajk/István)	969	az anya Belekegin hercegnő
Géza uralmának kezdete	972	
Saroldu születése	968	
Géza második házassága	990	Sarolduval, a Gyula lányával
Gyermekek: leány	992	
leány	996	az anya Saroldu
Koppány születése	965	
Géza megözvegyülése	969-989	nincs biztos adat

Az egyesített és a széttagolt ország

Baráth Tibor írja: „Az, ahogyan Árpád fejedelem a Duna-medencében élő törzseket és kiskirályságokat egy nemzetté egyesítette és a sok kis honból megalkotta az egységes nagy országot, törvényeket és alkotmányt szabott, a világtörténelem legszebb országépítései közé tartozik. Az ország-egyesítésbe beletartozott a Duna-medencében talált, oda a kő- és bronzkorban betelepült magyar népesség főleg földművelő leszármazottainak integrálása, akiknek a kultúrája hatott a katonailag

hódító Árpádokra”. ([5] Baráth III., 168-171. p.)

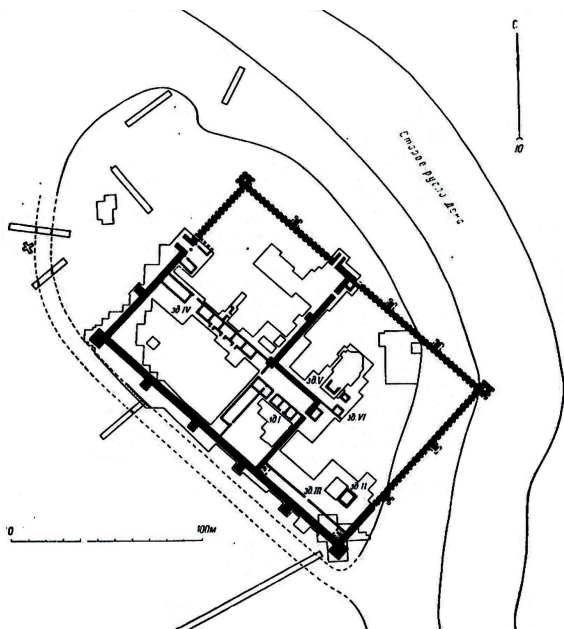
A 10. század közepétől azonban egy széttagolódási folyamat mutatható ki a Kárpát-medencében, amit Géza és Vajk túlzott nyugatbarát külpolitikája, meg idegen fegyveresek és papok mértéktelen beáramlása okozott és fegyveres összecsapáshoz vezetett. A regionális nemzetségszűkei központok közül önálló hatalmi központ volt Erdély a Gyulák, Délkelet Magyarország Ajtony uralma alatt, Északkelet Magyarország pedig az Abák hatalmában volt. A Dunántúl Dél-nyugati részét sem Géza, ha-

nem rokona az Árpád ükunoka Koppány uralta, aki tudatosan tört a főhatalom megszerzésére és annak megfelelően építette ki hatalmi bázisát Somogyban. ([6] Nováki, 44. p.)

A castellumtól a kővárig

Koppány kővára Gerő László szerint Somogyvár helység felett emelkedő „várszerű telep” volt, amely erős szándékot mutatott a sánc-védőárkos, többszörös gyűrűs erődítésre. ([7] Gerő, 113. p.). Figyelemre méltó Bakay Kornél megjegyzése, a szárkeli erődről, nevezetesen az, hogy a 193,5x133,5 m alaprajzi méretű, 3,75 m vastag falú vár sárgás-fehér mészkőtömbökkel burkolt téglafalait alapozás nélkül húzták fel, *pontosan úgy, ahogyan a somogyvári és dobokai várfalak is épültek.* ([8] Bakay II., 130-132. p.).

Annak a ténynek, hogy a honfoglaló magyarság ismerte a kővár építés fortélyait, és, hogy Géza nagyfejedelem koráig számos kővárat emeltek a Kárpát-medencében, Koppánynak a „somogyországi nagyúr”-nak dicstelen vége a legcsattanósabb bizonyítéka, mert ahol négy várkapu akadt a horka felnegyelt holttestének felszögelésére ott várnak is kellett állnia.

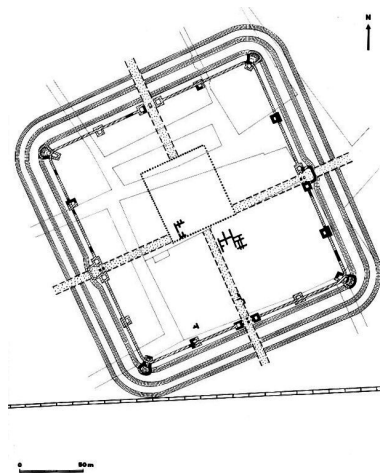

1. ábra: A szárkeli kazár vár felmérési rajza Artamanov után. (Bakay II. 132. p.)

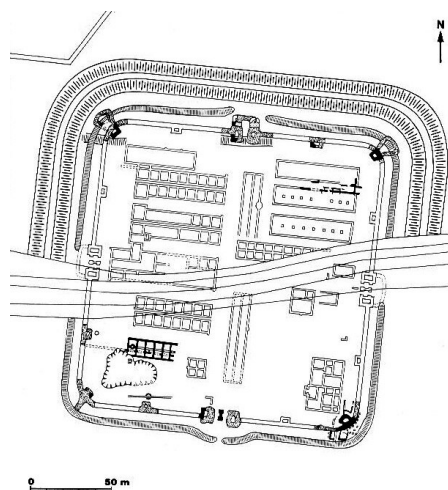
A honfoglaló magyarok már Kazáriában illetve Etelközben, a szárkeli erőd építése és a kievi

váregyüttes kialakítása kapcsán megismerkedhetek a várépítés különféle módozataival. Kievben volt a magyar kardgyártás központja, amit még Űgek épített ki három különálló vár háromszögletű együttesévé, a szárkeli erőd pedig Petróniász bizánci mérnök irányításával épült fel, akit Theofil bizánci császár (829-842) küldött ki, a kazár kagán kérésére, az építkezés megvalósítására, a Kazária elleni egyre erősödő varég/viking támadások kivédése érdekében. A szárkeli erőd római castellum mintájára készült. (1. ábra.)

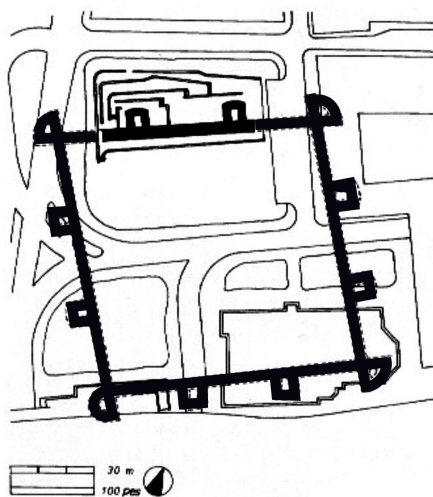
A Kárpátok hegykoszorúját megszakító hágókon átkelő honfoglaló magyarok magukkal hozták az erődépítés tapasztalatát és gyakorlatát. Az új hazában pedig itt találták a rómaiak elhagyott castellumait, nagyrészt romos állapotban. Akadt azonban olyan is, amelyik használható, hasznosítható állapotban volt. (2.1., 2.2., 2.3, 2.4. ábra.)

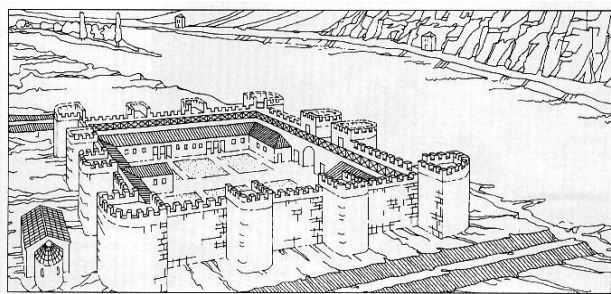
2.1. ábra: Campona /Nagytétény, alaprajz Visy, 89. p.

2.2. ábra: Iza/Leányvár, alaprajz Visy 58. p.

2.3. ábra: Contra Aquincum, alaprajz PHA, 69. p.

2.4 ábra: Contra Aquincum, távlati kép PHA, 69. p.

Későbbi 16. századi adat van a Fokról/Siófokról Sárváron átvezető „rég, római eredetű hadiút mentén álló erődítésekről”. ([9] Novák, 175. p.). Más adat szerint a Dénesdi-vár napjainkban végzett feltárásakor a kutató régész „várépítésre utaló habarcsos követ és római tegula/tetőfedő cserép töredéket talált”. Ezek a római leletek arra ösztönözhetik a régészeket, hogy ásatásaik során fordítsanak nagyobb figyelmet a mélyebben rejtőző, korábbi épületmaradványokra, amelyek 3-5. századi római kori, vagy 9-10. századi honfoglalás kori eredetűek lehetnek. A Dénesdi-vár leleteit például Györffy György egyértelműen Géza nagyfejedelem (972-997) korába eredeztette. ([10] Nováki, 83., 89. p.). A Pannón Limes mentén épült használható középületeket és castellumokat a honfoglalók birtokba vették. Az aquincumi polgárvárosi amfiteátrum Kurszán vezér vára lett. Az akkor még ép Contra Aquincum eredeti rendeltetése azonban okafogyottá vált. ([11] PHA. 68-69p.) Ha új várakat építettek a római castellumokat előképnek tekintették, de az új történelmi helyzet követelményeit figyelembe vették. Ez főleg Fajsztól kezdve, aki azt szorgal-

mazta, hogy minden nemzetségszű építse meg a maga várát. Györffy György szerint a magyar nemzetségszű az egész szállásterületen várakat választottak központul. Ennek során a nemzetségszű vagy meglévő római castellumokat igényeiknek megfelelően átépítettek vagy új kővárat építettek. E várépítési hullám kapcsán azonban nemcsak a nemzetségszű hatalmának megszilárdulása valósult meg a központi hatalom elképzeléseinek megfelelően, hanem a széthúzó egyéni hatalomvágy is érvényesülhetett (pl. Gyulafehérvár és Somogyvár esetében), gyengítve a központi hatalmat. Központi irányításra utal viszont az a körülmény, hogy a Fajsztól kezdve várépítési program keretében a kővárak közel azonos méretekkkel és alaprajzi elrendezéssel épültek. A gyors várépítés egyszerű műszaki megoldásokat igényelt. Ennek módja egy kipróbált minta alkalmazása lehetett, mint a római castellumok esetében. A rómaiak szigorú geometriai rend alapján kialakított prototípusok, mai szakki-fejezéssel típustervek szerint építették a castellumokat úgy, hogy azok 300-500 fős helyőrsége, lovakkal, napi 24 órás váltott szolgálatot lásson el. A magyarok a mintának tekintett eredeti Pannón Limes-menti római katonai létesítmények méreteit az új funkciós igényekhez igazítva, megfelelően átalakították a könnyű lovas helyőrség kisebb létszámára, helyi funkcióigényekhez és terepadottságokhoz igazodóan.

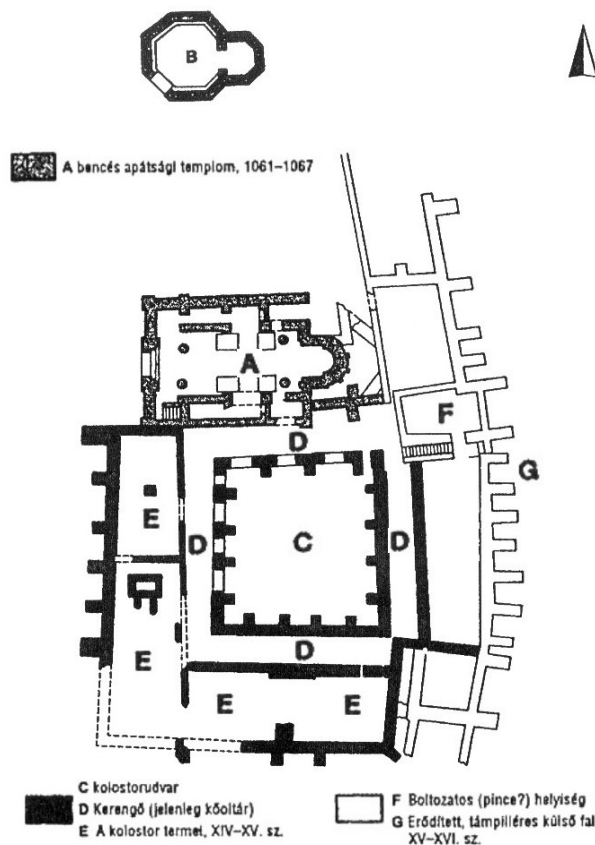
Nem csökkentették Gyulafehérvár és Győr castellumának méreteit, hanem sánccal-árokkaal védhetőbbé tették azokat.

Új kővárakat a Fajsztól kezdve várépítés során úgy építettek, hogy a római négyzet alakú castellumok 100-200 m-es vagy még nagyobb belméretét ~30-45 m-re csökkentették. Később ilyeneket építettek vagy alakítottak át kolostor céljára is különálló templommal. A várak kb. 40-50 könnyű lovas katonára, a hasonló építésű kolostorokat pedig 20-50 fős szerzetesi és laikus testvéri közösségre méretezték. Még fontosabb volt a várfallal körülvárt udvar terület (esetleg emeletes) épülettel történő körülépítése és a szabad udvar terület észszerű hasznosítása. A négyzetet alaprajzú külső határoló kőfalak mentén ugyanis két oldalt nagyobb fesztávú tereket, két oldalt pedig kisebb fesztávú, ideiglenes jellegű helyiségeket építettek meg, egy központi udvar körül. Az így épített vár

mindkét funkciót képes volt ellátni, tehát *bifunkciós* volt. Funkcióváltás esetén csak a helyiségek neve és berendezése változott meg. A nagyobb fesztvú terem jellegű tércsoportban katonai használat esetén a helyiségek neve parancsnokság/praetorium, legénységi szállás/contubernium militum, étkező/triclinium lehetett, a kisebbek pedig fegyverraktár/armamentarium, istálló/stabulum, műhelyek/fabricae elhelyezésére szolgáltak. Vár egyházi funkciók igényelte átalakítás esetén ugyanezen helyiségek neve rendfőnök/prior monasteri, hálóterem/dormitorium, ebédlő/refectorium, könyvtár/bibliotheca, kódex és iratmásoló szoba/scriptorium, társalgó/parlatorium, élelmiszer és bor raktár/horreum cibi et vini, gyógytea és kenőcs készítő vegykonyha/officina potionis et unguenti, vagy sörfőzde/officina cervisia, sajtkészítő és -érlelő/officina casearia lehetett. Kolostorban nélkülözhetetlen volt a kerengő, vár esetén a központi udvar, kútházzal védett kúttal vagy ciszternával. Ilyen lehetett Koppány kővára is, amit halála után gyilkosai kaptak meg jutalmul, és amit később átépítettek kolostorrá, a Kaposvár-Kaposszentjakab kolostor funkcióra átalakított várhoz hasonlóan. ([12] Nováki, 174.-176. p.). (3.1. ábra).

3.1. ábra: Somogyvár-Kupavár kolostorrá átépített várának felmérési alaprajza és helyszínrajza
Alaprajzi négyzetmag mérete: ~40x40 m.

3.2. ábra: Kaposvár-Kaposszentjakab kolostorrá átépített vára (Nováki, 176.p.)
Alaprajzi négyzetmag mérete: ~40x40 m.

A múltkutatók zavarban vannak a somogyvári kolostor és temploma építési időpontját illetően. Koppány várát meg sem említve, azt a feltevést módolták ki, hogy a monostor 1091. évi alapító levele „csak a szállásházra és kerengőjére értendő, mivel a templom építésének még a bencés rend itteni, hazai megjelenése előtt meg kellett történnie a Kapuvár-hegy déli oldalán. Emiatt szorultak a monostor építményei az északi oldalra!”. (Internet info). Ám az első bencés szerzetesek missziós küldetéssel csak 972 után jelentek meg Géza nagyfejedelem udvarában, hogy ő maga is felvegye az új hitet. Vajon elképzelhető, hogy a térítő szerzetesek az ősi hithez és szokásokhoz kötődő Koppány horka dukátusi udvarában már korábban jelen voltak és tőle kaptak építési területet, kőbányát, munkaerőt meg pénzt az ország második legnagyobb templomának felépítésére a nagyúr somogyi birtokán, ahol ekkor már vélhetően állt a kővár? Nem! Hiszen éppen az ott álló kővár miatt szorulhatott a később épült templom a Kupavár-hegy déli peremére, mert Koppány vára elfoglalta a templom elől a hegy építési szempontból kedvező

zőbb északi oldalát. Ezért a monostor későbbi építése során úgy alakították ki a szállásházat és a kerengőt, hogy a kővárat e célra átépítve felhasználták, a templomot pedig az adottságokhoz igazodva kényszerültek déli oldalra telepíteni. Előbb állt tehát a kővár és később építették melléje a templomot a bencés regula szerinti északi oldal helyett a déli oldalon. A somogyvári templom és a kolostor építése kapcsán a hozzáértők eddig csak annyit állapítottak meg, hogy nincs minden rendben az apátság alapítása körül, mert az apátsági alapítólevelet úgy is lehet értelmezni, hogy az csak a szállásházra és a kerengőre vonatkozott, „mivel a templom jóval korábban megépült”. Annyi bizonyos, hogy *két eltérő korú nehéz épület került egymás mellé*. Mindkét építmény önálló erőtanit rendszert képez, ezért egy utóbb készült nem terhelhető rá az előzőre, mert a többlet súllyal megterhelt régebbi fal elrepedhet. Ezt elkerülendő, vagy új falat kell felhúzni, vagy a meglévő, de új szerkezeti rendszerbe illeszkedő falat a régi rendszertől dilatációs hézaggal le kell választani, azaz közöttük mozgási hézagot kell hagyni. Ez a súlyos épületrészek előre megtervezett repedési helye hőtágulás és egyenlőtlen süllyedés esetére. Az adatokból a fentiek alapján kihámozható vélelmezett építési sorrend az, hogy a kővár a X. században, a vár átépítése kolostorrá és bővítése új templommal a XI. században valósulhatott meg,

Szent László uralkodása alatt, 1077-1095 között. Építői (a cluny reformot elfogadó és követő) francia bencés szerzetesek voltak, akik a dél-franciaországi Saint Gilles monostor filiáléjaként, Szent Egyed apátság néven építették meg, a király által alapított kolostort. Az apátsági templom a 11. század végére épült fel. A lovagkirályt ebben a somogyvári apátsági templomban temették, ahol 1113-ig nyugodott, majd utána a nagyváradi székesegyházban helyezték végső nyugalomra.

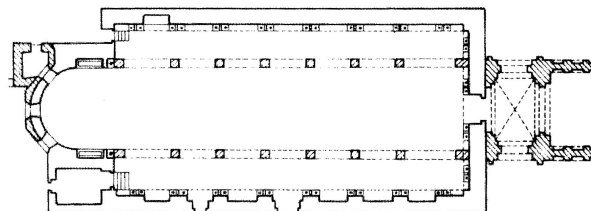
A somogyvári prototípus-vár

Jutas (Jutocsa) fia Fajsz, Árpád unokája, 948-955 között volt fejedelem. Váráépítési programjának meghirdetése idején Koppány apja, Tar Zerind volt az örökölhető horka méltóság viselője és feltehetőleg a somogyvári nemzetségi sánccvár építte-

tője, hiszen Koppány csak 10 évvel Fajsz halála után született. A kővárat bizonyára Koppány emelte, amit jóval később kolostorrá alakítottak át, melynek előljárója apát rangot viselt. A Bakay-féle ásatások felmérési rajza az eredeti és az átalakított állapotot együtt mutatja be. A rajzból mégis kivehető annak a ~40x40 m oldalméretű négyzetnek a körvonala, amelyet az eredeti kővár falai vettek körül. A környezet domborzati rétegvonalalaiból megállapítható, hogy a várat a fennsík legmagasabb ellaposodó részén emelték. A keleti, a nyugati, és az északi oldali rétegvonalak meredek szintesést mutatnak. Csak a déli oldal lapos, illetve enyhe lejtésű. E lapos rész dél-keleti sarkában árkolt-sáncolt elővár körvonala rajzolódik ki. Ezen az oldalon lehetett feljutni a fennsíkra, a vár keleti bejáratához, ahol vélhetően a várnak védett, iránytöréssel megközelíthető felvonóhíddal és hullórostéllal védett kaputornya és bejárata volt. A kaputoronyban csigalépcsőn lehetett feljutni az emeletre és a mellvédfal mögötti körbefutó gyilokjáróra. A mintegy ~8 m-es fesztávú északi és nyugati vártraktus egyemeletes, a ~5-6 m-es fesztávú keleti és déli traktus földszintes lehetett, könnyen elbontható módon fából építve. A vár méreteiből adódóan mintegy 40-50 fős helyőrséget tudott befogadni lovakkal együtt. Az utóbbiak részére a két földszintes szárnyban egy-egy istálló készülhetett összesen 50 ló számára. A keleti szárnyban szabadon maradó területet a sütőház és annak gabonaraktára foglalhatta el. A légénységi szállás a nyugati nagyobb fesztávú földszinti szárnyba kerülhetett, az északi szárnyban pedig az étkezőterem kapott helyet, a konyhával és annak raktárával együtt. Az emeleti szinten a vár ura rendezkedhetett be. Az emeleti előcsarnok déli oldalára lovagterem, északi oldalára a várúr lakó- és fogadó terme települhetett. Az északi emeleti szárnyban kaptak helyet a várúr családjának lakóterei. Az emeleti szint helyiségeket az északi és a nyugati külső oldalhoz csatlakozó fa galériáról lehetett a szabadból közvetlenül elérni, a galériára pedig egykarú lépcsőn lehetett felmenni. A vár védelmi képességét, az erődített elővár mellett, a Gerő László említette „sánc-védőárkos, többszörös, gyűrűs erődítés” kiépítésével lehetett fokozni. A felmérési rajzról leolvasható, hogy idővel a várat apátsági kolostorrá/monostorrá alakították át. Az átalakítás során a nyugati és a déli

várfalak mentén elbontott földszintes, fából épült lóistállók helyén, valamint az északi és keleti traktus falához csatlakoztatva kerengőt építettek ki. Utána a vár nyugati oldalához két nyaktaggal kötve és belső kertet alakítva ki, kétszintes új nyugati szárnyat építettek fel sajátos kolostori funkciókra. A bejárati kaputorony csigalépcsője megmaradt az első emeleti lovagterem és a várúr termének belső megközelíthetősége céljára, de a többi emeleti helyiség közvetlen elérésére a járható kerengő tető szolgált, új egykarú, szabad lépcsőkkel, amelyek a vár déli falát a templomhoz kapcsoló, átjárásra is alkalmas dilatációs hézagba lehetett telepíteni. A földszinten a vár keleti szárnya déli oldalán káptalantermet építhettek. Ebből közvetlenül is, meg az előcsarnokból is be lehetett járni a kapubejárattól délre, a várfalon kívül megépített kápolnába, amely a kezdeti, mindössze tucatnyi szerzetesi létszámra is megfelelő méretű volt, a napi többszöri közös imához és zsolozsmához. A földszinti előcsarnok északi oldalán parlatoriumot, az emeleten az előtér két oldalán pedig két dormitoriumot lehetett kialakítani részben a szerzetesek részben a laikus testvérek számára. A bencés regulában előírt fürdő és illemhely igény miatt a keleti szárnyat azonos fesztávval két szinten meg kellett hosszabbítani, Sankt Gallen mintájára. Az északi szárny földszintjére refektórium, két vendégszoba, az emeletre az apát terme és a scriptorium került. Ugyanezen szárny emeletén kapott helyet a könyvtár és az archivum, majd a déli szárnyba a benedek-rendi szerzetesek „ora et labora” eredeti regulája szerinti fizikai munkát helyettesítő beltéri műhelyek (serfőzde, gyógyital és kenőcskészítő vegykonyha, sajt készítő helyiség, stb.), helyezkedtek el, a módosított, új aacheni regula szerint. Melléjük az emeletre a kerengő tetőjéről közvetlenül elérhető betegszoba került. Az új építészeti hangsúly, a háromhajós templom a vár déli oldalfalához szorosan csatlakoztatva épült meg és nyugati homlokzatsíkja nagyjából egybeesett a vár nyugati oldalfaláéval. Ily módon a déli várfal a templom északi hosszfalá lett. Ez úgy vált lehetségessé, hogy e falat, az említett széles átjárókkal leválasztották a vár keleti és a nyugati hosszfaláról. Ez azért volt szükséges, hogy a vár és az új építésű templom összeadódó súlya alatt a várfalban, az altalaj esetleges összenyomódása során bekövetkezett süllyedés, vagy földrengés kö-

vetkeztében a vár és a templom egymástól függetlenül tudjon elmozdulni, hogy egyik falában se keletkezzen repedés. A templom bejárata, amelyet két torony fogott közre, nyugatra nézett, keletelt szentélyét pedig három-karéjos apszis (trichora) zárta le. A karéjok belső találkozási pontjai jelölték ki a három hajót egymástól elválasztó két pillérsor tengelyét. A templom, építészettörténeti szempontból, a korai romanika egyik jellegzetes példája és a plébánia templomok meroving előképe, a vienne-i háromhajós Saint Pierre templom módosított alaprajzi méreteit, szerkezeti- és térrendszerét követte, betelepült francia bencés közvetítéssel. Az idézett előképben a késő római középület fajta, a bazilika szerkesztési szabályai szerint, a főhajót az oldalhajóktól pillérekre felülő faragottkő ívek választják el. Az oldalhajókban lent mellékoltárokat, fent emeleti karzatot (emporiumot) lehetett kialakítani. A templomot cserép héjalású, látható üres fafedélszékkal fedték le, amelyet a főhajóban később a fedélszék alsó övére függesztett, sík, vízszintes, kazettás famennyezettel zártak le. Vienne-ben azért, hogy az oldal szárnyak kereszt- vagy dongaboltozata, valamint a fafedélszékes tetők is csak függőleges terheket adjanak át a pillérekre és a falakra, a vízszintes oldalnyomást beépített acél vonórudak vették fel, emiatt nem volt szükség kiugró, testes támpillérekre a hosszfalak mentén. Ebben az időben, az 5-10. században, ezt az építészeti megoldást „romano more” (római szokás) szerinti épületnek nevezték. ([13] Zádor, 19. és 22. p.). A kolostor templomának alapítóleveléből XI. századi építésének pontos dátuma, kolostori és világi funkciója, híveket toborzó vonzásköre nem derül ki. 1091-ben, a kétértelmű alapító levél keltének évében már állhatott.

4. ábra: A vienne-i templom alaprajza

A fenti leírás nem a vár és a kolostor/monostor „hiteles” rekonstrukciója felmérési rajz alapján, hanem a prototípus alkalmasságának és a fel-

merülő funkcionális igényekhez történő rugalmas illeszkedésének igazolása. Ez változhatott is, hiszen a castellum és a vár katonai erőd szerepe, harcias légköre és puritánsága idővel a kastély kényelmére és az otthon mindennapi lakályosságára szelídült. A négyzetes castellum és kővár títusterv alaprajz azonban még századok múltán is, egészen a reneszánszig, sőt a barokk korig nyomom követhető, többek között Mihályi, Nagytény, Deregyő, Körmend kastélyának (néha torzult idomú) alaprajzában ([14] Koppány, 30., 50, 140-142., 160. p.)

A somogyi kovácsipari központ

A kievi várban működő kardgyár olyan nagy mennyiségben állított elő kardot és egyéb hadi szerszámot, hogy nemcsak a Kárpát-medencei honfoglalásra készülő 70 ezer fős, majd a teljes törzsszövetség 100 ezer fős seregét tudta ellátni, hanem Bizánc és az arabok is kaptak belőle üzleti alapon. Mielőtt a magyarok elvonultak Kievből, Árpád a kievi várat és a műhelyeket átadta varég/viking apósának. A fegyverkovácsok egy része visszamaradt, másik része csatlakozott a hazatérőkhöz. Ez utóbbiak magukkal hozták a kovácsipar értékes csínját-bínját. Árpád és utódai kardszükségletüket továbbra is Kievből hozatták be. Kiebben azonban időközben annyira visszaesett a kardgyártás, hogy Géza korára a kardbehozatal a Kárpát-medencébe megszűnt. Mivel a honfoglaló magyarság nemzetségi alapon szállta meg az országot, a nemzetségi tömények fegyverzet ellátásáról a dukátusi központoknak maguknak kellett gondoskodniuk. Ehhez kovácsipari központot vagy alközpontokat kellett szervezni. Stamler Imre Somogyban megtalálta, Somogyvár körzetében Bú, Bogát és Fajszy helységeiben* Koppány kovácsipari vertikumainak kohóit és műhelyeit. ([13] Stamler, in: Ósi Gyökér, 2000/4-6., 29-38. p.), de sem ezek feltárására sem bemutatására nem kapott szükséges és elégséges hivatalos támogatást, és a leletek egy része megsemmisült. Az országban egyebütt (a Rinyánál, a Kaposnál, Gyöngyösön, a Marosnál és a Mecsekben) esetleg fellelhető kovácsiparra utaló leletek után sem kutatott. Még a Taksony, Lél, Tevel és Koppány

nevű települések környékén sem sikerült megállapítania, hogy mi van a föld alatt. Így arra a kérdésre sem lehet válaszolni, hogy a Somogyvár körzetében elszórtan települt kovácsipari telephelyek csak Koppány felfegyverkezését segítették elő, vagy hasonló központok behálózták-e az egész országot. Mindenesetre, Koppány nagyvonalúan, körültekintően és szakmai szempontból szakszerűen szervezte meg a somogyi kovácsipart, amely korszerű színvonalú volt és több helyre telepítve hatékonyan szolgálta Koppány felfegyverkezését. Egyedül azonban nem tudta legyőzni és kiűzni az országba behívott idegen fegyvereseket. Veszített, de ezer év óta példát mutat arra, hogyan kell szembeállítani a nemzetellenes erővel.

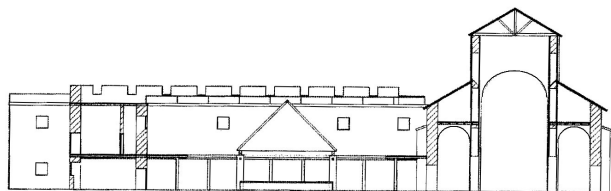
A vár és kolostorrom újjáépítése

A magyar történetírásnak és a történészeknek nagy az adósságuk Koppánnyal szembeni elutasító, ellenséges magatartásuk miatt. Ezer éven át hallgattak személyéről, tetteiről, meggyilkolásáról és szégyenteljes végét a szentté avatott király jogos cselekedeteként hagyományozták át az utókorra. Az egyháznak és az uralkodó elitnek mindig érdekében állt Koppány iránt hivatalból ellen-szenvet gerjeszteni és bármilyen részvétet vagy emberi együttérzést iránta hazaárulásnak bélyegezni. A történészek ebben néma cinkosok voltak. Mulasztásukat Koppány újraértékelésével kellene jóvátenniük, és – felnégyelés kockázata nélkül – az Árpád ükunokát más színben láttatniuk. Ideje volna ezer év mulasztását jóvátenni. Az Árpád-leszármazottak megtelepedési helyén – Somogyban – kellene Koppánynak emléket állítani azzal, hogy az általa létrehozott kovácsiparnak föld alatt heverő tárgyi emlékeit (kohókat, öntödét, műhelyeket) arra hivatott múltkutatók, megfelelő támogatással feltárják, szakszerűen helyreállítsák és méltóképpen bemutassák. A maga korában egyedülálló ipari együttes nemzeti zarándokhely lehetne, ahogyan azt Stamler Imre is megálmodta. Emellett a kolostor templomában volt Szent László királyunk első nyughelye. Minden magyar látogató – legyen kisiskolás, vagy felnőtt – nemzeti öntudata csak gyarapodhat a látottak hatására, különösen, *ha a látogatók bejárhatják az újjáépített nemzetségi várat és a vár-múzeumot.*

*Árulkodó jelentőségű az említett falvak közelében fekvő

„P u s z t a k o v á c s i” helység neve

A műemlékvédelmet szabályozó nemzetközi egyezmény, a Krakkói Nemzetközi Műemlékvédelmi Karta, ma már elfogadja azt a nézetet, hogy „... ha a használhatóság megkívánja, nagyobb térbeli és funkcionális egységek helyreállítása a kortárs építészet eszközeivel elfogadható.” Ezt a gyakorlatot követték a németek középkori váraik, és a szlovákok a mi kulturális örökségünkbe tartozó felvidéki váraink újjáépítése során, amelyeket az idegenforgalom szolgálatába állítottak, ami kitűnő üzletnek bizonyult. A somogyvári vár a későbbi kolostorrá alakítással együtt a romanika iskolapéldája. A sokoldalú és nagy időívet átfogó háromdimenziós látnivaló minden odalátogató zarándoknak maradandó, tartalmas tudást nyújtana mind a korai, mind a késő középkori romanika építészetéről, művészetéről és haditechnikájáról.

5. ábra: Várszálló és a vármúzeum javasolt metszete

Az újjáépítés során a várépületben, az emeleten, negyven szobás (40 vagy 80 ágyas) szálloda szobái és lent kiszolgáló egységei (reggeliző és étterem, stb.) kényelmesen elhelyezhetőek. A kibővített erődkolostor temploma vármúzeum lehet kőtárral, kiállítási terekkel, a hajdani kovácsipar, Koppány és Szent László életének bemutatására. II. Paszkál pápa 1106. november 6-án kelt bullája arról tudósít, hogy László király teste még akkor is az apátságban nyugodott. Mivel altemplomot nem építettek, a koporsó befogadására feltételezhetően a főhajónak a szentélytől számított ötödik, egymással szembenező pillérállása közé, a főhajó középtengelyében mélyített sírkamra szolgálhatott. A hosszházas, háromhajós templom önmagában olyan látványosság, amely híven képviselheti az ókori bazilikának a dél-franciaországi bencések által átmentett tégigényét. A vár körüli sánc-árkos, körkörös erődítés helyreállítva a 10-16. századi magyar vár és végvárrendszer hadmérnöki módszereivel ismertetheti meg a látogatókat.

HIVATKOZÁSOK

DÜMMERTH Dezső

- [1] Az Árpádok nyomában. Panoráma Kiadó, Bp. 1997. Az Árpád-ház leszármazási táblázatával
[2] Magyar Nagylexikon – Kronológia 1, 211 és 247 p. Magyar Nagylexikon Kiadó, Bp. 2006.

STAMLER Imre

- [3] Szenteseica, in: Ősi Gyökér, 2002/1-3. 26. p.
[13] Hova vezet a vas útja? in: Ősi Gyökér, 2003/4-6., 29-38. p.

PADÁNYI Viktor

- [4] Szent István élettörténetéhez. in: Ősi Gyökér, 2001/4-6., 9-11. p.

BARÁTH Tibor

- [5] A magyar népek őstörténete III. kötet, Somogyi Zoltán kiadása, N.Y. 1993. 168. p.

KOVÁCS Gyöngyi szerk. – MIKLÓS Zsuzsa szerk.

- [6] „Gondolják, látják az várnak nagy voltát...” Tanulmányok a 80 éves Novák Gyula tiszteletére. Históriaantik Kiadó, Bp., 2006. Nováki, 44. p.
[9] Nováki, 175. p.
[10] Nováki, 81-83.p.
[12] Nováki, 174., 176. p.

GERŐ László

- [7] Magyarországi várépítészet. Művelt Nép Kiadó, Bp., 1955. 13. p.

BAKAY Kornél

- [8] Őstörténetünk régészeti forrásai, II. a Miskolci Bölcsész Egyesület kiadása, Miskolc, 1998. 130-132. p.

HAJNÓCZI Gyula szerk. – MEZŐS Tamás szerk.

- [11] Pannonia Hungarica Antiqua (PHA) Archeolingua kiadás, Budapest, 1993. 69. p.

ZÁDOR Mihály

- [13] Romanika. Tankönyvkiadó, Bp., 1990. 22. p.

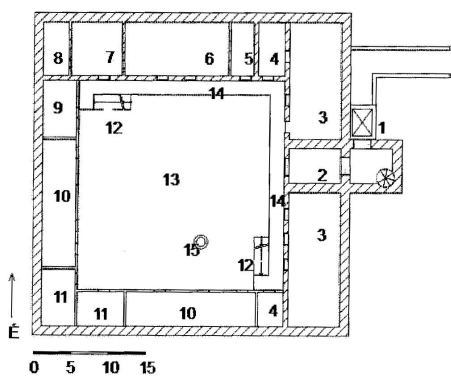
KOPPÁNY Tibor

- [14] A castellumtól a kastélyig. Históriaantik, Bp., 2006. 30., 50., 140-142., 160. p.

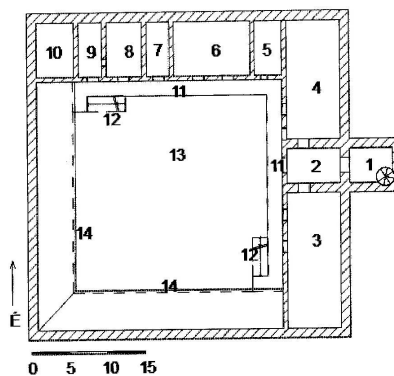
VISY Zsolt

- 2.1, 2.2 ábra Der pannonische Limes in Ungarn. Corvina Kiadó, Budapest. 1988. 89. és 58. p.

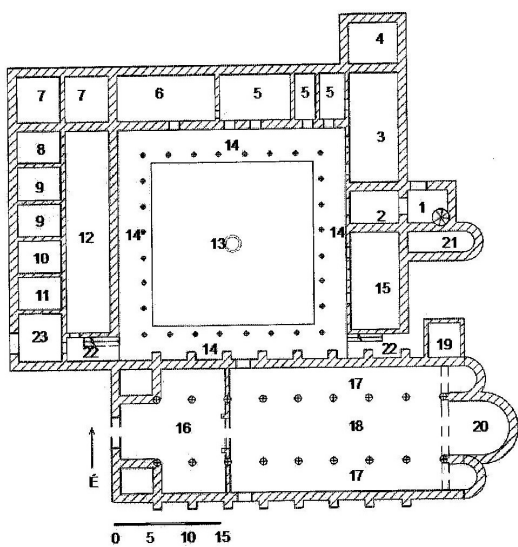
Vár, erődkolostor és várszálló prototípus Somogyvár

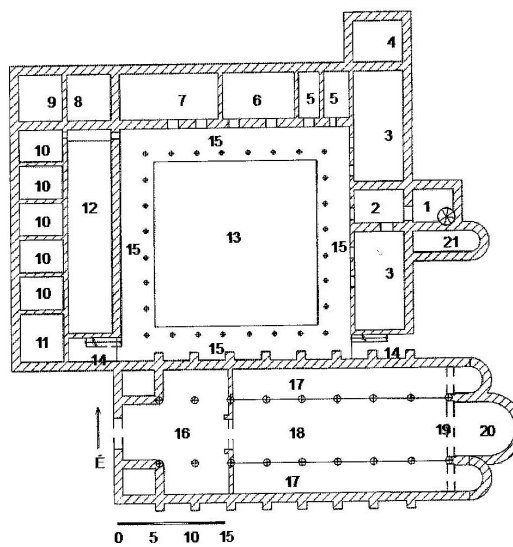
5.1. ábra földszint

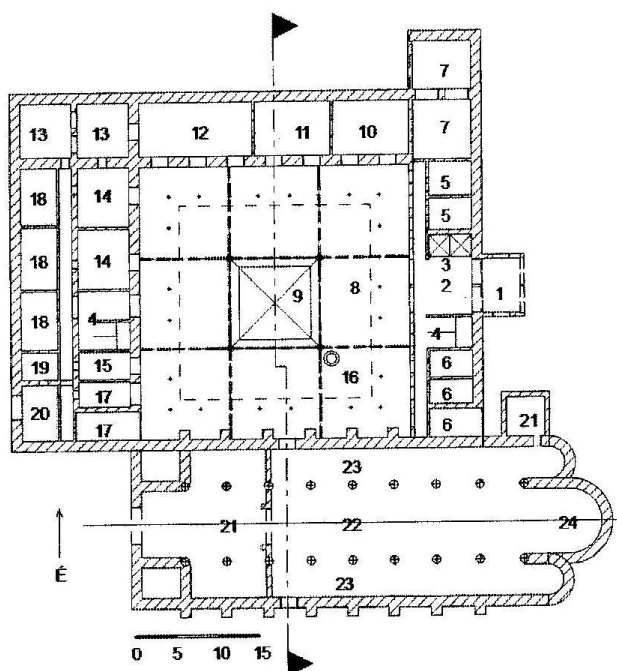
5.2. ábra emelet

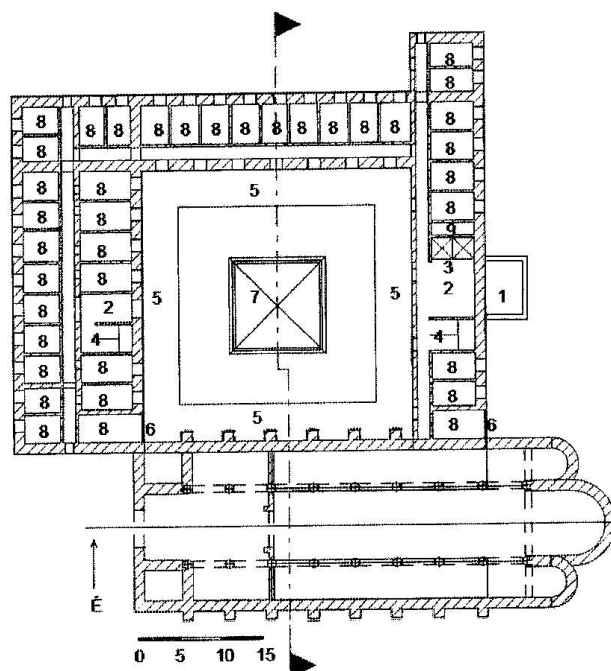
5.3. ábra földszint

5.4. ábra emelet

5.5. ábra földszint

5.6. ábra emelet

5.1. vár földszint

1. Bejárat és kaputorony
2. Áthajtó
3. Legénységi szállás
4. Tisztálkodó hely
5. Lovászfűk szállásra
6. Étkező
7. Konyha
8. Raktár
9. Sütőház
10. Lóistálló
11. Takarmány
12. Lépcső
13. Udvar
14. Galéria vonala
15. Kút v. ciszterna

5.3. erőd kolostor földszint

1. Bejárat és kaputorony csigalépcsővel
2. Előcsarnok
3. Parlatorium/Társalgó
4. Fürdőház
5. Vendégszoba
6. Refectorium/Étkező
7. Konyha
8. Előkészítő
9. Raktár
10. Gabonatár
11. Sütőház
12. Kert
13. Udvar vízmedencével
14. Kerengő
15. Káptalan terem
16. Előtemplom, ikertoronyal
17. Oldalhajó, mellékoltárokkal
18. Főhajó légtere
19. Sekrestye
20. Apszis/Trichora
21. Kápolna
22. Átjáró lépcsővel a galériára
23. Kapusház

5.5. várszálló és vármúzeum földszint

1. Bejárat és szélfogó
2. Előcsarnok
3. Felvonók
4. Lépcsőház
5. Mosdók
6. Vendégszobák
7. Bár
8. Átrium
9. Recepció és számlázás
10. Kávéház
11. Reggeliző terem
12. Étterem
13. Konyhaiüzem
14. Üzletek
15. Személyzeti mosdó
16. Kút
17. Irodák
18. Raktárak
19. Személyzeti öltöző
20. Gazdasági bejárat és előtér
21. Vármúzeum bejárata előcsarnokkal
22. Kőtár (lapidárium) a főhajóban
23. Állandó kiállítás a mellékhajóban
24. Időszaki kiállítás „szentélyben”

5.2 . vár emelet

1. Kaputorony
2. Emeleti előcsarnok
3. Lovagterem
4. Várúr
5. Fürdő
6. Várúrnő
7. Gyermekfelügyelő
8. Fiúk
9. Közlekedő
10. Lányok
11. Galéria
12. Lépcső
13. Udvar
14. Lóistállók tetővonala

5.4. erőd kolostor emelet

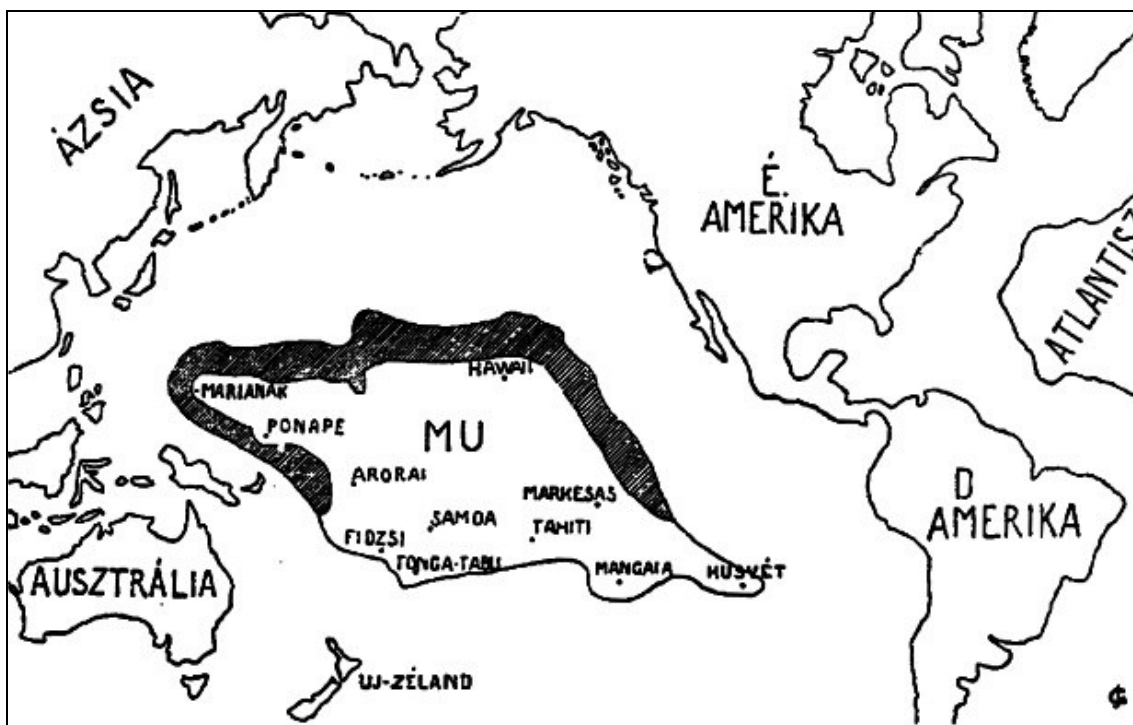
1. Kaputorony csigalépcsővel
2. Emeleti előtér
3. Dormitorium/Hálóterem
4. Fürdőház
5. Betegszoba
6. Apát
7. Scriptorium
8. Könyvtár
9. Archivum
10. Beltéri műhelyek
11. Betegszoba
12. Kert légtere
13. Udvar légtere
14. Lépcső
15. Galéria
16. Előtemplom és ikertornyok légtere
17. Karzat/Emporium
18. Főhajó és szentély légtere
19. Arcus triumphalis
20. Apszis/Trichora
21. Kápolna légtere

5.6. várszálló és vármúzeum emelet

1. Bejárat és szélfogó teteje
2. Emeleti előcsarnok
3. Felvonók
4. Lépcsőház
5. Járható átrium-tető
6. Dilatációs fal
7. Felülvilágító
8. Vendégszobák
9. Dilatációs fal

MU és egyéb elsüllyedt földrészek

Cholnoky Jenő és Csicsáky Jenő írásai alapján összeállította Simon Endre

Mu földrajzi fekvése (az árnyékolt rész is még valószínűleg szárazföld volt).
Csicsáky Jenő: MU az emberiség szülőföldje c. művéből (1938)

A „Mu” elsüllyedésének időbeli meghatározása egymástól független kutatók szerint

1. CSICSÁKY Jenő „A magyar nemzetszalád útja” című művében előbb 12.000 évben jelölte meg a Mu elsüllyedésének időpontját. Későbbben pontos kimutatások alapján végül is 11.542-ben állapodott meg.

2. Erich von Deniken, Móricz János nyomán írott könyvében említi, hogy a „quitoi” királyságban a spanyol hódítást megelőző időkben, a *magyarhoz* hasonló nyelven beszéltek és hogy a „Guyapas” indiánok (Ecuador, Esmeralda tartománya) még ma is feltűnően érthető magyarsággal beszélnek.

3. Csöke Sándor könyvet írt a perui „Aymara” és „Quechua” indián nyelvek magyar rokonságáról.

Ezen tények figyelembevételével logikailag következtetni lehet, hogy az em-

beri kultúra szülőföldje a „Muror” *Ősmagya nyelvű* lehetett.

Innen rajzoltak ki a Muroriak a Világ minden tája felé. A „maya”, a „sumér”, a „fehér avari” (székely és az „egyiptomi” kultúra a „Murori” műveltség folytatása...

Csicsáky Jenő, aki a „Magyar Nemzetszalád útja” című 1960-ban megjelent a *Kland tekercs ismerete nélkül* (ő 1960-ban halt meg, a Tekercset pedig 1964-ben fejtették meg) állítja fel az *ősmagyság Mu-beli eredetét*.

Tony EARLL kimondja, hogy ez a felfedezés annyira óriási jelentőségű, hogy az *„Emberiség történetét újra kell írni”*.

James Churchward, aki legelőször foglalkozott a Mu történetével, és aki 5 terjedelmes könyvében ismerteti a Mu kultúrát és pusztulását, szintén a *történelem újraírását szorgalmazza!*

Eddig a „Nap Fiai” jelentése.

CHURCHWARD angol kutató az „Indiai

Táblák” alapján azt állapította meg, hogy a Kr.e. 11542-ben elsüllyedt „Rutas Mu” nevű kontinens Indiától Amerikáig terjedt, a mai Csendes-óceán szigetvilága helyén.

„Mu” elsüllyedésének leírását Le PLONGEON adta ki „The Queen Moo and the Egyptian Sphinx” című könyvében, a British Museumban őrzött „TROANO” kézirat alapján, mely egyike azon öt (5.) megmaradt amerikai „ősmagya” írásnak, amelyet egy LANDA nevű spanyol püspök máglyájától sikerült megmenteni.

MUROR vagy Rutas Mu

A „Turáni Népek”, a Nap Fiai őseinek a felkutatásában az *első fényugarat* Tony EARLL nyújtotta, amiről a Argentínában megjelenő „Nap Fiai” c. tudományos folyóirat 1980 májusi számában tett jelentést. Ezek szerint:

„A *KLAND tekercs*” Tony Earll „Mu Revealed” c. könyvében (mint Prof. R. Hurdlop munkatársa, a Mexico Citytől észak-nyugatra a Mexico völgyben végzett ásatásoknál) – elmondja, hogy kb. 20 méter mélységben a vulkanikus hamu alatt egy templom kőpadlózata mélyén, kőkoporsóban fonetikus abc rendszerű papírtekercest talált.

Karbon 14-es radioaktív módszerrel megállapítást nyert, hogy a *papírtekercs 21.000 éves*.

A tekercest egy „Kland” nevű fiatal pap írta, aki Kr.e. 19.000 évvel, 19 éves korában a Mu anyaföldről, amit akkor Muornak neveztek, került a mai Mexikó földjére.

KLAND, az ifjú pap naplószerűen ismerteti a Mu életét. A Mu a Csendes-óceánban a mai Fidzsi- és Húsvét szigetek táján terült el. A Húsvét szigetek ennek a Birodalomnak a fennmaradt része.

A „MU”-n, vagy ahogy ők nevezték „Muror” kontinensen mintegy 60 millió ember élt a kultúra magas fokán.

Muror három tartományból, a fehérek lakta „Phara”-ból, a sárga ember benépesítette „Onika”-ból és a fekete-barnás bőrű népek hazájából „Ajas”-ból állott. A Birodalom fővárosa „Nalta” volt.

A fehérek hajózással, kereskedelemmel, – a sárgák ezüst, réz, aranybányászattal és azok feldolgozásával, – a feketék földműveléssel foglal-

koztak. Volt vízvezetékük, négyküllős, nádoldalas szekerük, sárkányszerű „léggömbjük”, ismerték a hipnózt, az agysebészetet, és templomaikat 3×2 méteres kőtégglákból építették. Poligamikus osztálytársadalom volt, *papkirályok* uralma alatt.

Későbbi jelentések szerint Muror Kr.e. 11.542-ben süllyedt el, vulkanikus kataklizma következtében. A „Kland-tekercs” ezen Birodalom eltűnése előtt 8.000 évvel íródott.

Tony EARLL ezen korszakalkotó lelet kapcsán megállapítja, hogy a murorok által használt fonetikus írás a Suméroknál jelenik meg először eddig ismert történelmünk folyamán.

Ugyanakkor hangsúlyozza azt is, hogy a sumér táblákon a sumér királyok uralkodásának felsorolásában több ezer évig mennek vissza.

a.) Először is abból a feltevésből indult ki, hogy ez a nagy kataklizma annyira megrendítette az akkori magas műveltségű emberiséget, hogy időszámításukat újra rendezték és ettől az *időtől* számították, éppen úgy, mint a keresztények Krisztus születésétől.

Mint későbbben kiderült, ez utóbbi tévesen.

Mert Jézus nem a „0” évben született, hanem előtte négy esztendővel.

b.) Számítási alapjául a Mu-ról származó táblákon fellelhető *csillag konstellációkat* vette, mint pl. a „Göncöl-szekér” akkori és mostani állását.

E két alak közötti eltérésből 12.500 év volt kiszámítható.

c.) Az egyiptomiak az időszámításukat „NAP-KÖRÖK”-ben fejezték ki, míg a babiloniak „HOLDKÖRÖK”-ben.

Az egyiptomi „*napkör*” 1.460 esztendővel volt egyenlő és Kr.u. 138-ban fejeződött be.

A „babiloni” „*holdkör*” pedig 1.805 évvel volt egyenlő és 22.325 holdkörből állott, ami Kr.e. 712-ben fejeződött be.

Mivel ez a két nép *egyforma* magas csillagászati ismeretekkel rendelkezett a pontos számítás alapjául lehetett venni a két időütem legkisebb közös évszámát, ami abból állott, hogy visszafelé pergette a két kört mindaddig, amíg mindkettőnél ugyanazt az évszámot nem nyerte.

Ezt a következő eljárással érte el:

x.) Az egyiptomi „*napkör*” tartalma 1.460 év, és az első kör vége Kr. u 138-ban volt.

Azután megkereste azt az évet, amelyben még Kr. e. fejeződött be utoljára az ilyen „időütem”, – amelyikből azután levonta a Kr.u. eltelt évek számát, vagyis 138-at.

Vagyis: $1.460 - 138 = 1.322$, amikor is a Kr. előtti „zodiákus” kör befejeződött.

Azután hozzáadogatta ehhez a számhoz az 1.460-at, hogy visszamenőleg megnyerje azokat a számokat, amikor, egy-egy ilyen időtartam elkezdődött, és pedig:

$$1.322 + 1.460 = 2.782$$

Azután $2.782 + 1.460 = 4.242...$ és így tovább.

A hetedik (7) összeadásnál kijött a 11.542 év.

xx.) A „babiloni nagy időtartam Kr.e. 712-ben fejeződött be. Mivel ez már Krisztus előtt volt, csupán hozzá kellett adogatni (az előbbi eljárás-hoz hasonlóan) az időütemek években kifejezett éveit, vagyis az 1.805-öt, És pedig:

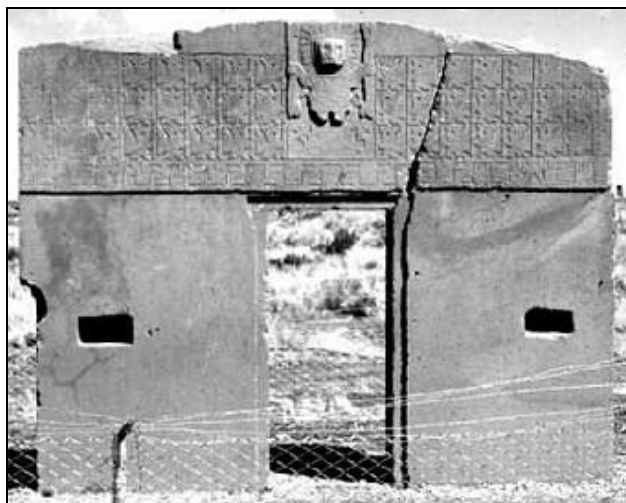
$$712 + 1.805 = 2517$$

Azután $2.715 + 1.805 = 4.322...$ és így tovább.

A hetedik (7) összeadásnál kijött az a szám, ami az egyiptomiaknál, vagyis a 11.542 év.

Tehát a 11.542 év két egymástól eltérő időütemben elkezdett időszámítási év vagyis a „Mu” *elsüllyedésének az éve*.

Ez pedig az egyiptomi és a babiloni időszámítás *kezdetének* az ideje.

Tiahuanaco-i Napkapu

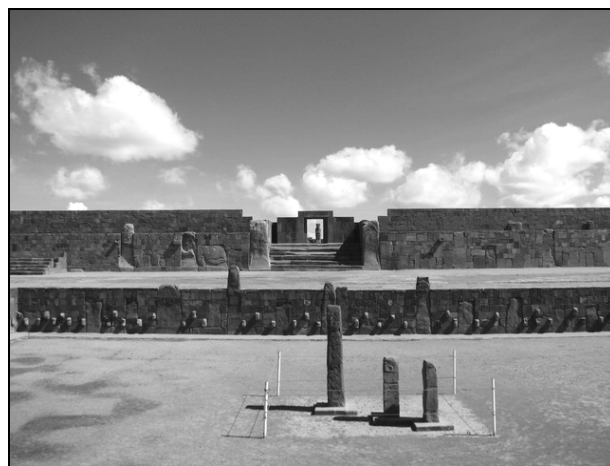
2. POSNANSKY Artúr egyetemi tanár a Tiahuanaco-i templom, illetve *Nap- Templom* fekvési irányából indult ki a romok megvizsgálásánál, amit (szerinte) az építők csillagászati elgondolások alapján határoztak meg. És megállá-

pította, hogy a Templom egyik ismertetőjele a „*tavaszi nap-éj egyenlőség*” pontjával van kapcsolatban. Tehát azzal a ponttal, amelyet a Napunk az égboltozaton március 21-én takar el, – tehát a „*nap-éj egyenlőség*” idején.

Ez nem állandó pontja az égboltnak, mert azon 26.000 év alatt egy teljes kört ír le. Mozgása ma már teljes pontossággal ismert. Vagyis amikor a Templom úgy állott, hogy *annak nap-éj egyenlőségi jegye egybeesett az égbolt akkori hasonló pontjával*.

Számítása 11.600 évet eredményezett és *csak 58 évvel* tér el a Csicsáky által kiszámított időtől.

A templom kövein található jelképek tanúsága szerint a Templomot a „*Mu*” *katasztrófa előtt* építették és a „*Mu*” uralkodójának a *fennhatósága* alá tartozott.

Tiahuanaco-i Nap- templom

3. SCIAPARELLI, a híres Mars kutató több Bibliai lelet kiszámítása alapján rögzítette, hogy *Jézus február 2-án mutatkozott be a Templomban, mely napon volt, a Biblia állítása szerint, „ANNA” próféta is*.

„*ANNA*” a nőnemű alakja az „*annus*”-nak, a latin „*év*”-nek, míg az egyiptomiaknál a tündöklő „*Nap leányának*” a neve.

Anna napján, mely ma július 26-ára esik, nagy ünnepségek voltak. Ezek az ünnepségek a Balaton menti „*Anna bálokon*” mind a mai napig is fennmaradtak. Ha kiszámítjuk ANNA naptári változásait, akkor számításunk eredményeként *11.200 jön ki*.

4. A világhírű „*dendera*”-i állatöv akkori első állata az „*Oroszlán*” volt, míg ma a „*Kos*”.

Ez viszont 13.500 évkülönbségről tanúsko-

dik.

5. Egyéb „földrétegezési” mérések alapján megközelítőleg 11.500-at kapunk.

A „Mu” kontinens közel 60 millió lakossága „Magya” (vagy „Maza”, „Magar”, „Magari”, „Mahgar”) volt, akik a Mun uralkodó kedvező éghajlati viszonyok következtében beállott túlszaporodás miatt, már a „Mu-katakizmát” megelőző időkben több típusra különültek és onnét kivándoroltak, – mint arról a yukatani Kan dinasztia esetében, már említést tettem.

A Rutas Muról kivándorolt, vagy kimenekült Magyákat három főcsoportra oszthatjuk: a „nagy-magyák”, a „kis-magyák” és a „kar-magyák”, akik három különböző irányban indultak el új hazát keresni. És pedig:

A.) A „nagy magyák” a mai India, Tibet, Turáni-alföld, Kis-Ázsia felé vándoroltak. A Tarim medencében a nagy magyák voltak az elsők, akiket a történelem ezen a területen ismer.

Ezt a népet a tudósok a „TURFAN” nevű helység után, ahol a környék népei a földből kiáramló meleg gőzök mellett melegedtek, „TURANI”-nak nevezték és az „Ős-Turánok” elődeinek nyilvánították.

Ezek utódai lettek a Kontinensek vezető népei, melyek ismét Három csoportba oszthatók:

a.) A Turáni-alföldön letelepedetteket az indiai feljegyzések „DAITYA” nép néven ismerik.

b.) Az ezektől kissé északra telepedteket a történelem „Szkíta-Hun” fajú népeknek nevezi.

c.) A kínai határ felé letelepedteket a kínaiak két csoportra osztják:

x.) a tiszta „fehér-hun” eredetű „turkok”, (ahol „turk” annyit jelent, mint „erős”),

xx.) és a mongol keveredésű, de szintiszta turáni népekre.

A tiszta szkíta-hun elem későbbben Ázsia vezetőnépe lett és birodalmaik lettek a „HUN” birodalmak, mely birodalmak későbbben kiterjedtek Indiára, Belső-Ázsiára, Európa középső részeire, a Kárpát-medencére: és „FEHÉRHUN” és „FEKETE-HUN” birodalmak néven kerültek be a történelembe.

„Atila” „feketehun” birodalmát a történelem

már mint a „világbirodalmat” említi, mert Belső-Ázsia, India területein kívül kiterjedt a Turáni-alföld, valamint a Kelet- és Közép Európa területére is.

Másik részük, akiket a történelem „HYKSOS”-oknak nevez, Kis-Ázsia, Egyiptom és Észak-Afrika fölött uralkodott.

B.) A „kis-magyák” vagy „Quinchéma”-magyák Japán és annak szigeteire kerültek.

C.) A „kara-magyák” vagy „karmagyák”, mint harmadik ág, az, „ALTAJ” vidékétől keletre, Szibéria keleti részein telepedtek le.

A Pacifik térségének benépesítése

A bremeni WESER KURIER 1981 szeptember 11. számában egy roppant fontos kérdést vet föl:

„Az újabb ásatások megoldják-e a kérdést a Világ Köldöke körül?”

HEYERDAHL „Húsvét szigetek” teóriája talán bebizonyítást nyer.

Thor HEYERDAHL norvég kutató talán ezen ásatásokkal rehabilitálva lesz, azáltal, hogy George W. GILL, amerikai kutatónak a Húsvét szigeten folytatott ásatásai HEYERDAHL tézisét igazolni fogják.

Eddig még sok támadásnak volt kitéve a kérdés, hogy a Csendes-óceánban elveszett Világgrész miként volt benépesítve és kik voltak annak őslakói.

HEYERDAHL a Polynéziai és a Dél-amerikai kultúra és nyelv alapos tanulmányozása után azt az elméletet állította föl, hogy a Húsvét szigetek és a körülötte elfekvő Szigetvilág az Inka időket megelőző indiánok tulajdonai voltak.

Chile őslakói ezt a területet a „Világ Köldökének” nevezték, mert szerintük „itt” született meg a „Világ”.

A két tudós, G. W. GILL és Sergio Rapu HAOA, a Wioming-i egyetem archeológusai ásatásokat végeztek a Húsvét szigeten, Laramie közelében és igen értékes leleteket hoztak napvilágra.

Összesen 308 csontvázat ástak ki a „Sziget” különféle részein, melyek vagy barlangokban, vagy a már közismert, több ezer kilogramm súlyú kő kolosszusok alatt nyugodtak. Ezekből az idők-

ből még kb. 600 ilyen kolosszus maradt fenn.

A két tudós számtalan olyan nyomot talált, amelyek a Dél-amerikai őslakókhoz vezetnek. Ezek főleg genetikai jellegűek.

Hasonló csontváz maradványokat talált GILL egyik munkatársa *Peruban* is.

Hasonló óriási kőemlékeket találtak Dél-Amerika magasan fekvő területein is.

Mindezekből a jellegzetességekből HEYER-DAHL azt következteti, hogy ezen szigetvilág és Dél-Amerika akkori őslakói között szoros kapcsolat állott fenn.

Az itten még élő őslakók között vannak olyanok is, akiknek a fülcimpája *hosszú*. Ezt azzal érik el, hogy a fülükbe egy *nehéz* fülbevalót tesznek, ami a fület lehúzza. Ugyanez megvan még a mai napig is néhány Dél-amerikai indián törzsnél.

Szobor a Húsvét szigetekről és Tiahuanaco-ból

Egy orvos, Dr. E. MYHRE 1964/65-ben egy igen érdekes kísérletet hajtott végre: megvizsgálta 905 őslakos véréét és megállapította, hogy majd mindegyiknek a vére az „A” csoportba tartozik.

Ugyanezt az „A” vércsoportot találta meg nagyon sok USA és Canadai indiánoknál is, míg a „B” vércsoport csak elenyésző mennyiségben volt található.

De megvizsgálta a Rhesus-Faktort is és megállapította, hogy az Rh-Faktor ezeknél a népeknél *pozitív*.

Ez viszont igazolja az itteni őslakók rokonságát az indiánokkal.

Atlantis

Az ausztráliai Sydneiben működő Dr. Alphons TCHETCHIN astrofisisik és asszisztense Dr. Jokenak sikerült egy modern elektronmikroszkóp, segítségével a „Kos” csillagképben levő „Lirpa” ködben mely ködkép tudvalevőleg higany gőzökből áll, a „Föld” tükörképét megtalálniuk. Ezekről több fényképfelvételt készítettek és, azokat pontosan kiértékeltek 1940-1950 között.

Mivel a Lipra köd a Földtől 80 millió fényévnire van, így a Tchetchin által felvett képek a Föld 160 millió év előtti képét mutatták.

Ezen fényképekről, bennünket érdeklő két adat olvasható le:

a.) A képen pontosan megtalálható a Föld, rajta a kontinensek és szigetek körvonalai, különösen pedig Atlantis *két* nagy szigete.

b.) De pontosan megállapítható az is, hogy a Földnek ekkor még két Holdja volt.

A tudósok körében már régen felmerült a kérdés, hogy mi okozta Atlantis katasztrófáját, és mi idézte elő a nagy vízözönt.

Hans HOERBIGER osztrák csillagász, aki évtizedek óta foglalkozik a kozmikus jelenségek vizsgálatával, 1913-ban felállította az elméletét, mely szerint a Föld és a Nap között, a Mars előtt még egy másik Hold is lehetett, a *Luna*.

Ez a Luna valamilyen kozmosz tragédia következtében felrobbant a világűrben és ezzel megszűnt az a vonzóerő, amelyet a Földre gyakorolt.

Ennek a vonzóerőnek a megszűnése eredményezte azt, hogy az apály és dagály törvénye felbomlott, a vizek kiléptek a medrűkből és a tenger elöntötte az akkor ismert világ egy részét.

Ezzel a most felfedezett második Holddal nyert teljes elismerést HOERBIGER elmélete.

Ennek a világnak megmenekült lakói telepedtek le a Földközi-tenger partjain és vitték magukkal az egykori Atlantis kultúráját melynek nyomai kétségtelenül fellelhetők nemcsak a partmenti országok, de a távolabbi Magyarországi kultúrában is.

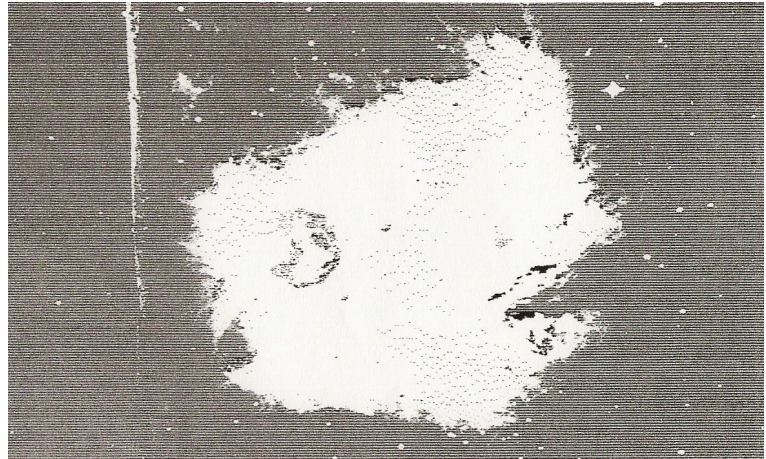
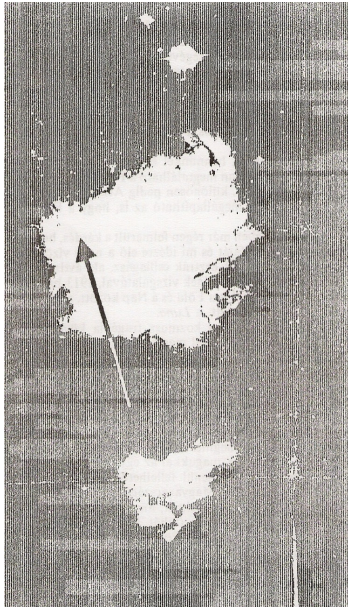
Atlantis titokzatos történelmét, amely történelem 12.000 évvel ezelőtti időkre nyúlik vissza, (tehát Kr.e. 10.000 évre) Egerton SYKES angol tudós a Királyi Földrajzi Társaság tagja kutatta a legbehatóbban.

ŐSTÖRTÉNET

SYKES 1949-ben egy expedícióval kutatott Atlantis után az Atlanti-óceánnak pontosan azon a részén, amelyen Tchetkin és Joke felvételei szerint az Atlantis két nagy szigete feküdt, tehát a mai Ibériai félsziget és az USA közép-vonalát ösz-

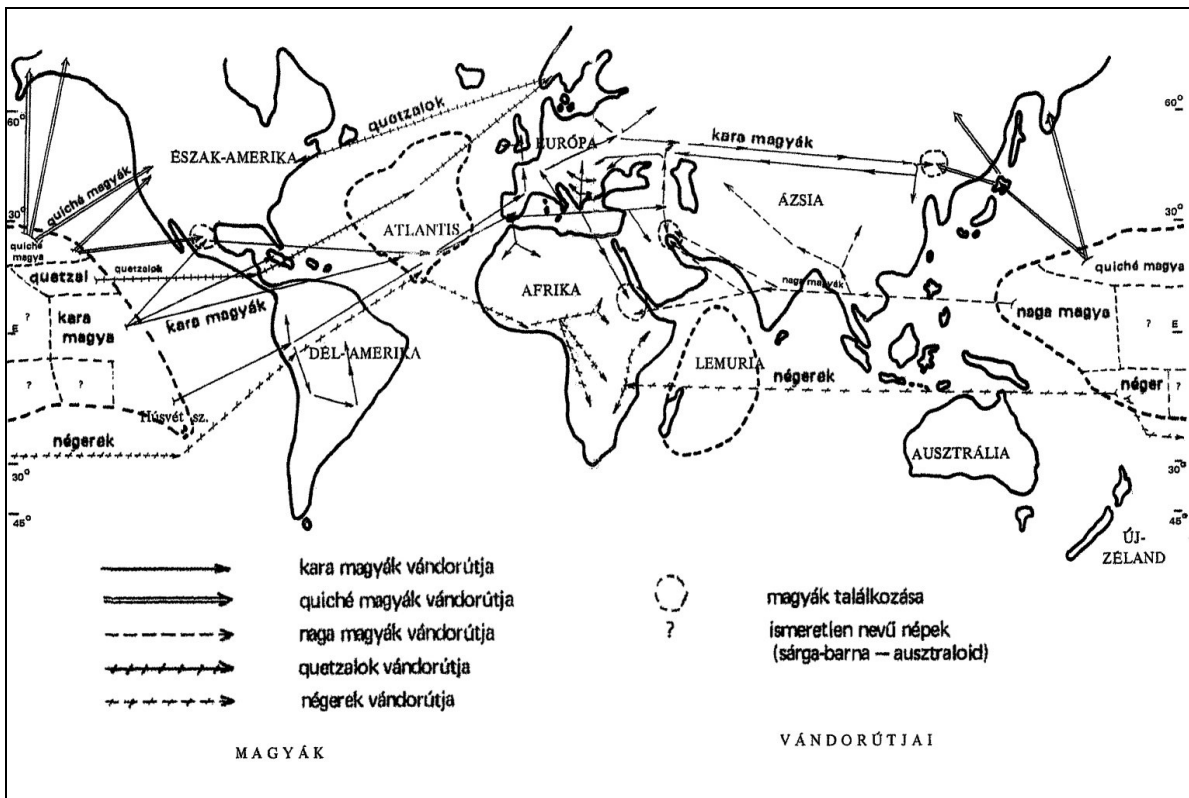
szekötő vonal irányában, a mai Azori szigetek körül.

Amint TCHETCHIN felvételeiből kitűnik, a helyes nyomon járt.

Bei etwa 70 000 facher Vergrößerung entdeckte Dr. Joke im Nebel das Abbild der Erde mit ihren beiden Monden.

760 Trillione kilometer ist der Lirpa-Nebel eniternt, in dem die Spiegelung entdeckte worde.

Magyák vándorútja

BARATI ATTILA

Tollas kígyó a karcsai templomban

Sátoraljaújhelyre igyekszünk, honnan még egy igen érdekes műemléket keresünk fel, a turisták országútjáról kissé távol eső, de azok érdeklődésére méltán számottartó **karcsai** református templomot, mely már a *Bodrogközben* van. A *karcsai* XIII. századbéli *románstílusú templom* kis méretei ellenére is csonkaországunk egyik legérdekesebb műemléke. Homlokzata és alaprajzi elrendezése tekintetében egészen eredeti alkotás. Szentélye köralaprajzú, sajátos módon csatlakozik a **templom** főhajójához, ez az egyáltalán nem szerves kapcsolat bizonyítja azt, hogy a kör-szentély egykor önálló körépitményű templomcska lehetett. Ehhez a körtemplomhoz, mikor a bővítés szükségessé vált, a XIII. században építették hozzá a főhajót. Ez magyarázza azt is, hogy a két rész, bár mindkettő román stílusú, stílnyalatbeli különbséget mutatnak, mert a főhajó későbbi keletű.

A hajó nyugati végében két erős pillér áll, valószínűleg az egykori kettős torony falait hordhették. Lehet, hogy a két torony el sem készült, de a külső homlokzaton látható falpillérek kéttornyú homlokzati megoldásra mutatnak, olyanra, amilyenek korbéli románstílusú templomaink homlokzatai. Ma csak egy huszártonyszerű, oda nem illő bádogtorony emelkedik a főhomlokzat közepén, és nagyon zavarja az épület festői hatását.

Népszáján élő hagyomány kedvesen próbál magyarázatot adni arra, hogy miért nem készült el a torony.

A népmese tündéreknek tulajdonítja a templom építését. A tündérek egy közeli tóban laktak. Éjszakánként, mikor minden lecsendesedett, az élet zaja elült, feljöttek a tó partjára, ahol hold fénye mellett, királynéjuk vezetésével lejtették el tündértáncukat.

A közeli kövesdi várban lakott a Sötétség fejedelme, akinek nagyon megtetszett a szépséges tündérkirályné s elhatározta, hogy társnői közül elrabolja és feleségül teszi. A tündérek idejekorán tudomást szereztek a sötétség fejedelmének gonosz szándékáról, s hogy a fejedelem el ne ragad-

hassa közülük királynéjukat, többé nem mertek a tó partjára feljönni.

A szabadsághoz szokott tündéreknek azonban nem tetszett a rabság, melybe félelmük sodorta őket, ezért elhatározták, hogy más vidékre költöznek. De, hogy itt tartózkodásuknak örökre nyoma maradjon, a tó fenekén lévő palotájuk köveiből templomot építettek. Tündérország törvényei szerint csak hajnalig dolgozhattak. Megfeszített munkájuk ellenére sem sikerült a leányoknak a művet befejezni. *A tornyokra már nem kerülhetett sor*, mert megszólalt a hajnali kakasszó s a tündérek hanyatt-homlok menekültek vissza a tóba. A tündérkirálynét, ki messze földre repült, hogy *a toronyba harangot hozzon*, éppen a tó felett érte a kakasszó. Ajándékát kezéből kiejtve, maga is a tóba menekült. A harang pedig a Karcsa patak vízébe esve, mélyen befűródött iszapjába.

A tündérek aztán elköltöztek, egy társukat hagyva hátra a harang őrzésére, kinek kötelességévé lett, hogy az esemény minden századfordulóján megszólaltassa azt.

Komolyabb néphagyomány Ratold nevéhez fűzi a templom építését.

Ratold, Kálmán király feleségének Normann Euzilla királyasszonynak kíséretével jött Magyarországra. Kálmán király megkedvelte a vitéz lovagot és neki adományozta Zemplén megyének azt a részét, melyhez Karcsa is tartozott. Ratold szép leánya számára, ki kolostori életre szánta magát, építette a karcsai templomot, de mielőtt befejezhetette volna, leánya meghalt s a megkezdett mű befejezetlen maradt.

Ha a hagyományt igaznak vesszük, tekintve, hogy a XII. században történt, ez csak a kör-szentélyre vonatkozhat. A XIII. századi főhajóval egy másik hagyományt hozhatunk kapcsolatba, mely a templom építését Roland nádornak, Zemplén megye főispánjának tulajdonítja. Roland IV. Bélával menekült a tatárok elől Dalmáciába a szerencsétlen kimenetelű sajói ütközet után. A tatárok kitakarodása után IV. Béla visszatért, országépítő munkája során elrendelte, hogy az elpusztult

templomok újra építtessenek. Erre a rendeletre építette újjá Roland a karcsai templomot, valószínűleg Olaszliszka és Patak környékére bevándorolt olaszokkal, kiket a kipusztított lakosság helyébe telepítettek ide. Az olaszos műveltségű magyar főúr Dalmáciában járva megkedvelte az ott dívó építési stílust, s ennek hatására elhatározta, hogy a karcsai templomot dalmáciai mintára építeti fel. Ha ezt a hagyományt igaznak vehetjük, magyarázatot kapunk arra, hogy miképpen kerülhetett ide, a Magyar Alföld e távoli zugába olasz sajátosságokat mutató műalkotás. Roland nádor 1285-ben lázadást szított Kun László ellen, ki ellene vezérért, Micz bánt küldte. Nagykövesdnél ütközött meg Roland a király seregével, de csatát vesztett melyben maga is halálát lelta. A nagykövesdi csata kihatással volt a karcsai templom sorsára is, mert a művészetkedvelő főúr halálával befejezetlenül hagyták. Ha ez a hagyomány igaz, a templom építését 1285 előtti időre tehetjük.

A templom további sorsáról keveset tudunk. A mohácsi vész után a Perényiek birtokába került, kik azt az egyre jobban terjedő protestantizmus híveinek adták át. Századokon át folyt a felekezeti küzdelem a templom birtokáért, míg végre 1762-ben törvényes felső rendelet végleg a reformátusok kezére juttatta. Ők kijavították és tatarozták a templomot, festői fatornyocskát építve a főhomlokzatra. Ebben a festői alakjában érte a múlt század közepén tűzvész, mely a tetőket elhamvasztotta. Sokáig állt fedetlen, míg államsegéllyel újra kijavították. Ekkor került oda a mai dísztelen és harmóniát zavaró torony.

A templom falfelületei faragott kővel burkoltak. Rendkívül érdekes a nyugati homlokzaton lévő kőkapu és a felette emelkedő oromzatos kiugró épületrész, mely vakárkádos kiképzésével egyedülálló hazánkban. Ilyen megoldást Olaszországban, Toscanában és Dalmáciában gyakran találunk. Joggal következtethetünk tehát arra, hogy olaszok építették, vagy olasz hatásra létesült a karcsai templom. Olasz előképre mutat a vakárkádos orom alatti két, konzolon nyugvó oroszlánokat ábrázoló szobormű is. Ehhez egészen hasonló példát szolgáltat a dalmáciai Curzola dómja, melyen azonos felfogásban látható az oroszlános motívum. A két konzolos szobormű között a vakárkád alatt foglal helyet a díszes főkapu, mely éppúgy, mint a jáki kapu, befelé lépcsőzetesen

szűkül. A lépcsőzet sarkaiban hengeres oszlopok akantusz-levéldíszes oszlopfejeket hordanak. Sajnos, a fejezetek eléggé megrongálódtak, egyes részek annyira elmállottak, hogy eredeti formájuk sok helyütt elmosódott. Nagy nevezetessége a kapunak és templomnak egyaránt, hogy többféle színű kőből készült. A kapuban lévő oszloptörzsek szürkék, a köztük lévő falkiugrások pirosak és a fejezetek a sóskúti mészkő színére emlékeztetően sárgásak. A polichróm hatású homlokzat olasz gondolat, olasz földön keletkezett. *Ilyen polichróm kialakítású volt az esztergomi elpusztult nagykapu, a "Porta speciosa", mely olasz befolyás alkotása volt. Műtörténészek feladata lesz az esztergomi és karcsai emlékek között észrevehető egyező sajátosságokra fényt deríteni. Sajátságos, hogy mennyire emlékeztetnek a karcsai templomhajó déli pillérének nyugati oldalán lévő emberábrázolások az esztergomi ásatások alkalmával talált alakos oszlopfőre, bár a karcsai domborművek jóval durvábbak és primitívebbek.*

A templom oldalhomlokzatai szintén érdekesek. Az északi egyszerű, a déli gazdagabb kiképzésű. A déli homlokzatot három keskeny résablak töri át, szolgálván a templomtér világítását. Ugyanitt foglal helyet a déli kapu is. Ez azonban jóval szerényebb, mint a főkapu.

Öreg este lett, mire a templom látnivalóival végeztünk. A lenyugvó nap vörösre festette a felhőket. Az árnyékok egyre hosszabbra nyúltak, az éjszaka előre küldte már hírnökeit. Esthangulatot terjesztett a mezőkről hazatérő nyájak kolomp-szava, mely egyre halkult, végül elveszett s sokáig csak a távozó autó motorberregése zavarta a bodrogközi ájtatos csendet.

Füzér és Karcsa két igen érdekes képviselője Hegyalja többi neves műemlékeinek. A Hegyalja történelmi emlékei felkeresésére vezetett nagyobb túrába könnyen bekapcsolhatók, nélkülük a vidék műemlékeiről szerzett benyomások feltétlenül hiányosak volnának. A karcsai templom, minthogy a Bodrogközben fekszik, kissé távolabb esik a turistavonalaktól, éppen ezért megtekintését célszerű nagyobb túra végére halasztani.

Lux Géza (Bp., 1910. ápr. 29. - Asch, 1945. ápr. 25.): építészmérnök. ~ Kálmán fia. Oklevelét 1933-ban a bp.-i műgy.-en szerezte. 1934-35-

ben a Fővárosi Közmunkák Tanácsának alkalmazottja. 1935-től a műegy. középkori építészeti tanszékén adjunktus. 1940-ben doktori címet nyert. A középkori m. építészet kutatásával foglalkozott, és számos nagy értékű műemlékfelmérést végzett. Nevéhez fűződik a margitszigeti domonkos apácakolostor sírkápolnájának feltárása (1938), a zsámbéki templomrom és kolostor építészettörténeti feltárása, felmérése és konzerválása (1939) és a felső-örsi templom helyreállítá-

sa (1944). Ő végezte a borsi kastély helyreállítását (1940), közreműködött az aranyosmedgyesi kastély, valamint a beregszentmiklósi Rákóczi-kastély (1944) helyreállításában. ... Kálmánnal együttműködve számos műemlék-helyreállítási munkát végzett. Kutatási, felmérési eredményeit számos tanulmányban tette közzé. Légitámadás vetett véget életének. – M. Zsámbéki templomrom (Bp., 1939). (Forrás: *Magyar Életrajzi Lexikon 1000-1990*)

Vasárnapi Ujság 1858. július 18. (29. szám.)

A karcsai templom. (Zemplénmegyében.)

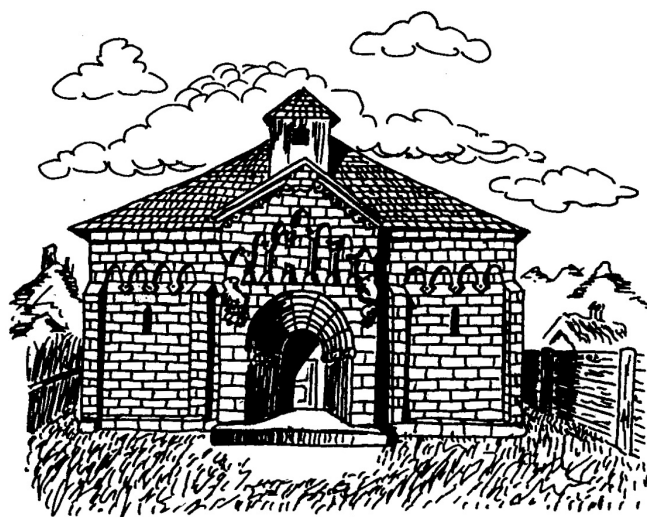
Karcsa csekély magyar falu Zemplénmegyében, a Karcsa-patak partján, Király-Helmezc közelében. A falunak mintegy 400, legnagyobb részt reformatus lakosa van s a Sennyey család birtoka. Nevezetes benne a templom, mellyhez hasonló szépségűt s régiségűt ritkán találhatunk. E templom hajdan r. katolikusoké volt, de 1605-ben *Alaghy* Ferencz, Regécz ura, a reformatusok részére foglalta el.

Eredetét homály fedi. Bizonyos, hogy nagyszerűbb templom mintájára van építve s azt tartják, hogy hátulso részét (a Sanctuariumot) még a longobardok építették volna, tehát régibb, mint az első része, melly faragott kőből van, s mellyről azt állítják, hogy vagy a hussziták, vagy Miczbán építtette. A templom oldalán egy *fal romjai* látszanak, mik azt tanúsítják, hogy a templom mellett még más épület is létezett.

Minél kevesebb adatot hagyott hátra a történelem e templom eredetéről, annál többet beszél az *aranyzáju* rege. –

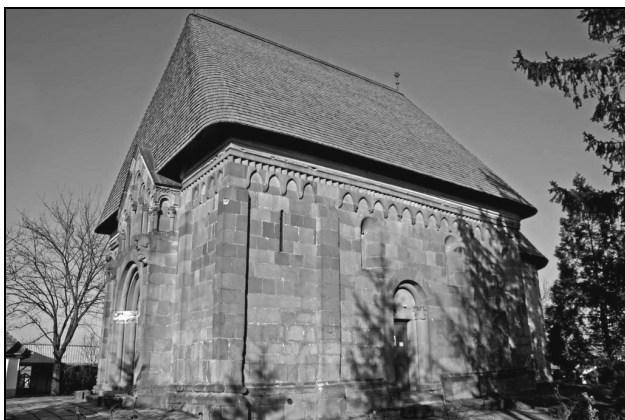
Mivel a templom és falu mostani helyén régen sűrű erdőség volt, a rege azt tartja, hogy tündérek varázsolták ide e szép épületet.

Tompa Mihály egyik szép regéje épen e tárgyat örökíti meg. Ki ne olvasná azt örömmest újra meg újra?

A karcsai templom a XIX. század közepén

KARCSA Református templom

A templom délnyugatról

Karcsa hazánk északkeleti részén, Borsod-Abaúj-Zemplén megyében, Sárospataktól keleti irányban 21 km-re, a Bodrogtözben fekszik. Az első világháborút követően a terület kettészakadt, Felsőbodrogtöz Szlovákia része lett. Településünk közelében, a Bodrogtöz közepén húzódik a szlovák-magyar határ, mely a földrajzilag és etnikailag zárt területet kettéosztja. 34 település Szlovákia, a déli kisebb rész 20 települése hazánk része.

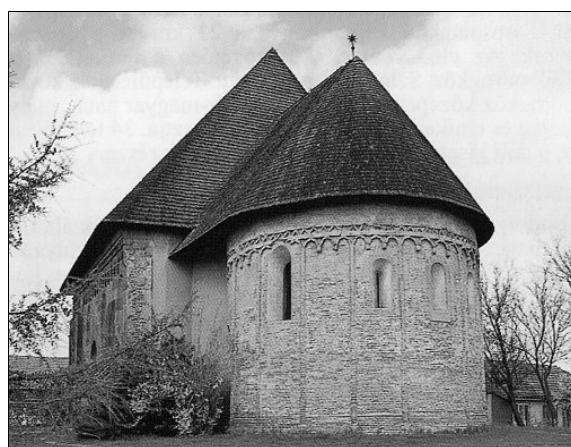
Természetrája

A Bodrogtöz a Tisza, a Bodrog és a Latorca folyók által pontosan körülhatárolható tájegység, az Alföld legészakibb nyúlványa. A sík területet északnyugaton a Zempléni-hegység vulkanikus kúpjai ölelik körül, délnyugaton a Taktaközzel határos. Homokdombok, buckasorok teszik változatossá a síkságot. Bonyolult, összetett geológiai folyamatok munkája sok millió éven át alakította a felszínt, amely végül a XIX. századi folyószabályozások után a mai állapotot eredményezte. A folyószabályozás előtt nagy területeket borított mocsár és mocsaras rét, melyen számtalan ér kanyargott. A legnagyobb összefüggő mocsárvilág a délkeleti részen az ún. *Hosszúrét*, itt találjuk a legnagyobb tavakat: *Palagcsa*, *Alsó-tó*, *Gyikényes-tó*, stb. A Hosszúrét fölött kanyarog a legnagyobb bodrogtözi ér, a *Karcsa*. Régen Tárkány tájékán szakadt ki a Tiszából, majd végigfolydogált szinte az egész Bodrogtözön, s Tokaj tájékán tért vissza a Tiszába.

Karcsa, Alsóberecki és Vajdácaska környékén nagyobb mocsaras terület volt, sok érrel. Ta-

vasszal és ősszel, de árvizek idején nyáron is, a zöldár idején víz alá került a vidék, szinte átjárhatatlan lett. Csak a magasan fekvő homokhátak, gerincek, maradtak vízmentesek. De a kiszáradás után dúsán termő legelővé vált a korábban tengerre változott vidék, virágzott az állattenyésztés, a mezőgazdaság.

Hajdan nagy erdőségek kísérték a folyókat (galériaerdők), de az erek, tavak partját is. A belső területeken kevés volt az erdő. Ma már főként csak a helynevek őrzik emléküket: Rakottyá, Füzés, Nyárjas, Tölgyes, Nyárszög, Nyírfark, stb. A vízi világ emlékét is csupán földrajzi nevek őrzik Karcsa határában: Sárostö, Sásas.

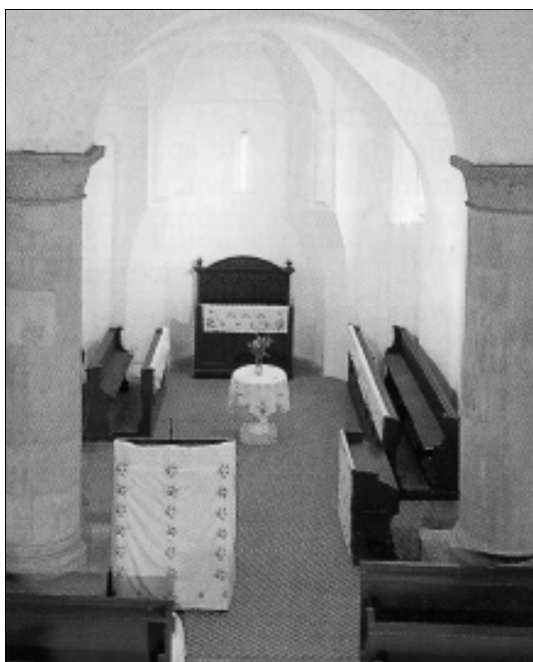
A körtemplom keletről

Történeti adatok

A természeti tényezők kedvező életteret biztosítottak a letelepedő embereknek, akik megváltoztatták a táj arculatát. A régészeti leletek tanúsága szerint már az őskor embere megtelepedett itt. A Karcsa-Búzaföldeken talált kerámiatöredékek a *késői neolitikum*, a tiszai kultúra népességének telepéről vallanak. A *bronzkor* (zóki kultúra) leleteit Karcsa-Békahomokon, Karcsa-Kapushomokon gyűjtötték, míg a *kelták* emlékei Karcsa-Somoson kerültek elő. A *népvándorlás korában* ismét benépesült Karcsa-Kapushomok. A honfoglalást megelőzően *szlávok* laktak a vidéken. Tárgyi emlékeiket – félhold alakú ezüst fülbevalót, s durva anyagú, bemélyített hullámvonalas cserepeiket – Karcsa-Somosról ismerjük.

Honfoglaláskori temetőt 29 helyről ismerünk a vidéken. Leletanyaguk azt mutatja, hogy a honfoglalók legelső, katonai csoportja, nemzetiségű kíséret telepedett le Zemplén és Szabolcs

megyében. (Karos, Kenézlő, Bezdéd, Bodrogszerdahely, Bodrogvécs, Sárospatak-Baksa és Apróhomok a legismertebb, s leggazdagabb mellékletű temetők). A régészeti leletek gazdagsága, a nyelvészeti adatok, de a népesség antropológiai vizsgálata bizonyítják, hogy szinte máig kimutatható – éppen a terület zártsága miatt –, a kontinuitás. Anonymus a bodrogi megtelepedést így írta le: „Mialatt több napon át ott időztek, a vezér és övéi látták a föld termékenységét, mindenféle vad bőségét, meg azt, hogy milyen gazdag halban a Tisza és Bodrog folyam, ezért a földet kimondhatatlanul megszerették.”

Templombelső, szentély

A honfoglaláskori temetők mellett alakult ki az Árpád kori falvak. Karcsa névével 1186-ban találkozunk az írott forrásokban. A középkori források Thyzabod-rogkewznek, vagy Bodrog-Tiszaköznek említik, ez rövidült Bodrog-közre, amely a vidék máig használt neve.

A legnagyobb bodrogi ér, a Karcsa mentén homokdombon áll a tárgyalandó román kori kis templomunk, a mellékén alakult ki a település. A Karcsa bővizű és nádas nélküli folyó volt. 1613-ban Alaghy Menyhért pácini földesúr, zempléni főispán hajóvámszedő jogot kért a Karcsára II. Mátyástól. 1646-ban I. Rákóczi György flamand és osztrák mérnökök irányításával szabályoztatta. A máramarosi só biztonságosabb szállítása érdekében csatornát ástak Nagytárkánynál a

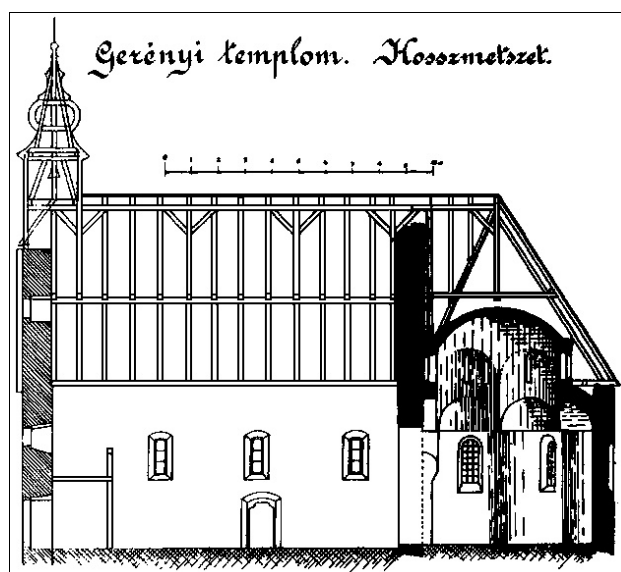
Tiszától a Karcsa medréig, annak felhasználásával Tokajig, s így hajóút lett. 1705-ben II. Rákóczi Ferenc a töltéseket átvágatta, a Tiszával való összeköttetése megszűnt, a vízfolyás belevesztett a Hosszúrét mocsaraiba.

Az ármentesítés szerkezeti változtatásokat eredményezett, az áltéri gazdálkodás gyakorlatilag megszűnt, növekedett a szántók aránya, ezzel párhuzamosan a népesség. A trianoni békeszerződés kedvezőtlenül hatott a Bodrogi közre is, periféria lett, elzárt, kedvezőtlen közlekedési és politikai-földrajzi helyzetű területté vált, gazdasági erőforrása, jelentősége egyre csökkent. Zemplén vármegye század eleji monográfiájában a település 142 házzal, 1579 lakossal szerepel. A lakosság a két világháború között még növekedett, 1941-ben 2435, 1960-ban 2640 fő a település lélekszáma.

A legutóbbi, 1991-es adat viszont már fogyó népességről vall, 2033 fős adatával. A település színmagyar lakosságának több mint a fele református vallású. (58,6%). Évente a lakosság többszörösére tehető a turisták száma, akik a műemlék templomot szeretnék megismerni.

A templom építéstörténete

István király törvényének, hogy minden tíz falu építsen templomot, emléke lehet a vidék legkorábbra keltezhető román stílusú temploma, a karcsai *rotunda*. A kerek templom építésének ideje körül bizonytalanságok vannak.

A legkorábbi írott forrás, III. Orbán pápa 1186-ból származó oklevele *Ecclesia S. Marg-*

ŐSTÖRTÉNET

rethae de Charce egyházát említi. Ebben az oklevélben a pápa a keresztes lovagok (Johanniták) magyarországi házait, köztük a karesait, saját fennhatósága alá helyezi. A falu tehát ekkor a lovagrend birtoka. IV. Béla 1238-ra keltezett oklevele is a keresztesek magyarországi házai között szól Karesáról, egyházáról, „*Monasterii de Harcha*”.

A korábban megépült, de kicsinek bizonyult kerek templom jelentős bővítését, a hajó építését hozzájuk köthetjük.

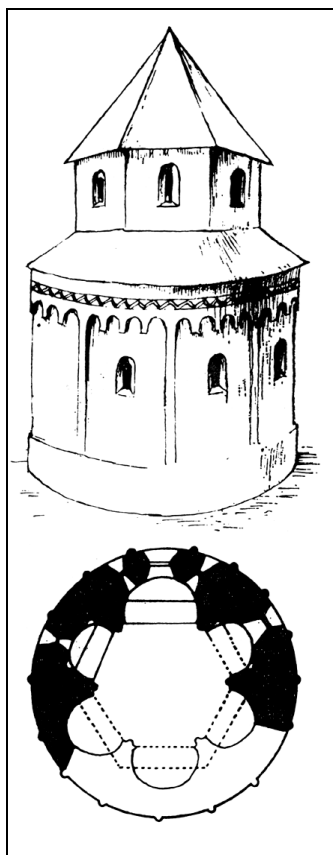
1282-ben birtokváltás történt. Karcsa a Baksa nembeli Tamás comes birtoka lett, a kegyúr tovább építi a templomot. Az 1334. évi pápai tizedjegyzékben a Bodrogek külön esperesi kerületként szerepel, de a helységeket és papjaikat is felsoroló jegyzékben *Keremcha* (Karcsa) papja név szerint nem szerepel.

1337-ben a felhévízi keresztesek mestere, Sándor a birtokosa. 1398-ban Debrői Péter fiait iktatják Karcsa 1/3 részének birtokába. 1443-ban a település felerészben Tokaj várának tartozéka lett. 1541-ben 22 portát, 1546-ban 18 portát, 1548-ban 31 portát írtak a faluban össze. Karcsa 1527-től az új hitet választotta. Miskolci Csulyak István zempléni református esperes 1629-45 között vezetett egyházlátogatási jegyzőkönyvéből a templom akkori állapotáról az alábbiakat olvashatjuk: „*Az templom szép faragott kövekből építetett, igen szép kívül de belül nincsen padlása.*” 1632, 1639 és 1645-ben állapota tovább romlott: „*Az templom héjazatja hitvány, meg kellene újítani*” majd „*Az templomot meg akarják zsindeleyen, immár a zsindelet megvöttek.*”

A gerényi templom

A templom renoválására, szentélyének boltozására több mint száz évvel később (1767-ben) került sor. 1873-ban tűzvész pusztította, s ezt követően **Schulek Frigyes** készítette el a templom helyreállítási terveit, aminek alapján, kissé visszafogottabban, 1896-ban helyreállították. A legutóbbi műemléki helyreállítás és az azt megelőző kutatás **G. Molnár Vera** régész és **Kissné Nagypál Judit** tervei alapján, 1964-69 között folyt, s a közös munka eredménye a falusi templomok között is gyöngyszemként csillogó kis templom.

A rotunda alaprajzának és tömegének rekonstrukciója (Molnár Vera rajza)

A templom építéstörténete

A bodrogekői monda szerint „a karesai templomot tündérlányok építették, akik a Karcsa-tó egyik felében álló palotájukban laktak. A tó másik felében pedig a boszorkányok éltek. A boszorkányok elszaporodtak, s a szomszédaikat elűzték. A tündérlányok új otthonnak alkalmas szigetet kerestek, s ezért feljött a tó felszínére. Meg is találta, s kiválasztotta az alkalmas helyet, ahol ma is áll a református templom. Elhatározta, hogy itt építi fel új palotájukat, s így megszabadulnak a rossz

szomszédságtól. Mindjárt hozzá is kezdtek az építkezéshez, két nap és két éjjel folyton hordták a vörös márványtömböket a víz alól, s rakták a falakat. Már majdnem felépítették a templomot, éppen a harangot akarták hozni a toronyba, hogy ennek kongásával tartsák távol a boszorkányokat, ha azok is követnék őket.

A déli kapu és homlokzat

Két tündér repítette a csodálatos ezüst harangot a Karcsa felett, amikor a boszorkányok úzóbe vették őket. Már majdnem a sarkukat érték, amikor a faluban kukorékolni kezdtek a kakasok, s e jelre a boszorkányoknak vissza kellett térniük a víz alatti birodalmukba.

Déli pillérköteg fejezet. Imádkozó

De a két tündér is úgy megijedt, hogy elfelejtették a harangot, amely hangos csendüléssel zuhant a Karcsa vizébe, magával rántva az éppen felrakott tornyot is. Így aztán a templom, torony és

harang nélkül maradt.”

A monda megőrizte a templom befejezetlenségét, csodálatos voltát. Most vallassuk meg a köveket, a történeti adatokat.

G. Molnár Vera ásatása 1964-65-ben tisztázta a templom építésének történetét. Elsődlegesen az ő kutatási eredményeire támaszkodhatunk. A mai templom szentélyét alkotó korai kis templom egy zárt csoportba tartozik Kiszombor (Csongrád m.) és Gerény (Gorjani, Ung m. Kárpátalja, Ukrajna) templomaival.

Déli pillérköteg fejezet
Arcukat ég felé tartják...

Ez a típus, amely kívülről kerek templom, belülről hatszöges középterű hat boltozott félköríves fülkével, egyedülálló, s különbözik a többi magyarországi rotundától. A belső fülkéket elválasztó pillérek felett hatszögű kupoladob, lanterna volt. Gerényben megmaradt, míg Karcsán csak maradványai kerültek elő a barokk kori boltozat fölött. Formai rokonságuk szembeűnő: méreteik is hasonlóak, a kiszombori rotunda átmérője 9,5 m, a karcsaié 8, a gerényié 8,5 m. Fülkéik mélysége 1-1,5 m között változik, szélességük 2-2,5 m. Mindegyik téglából épült, dekoratív részleteik (fogrovatos párkány, félköríves ívsor, keskeny falpillérek) is téglából vannak. Ezek alapján azonos építőműhelyre, s egyidejű építésükre következtet a kutató, és a XI. sz. végére, a XII. sz. elejére datálja a karcsai kerek templomot. Formai és díszítőelemei is Bizánc felé mutatnak. Elterjedésükben a keleti kereszténységnek lehetett szerepe. Kis mérete ellenére is finoman szerkesztett monumentális terű a templom, ez arra a kérdésfelvetésre készíti **Marosi Ernőt**, hogy vajon va-

ŐSTÖRTÉNET

lóban falusi egyházakként, s nem különleges funkciók betöltésére épültek-e?

Az északi pillérköteg részlete

A déli pillérfejezet a karzatszinten

A karcsai rotunda féloszlopos, árkádós díszítése, fogrovatos rakású párkányfríze inkább a XII. századra teszi az emlékcsoportot. A rotundának a XII. század közepén már állnia kellett, s ezt bővítették a XII. végén, és a XIII. század első felében a johannita lovagok. Az okleveles adatok alapján biztos, hogy a karcsai kerek templomot már 1200 körül átalakították.

A rotunda nyugati oldalához hajót építettek, így az ma már csak feltételezhető, hogy eredeti bejárata a keleti szentéllyel szemközt, (ez a fülke nagyobb a többinél!) a nyugati fülkéből nyílhatott.

Nyugati tornyos, háromhajós, keresztházas alaprajzi elrendezésű templomot terveztek, de feltehetően a tatárjárás, majd a birtok eladása (1282) megghiúsította elképzelésüket, s a templom

befejezetlen maradt. A négyszögű hajót faragott kő kváderekből építették. A közeli nagykövesdi bánya szolgáltatta az építőanyagot, vörös színű trachitot.

A gondosan faragott kváderek rendkívül igényesek: a nyugati kegyúri karzatos hajó, a nyugati homlokzat bélétes kapuzatának részletgazdagsága, a faragványok dekoratív részletei mind ennek bizonyítékai.

Az esztergomi Porta Speciosa kapuzattípusának példáját látjuk nemcsak a nyugati kapuban, hanem a sokárkádós oromfal, alatta a konzolokat tartó két oroslán, a jó és a rossz küzdelmét is jelképező torz figurák, de a bélétes oszlopos kapuzat akantuszos fejezeteiben is.

A főnézetben a timpanon 6 oszlopos, az oszlopok egyre magasodóak, kétoldalt az ívek alatt törpe oszlopként jelennek meg. A kapu bélétes 3 oszloppár képezi. Fejezeteik kőanyagukban és világos színükkel is elkülönülnek a kapuzat többi elemétől. A templomon körülfut a szépen tagolt, klasszikus rendet idéző lábazat. A tervezett nyugati toronypárra ma már csak a falazat síkjából kiugró 2-2 támpillér utal.

Északi pillér, részlet

A karzat alatti déli pillérköteg részlete

A hajó lombard és franciás hatásokat mutat. Rendkívül fantázia-gazdag a figurális és ornamen-

tális díszítés, a pillérkötegek fejezetein. A nyugati karzatot tartó déli pillérköteg három emberalakot ábrázol: az egyik felemelt karral és ég felé fordított arccal imádkozik, a másik két figura arcát ég felé tartja.

Tollas kígyó*

Leveli sárkányfiókák

Déli pillérköteg fejezet részletei

* A tollas kígyó nem mesebeli állat. A legmérgezőbb kígyó, mely valaha is létezett. Megmart áldozata két perccel belül, látszólag hirtelen terül el holtan a földön. A hullónak különleges alakja van. Teste körülbelül egy kacsa vagy kisebb liba testének felel meg. Kígyószerű részét feje és nyaka adja, mely teste fölé másfél méterre emelkedik. Feje nagyon széles, lapos V-alakú, mint a legtöbb mérges kígyóé. Nincsen kígyószerű farka. Ennek helyén tollakból való pamacsot találunk. Nyakának és testének a színe mindig fehér, szürkével pettyezve. Szárnyainak felső tollai nagyon hosszúak s csüngenek, mint a paradicsommadár tollai. Repülni csak néhány méterre képes, s repülése nagyon esetlen. Yukatan és Guatemala sűrű ingoványos erdeiben még nagyon ritkán fellelhető. Lábai egyáltalán nincsenek. (szerk.)

A fejezet déli oldala két sorba rendezett palmetta motívummal folytatódik, a palmettákon belül a hangsúlyos pontokat fűrással mélyítették be. A sarokbimbó egyik oldala letörött, a másik oldalán viszont jól kivehető, hogy tükörképben komponált két oroszlánfigura jelenik meg. A főhajó felőli oldalon akantuszlevelek sorakoznak. A szimbolikus ábrázolások a sötétség és világosság képét jelenítik meg a bejáratra komponált helyen, kirekesztve az ártó erőket a templomból.

Az északi pillérköteg a fejezetek díszítését tekintve sokkal egyszerűbb. Két sorba rendezett, egyre részletgazdagabb sáslevelek és indaszerű volutás díszítmények ékesítik.

A pillérkötegek lábazata pontosan szerkesztett, klasszikus tagozatokkal faragott. A pillértesteknél az oszlopok különállóak.

A karzatszint fejezetei a tűzvészkor erősen megsérültek, formai részleteik nagymértékben megsemmisültek. A déli bimbós fejezet a hajó felől még jól látszik, s a levelek között térkitöltő motívumként kis kompozíció csoport jelenik meg, szív alakú indával körülvelt szőlőlevél formájában, alul két oldalt félpalmetták hajlanak. A nagy sáslevelek középereszete csavart motívummal hangsúlyozott.

Az északi fejezeten a levelek három sorba rendezettek, csavart erezetük azáltal, hogy a kihajló levélvégek a tűzvész miatt lepusztultak, hangsúlyosabbakká váltak, fő díszét képezve a fejezetnek.

A déli kapu egyszerű, díszítetlen, béléstét egy pár sásleveles, gyéren kialakított volutás fejezet díszíti. Az itt vágott 2+2 ablak világítja meg a templombelső. A déli oldalon két támpillér ugrik ki a falsíkból. Az északi homlokzat egyetlen dísz a szépen tagolt ívsoros főpárkány. Az északi falat egy pillér tagolja.

Az új tulajdonos, a Baksa nemzetség építőtevékenységét nem ismerjük. Feltételezhető, hogy a hajó és a szentély összekötése, ahogyan a helyreállítás is rekonstruálta, az ő nevékhöz köthető.

A fentebb ismertetett írások tanúsítják a templom XVII. századi rossz állapotát, s azt is, hogy a XVIII. század elején már csak a falai állnak. Az 1767-es helyreállításakor készült el a rotunda boltozata, ekkor alakítják ki a nagyobb tér nyérése céljából, a pillérek visszavésésével a karéjos szentélyt. Ekkor építik át a hajó keleti zá-

ŐSTÖRTÉNET

rófalát, a nyomottabb diadalív már az új szentélyboltozathoz alkalmazkodik. A templomra zsindeley kerül, nyugati oldalára kis fatornyocskával. 1858-ban még ebben az állapotban mutatják az ábrázolások.

Az 1896-os helyreállítás során az elpusztult karzatboltozatot nem állították helyre. Helyette farkarzat készült. A hajó déli oldalán rossz állaga miatt újrafalazták a hajó és a szentély közötti nyaktagot. A rossz, mindössze 30 fokos hajlású tető bádoglefedést kapott a huszártonnyal együtt, ami előnytelen tömegformát eredményezett. A templom állapota 1964-re annyira lepusztult, hogy sürgetővé vált műemléki helyreállítása. Fedélszéke korhadt, fedése korrodált, a vízelvezetés megoldatlansága az épület állagát tovább rombolta.

A helyreállított templom

A műemléki helyreállítást régészeti feltárás előzte meg, tisztázva a templom építési szakaszait. Az ásás feltárta a meg nem épített keresztház alaprajzát, a hajó keleti zárófalánál feltárt oszlopalapok, az eredeti háromhajósra tervezett templom bizonyítékai.

A helyreállítás 1964-69-ben folyt. Új építészeti feladatok valósultak meg úgy, hogy a különböző részletek összhangban vannak. Ötletes a háromhajós templom térhatásának megjelenítése: a hosszirányú beton pengepárok térfalai a hajók térsztását idézik, az általuk közrefogott, fedélszé-

ket tartó, túlnyújtott fatámaszok a feltételezett oszlopok helyét jelzik. A lágý vonalú zsindeleyezett magastető a téglafalazatú körtemplom-szentély és a kváder falazatú négyszögű hajót építészeti egységbe foglalja.

Szépen illeszkedik a templomhoz a különálló harangláb szintén magastetős, zsindeleyfedésű tömege.

Sajnálatos, hogy az eltelt 30 év ma már meglátszik a templomon, a zsindeley rossz állapota a mielőbbi cserét sürgeti, a külső pusztuló puhakő fejezetek igénylik a kőrestaurátori beavatkozást.

1992-től a kistemplom a Zempléni Művészeti Napok zenei rendezvényeinek is otthont ad, meghitt hangulata, páratlan szépsége lenyűgözi a látogatókat. Reméljük, hogy ez is hozzájárul a román kor kis gyöngyszemének megóvásához.

Jósvainé Dr. Dankó Katalin

IRODALOM

Valter Ilona: A Bodroglak honfoglaláskori és középkori településtörténete. Agrártörténeli Szemle 1974. 1-2.

Balassa Iván: Lápok, falvak, emberek Bp., 1975.

Gervers - Molnár Vera: A középkori Magyarország rotundái. Művészettörténeli Füzetek 4. Bp., 1972.

Marosi Ernő: Magyar falusi templomok. Bp., 1975.

Kissné Nagypál Judit: A karcsai református templom helyreállítása rövid története.

Magyar Műemlékvédelem 1971. 4. XV.

A harcosok temploma Chichen-Itzából.
Kiásása és összerakása négy évig tartott.

Chichen-Itzá főszentélye

TOMPA MIHÁLY
A karcsai templom

Vándor! Bodrogeközön megállj,
A csendes Karcsa partinál:
Hol vándor eszterágok
Lármás seregbe gyűlnek,
És hablakó buvárok
Örvény ölébe tűnnek.
Hol a sirály habokra csap,
- Gyorsan, miként a gondolat -
Midőn halászni megy:
Ott látsz, álmélkodással, egy
Veres márványból alkotott
Ősrégi templomot.
Falán száz domború alak
Mesés csoportja látható,
Imitt egy haltestű leány,
Amott egy emberarcu ló;
Itt sárkány, pikkelyes csoda,
S általcserélt tagú alak;
Ott ábrák és jegyíratok
Által borítvák a falak.
Hogy a csodás templom miként
Vevé eredetét?
Ki a templom körül lakik,
Kérdezd meg a regét.

Nagy kerek tó habja zajgott
Hajdanában e vidéken;
S tündérlányok büszke vára
Állott lenn a mély fenéken.

Kik, midőn az éj leszállott,
A habok színére keltek,
Hajnalarral, harmatajkkal
Bűbajos dalt énekeltek:

»Szállj le, szállj le csendes éjféli!
Álom! lengj a föld fiára!
Most miénk a lég biralma,
Most miénk a föld határa.

A szerelmes hold sugári
Hízelegve átkarolnak:
Míg sohajtva, lábainknál,
Ifju szellők udvarolnak.

Merre lengünk, merre szállunk,
Csak mi ébren, minden alszik;
Illatfátyolunk szelétől
Mély, csodás álmot foganszik.

Nincs halandó, a virágok
Templomát ki megtalálja;
Nincs ki hallja, amidőn zsong
Méhehangu orgonája.

Im, az éj harangja kondúl...!
Éjharangnak halk szavára,
Nincs ki lássa, mint sietnek
A virágok éjnimára.

Büszke rózsza, szép királynő
Lép előre, és nyomában
Szende liljom, a virágok
Szűz papnője, hó-palástban,

S az, mit említ a halandó,
Szólva harmat-, s fénybogárról,
Szentelt víz, oltári lámpa,
A virágok templomából.

Csak mi tudjuk, csak mi értjük
Hulló csillagok regéjét;
Titkos éj varázs csodáit,
Szellőhárfák lágy zenéjét.

Itt vagy, itt vagy csendes éjféli...!
Álom dőlt a föld fiára;
Most miénk a légi ország,
Most miénk a föld határa!«

S a királynő légi fátylát
Széttérítvén, ráülének;
S négy szögénél fogva, lágyan,
Négy szellőcske szálla vélek.

Majd keletre eljutottak,
A hajnalnak csarnokába,
Aki épen koszorút font,
Rózsafényből, homlokára.

S üdvözölvén a jövőket,
Megcsókolta édes ajkkal;
- Testvérek valának a szép
Tó-királynő és a hajnal. -

És mulattak... végre felkölt
A királynő búcsuzásra;
Mert a naptól gyors parancsot
Vett a hajnal, indulásra.

És jöven, a barna szellem
Őket üldözőbe vette,
Mert szerelmét, rút magával,
A királynő megvetette.

S míg a szellők gondolatként
Szálltak a légben pihegve:
Gyorsabban a barna szellem,
A királynőt fenyegetve.

Most beérte... és a fátyolt
Megragadta már kezével...
Azon percben a királynő
Mentve lőn, s a tóba tűnt el.

A rút szellem hasztalan várt.
Tüntek évek, túne század,
S a királynő nem hagyá el
Többé a mély vízi várat.

Végre, mind ő, mind leányi
Más vidékre költözének,
Hol ne érje el hatalma
A sötétség szellemének.

Esti csarnokát a hajnal
Nyugat vizén adta nekik;
Mely csarnoknak büszke tornyán
Bíbor zászló leng az égig.

S szétonták a vízi várat;
Márványból dőlt falának,
Emlékére vészes éjnek,
Ékes templomot rakának.

És közelgett a királynő,
S melyet a toronyba szána:
Szép, ezüst szavú haranggal
Két tündérke szállt utána;

De a munka megszakadt most...
A vég éjféli perce múla,
S a harang, a féltoronynál
Megkondulván, földre hűlla.

És az eltűnt tó vizéből
Kis folyócska vált a réten;
Egy tündér maradvá benne,
Hogy a templom öre legyen.

S melyet a víz tart temetve:
A harangot verje félre
Minden száz év végeztével,
Tündérlányok emlékére.

A régi templom,
És csonka tornya máig áll,
A Karcsa csendes
Folyásu sásas partinál.
S ha csendes nyári éjjelen
Az őr tündérke megjelen,
- Fel-felbukván a víz színére -
A pásztorember rátekin,
S nyugodtan fűbe dől megint,
Megemlékezvén e régére.

(1846)

Karcsai látkép

SOMOS ZSUZSANNA

Gróf Teleki Blanka (1806-1862) sírja a régi Montparnasse temetőben (Párizs)

Teleki Blanka (Internet)

Teleki Blanka író, festő és szobrász a bérces Erdélyben született. Apja klasszikus műveltségű, különc természetű főúr, anyja Brunswick grófnő volt, testvére a minden szépért és jóért lelkesülő Brunswick Teréznek, az első magyar kisdedovó-intézet megalapítójának.

A magyar nőnevelés úttörője különösen tehetséges volt a képzőművészetekben: szépen festett, mintázott. Fiatal leányként nagynénjével és húgával, a későbbi de Gerando grófnővel, (az életrajzát megíró Antonina de Gerando anyjával) európai tanulmányútra ment. Bejárták Német- és Franciaországot, Svájcot.

Mint művész *Cogniet* tanítványa volt, a történeti festészetet művelte. *Thomoris, mint Cyrus legyőzője* c. képe a Szépművészeti Múzeumban, önarcképe a volt Ernst-gyűjteményben, több műve a hosszúfalvi Teleki-kastélyba került.

Nagynénje hagyományait folytatva 1846-ban leánynevelő intézetet alapított. Leőwey Klárát vette maga mellé segítőtársnak. A történelem-tanítást Vasváry Pálra bízta, aki később az 1848-as forradalmi ifjúság vezéralakja lett. Nyíltan rokonszenvezett a nemzeti törekvésekkel. Amikor 1848 márciusában Jókai Mór forradalmi vezércikkében a nőket láncra verésére szólította fel, Teleki

Blanka higgadt írással felelt, amelynek tartalma címében van: "Előbb reform, azután emancipáció". Először emberséges nevelést kell adni a nőknek, csak azután lehet megbízni őket nemzeti feladatokkal.

Intézete sajnos, csak két évig működhetett, ekkor elsodorta a szabadságharc vihara. A lányokat hazaküldték, a tanárok bevonultak katonának. Teleki Blanka maga a nagyváradi hadikórházban ápolta a sebesülteket, majd amikor minden elveszett, családja ősi birtokára vonult vissza, Pálfalvára. Itt kapta kézhez a hadbíróság idézését.

Bebörtönözték: fél évig ablaktalan, vaksötét börtönben tartották, nyomorult fekhelyen, hitvány élelemmel, hogy megtörjék. Addig egyszer sem hallgatták ki. Csak hat hónap múltán hangzott el a vád: az ő intézetéből indult ki az egész 1848-as forradalom. Halálos ítéletet kértek a fejére. Bizonyítékok híján azonban a hadbíróság nem hozott halálos ítéletet, "csak" tíz év láncban letöltendő várfogságra ítélték hűségese társnőjével, Leőwey Klárával együtt: ebből öt évet letöltött (Brünn, Olmütz és Kufstein). Büszke lelke nem tört meg, sosem kért kegyelmet, pedig lett volna erre alkalma.

Teleki Blanka odaadó kísérőjével és munkatársával, Leőwey Klárával a kufsteini börtönben, az 1850-es évek elején (Teleki Blanka saját rajza). (Internet)

MAGYAROK NYOMÁBAN

Rudolf királyfi születésekor minden politikai fogoly kegyelmet kapott. A börtönből egy súlyosan tüdőbajos és majdnem teljesen megvakult öregasszony szabadult. Orvosai tanácsára a franciaországi Mentonba készült, de átutazóban Párizsban állapota válságosra fordult: húga otthonában megszakította utazását. Itt találkozott még Leőwey Klárával, Irányi Dániellel és több régi magyar barátjával, akik szeretettel vették körül élete utolsó napjaiban. Francia barátja, *Michelet* így írt róla: "Csodáljuk, bámuljuk emberfeletti lelkierését, tisztelettel borulunk le Ön előtt és meghatódottan érintjük ajkainkkal rabláncainak nyomát".

1862 okt. 23-án nagy lelkierővel viselve szenvedéseit, lehunyta szemét. Utolsó szavaival hazáját idézte: "Magyarország, Édesanyám".

Gyászkocsiját okt. 25-én kísérték ki barátai, rokonai a Montparnasse temetőbe. Sírjánál Irányi Dániel mondott halotti beszédet, amelyben reményét fejezte ki, hogy egyik nagy nemzeti női ideálunk porait "hazaköveteli egyszer a Haza a szent földbe, amelynek lakói akkor szabadok és boldogok lesznek".

Életrajzát *Antonina de Gerando* írta meg Teleki Blanka élete címmel 1892-ben.

IRODALOM

Bobula I.: Teleki Blanka. In.: A magyar nép eredete. Anahita-Ninti. 2000.

Messik M. Varga I.: Párizs és környéke magyar emlékei. Gálos. Pécs., 1997.

Teleki Blanka sírja a régi Montparnasse temetőben, 1998-ban: a Rue Foidevaux-ról az 1. kapu jobbra.
(A szerző felvétele)

UTÓIRAT

1995-1998 között számtalan alkalommal magánlátogatáson jártam Párizsban. "Európa fővárosában" fáradhatatlan szorgalommal kerestem a magyar vonatkozású emlékeket. – Tudomásom szerint másfél éve Martonvásár Önkormányzata hazahozatta Teleki Blanka hamvait és nagynénje, Brunswick Teréz mellett helyezte el. Így teljesült nemcsak Irányi Dániel, hanem mindannyiunk kívánsága: visszatért édesanyjához, Magyarországhoz.

Tóth Sándor

A Rózsák Asszonya

Ismeretlen alkotó műve
Tóth Sándor felsőtárkányi háza kertjében

Boldog emlékezéssel gondolok vissza, arra a zarándokútra mikor családommal Istentől vezérelve eljuthattunk Németország szívébe Thüningiába. Láthattuk a hatalmas hegy ormát koronázó Wartburg várat. Marburg ősi templomát, amelyben egy Magyar királyi szentasszony üres szarkofágját őrzi a síró kegyelet. Talán emlékeim megosztásával másoknak is kedve támad ehhez a zarándokúthoz, amit sohasem lehet elfeledni.

II. András királyunk és merániai Gertrúd házasságából sarjadt ez a szentséges, gyönyörűsége királykisasszony, akiből a sötét thüningiai erdők rengetegében lett szentasszony. Alig volt gyermek az édes magyar föld kebelén, máris idegen földre vitték, asszonyi sorsba vetették. Itt, ahol még ma sem könnyű idegennek lenni, csakis az imádság és az irgalmasság adhatott erőt, isteni támaszt számára.

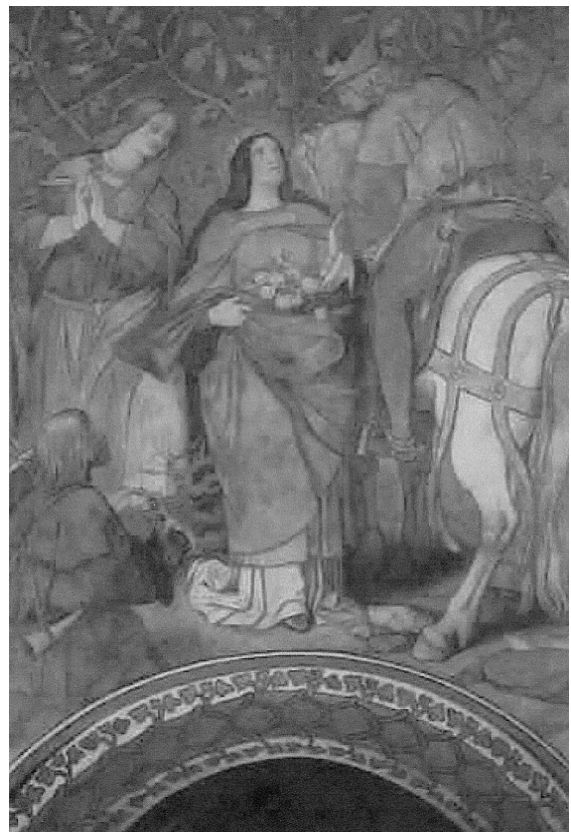
Az irgalmatlanul magas hegyre vivő, embert próbáló úton sokszor jutott eszembe a törékeny szentasszony, milyen sokszor megtehetette ezt a

nehéz utat. Kezében kosárral, benne étellel, itallal a nélkülözők elesettek számára. Ezen az úton történt, mikor kötényében ételmet cipelve összetalálkozott Herman gróffal. A kegyetlen ember azonnal kérdőre vonta.

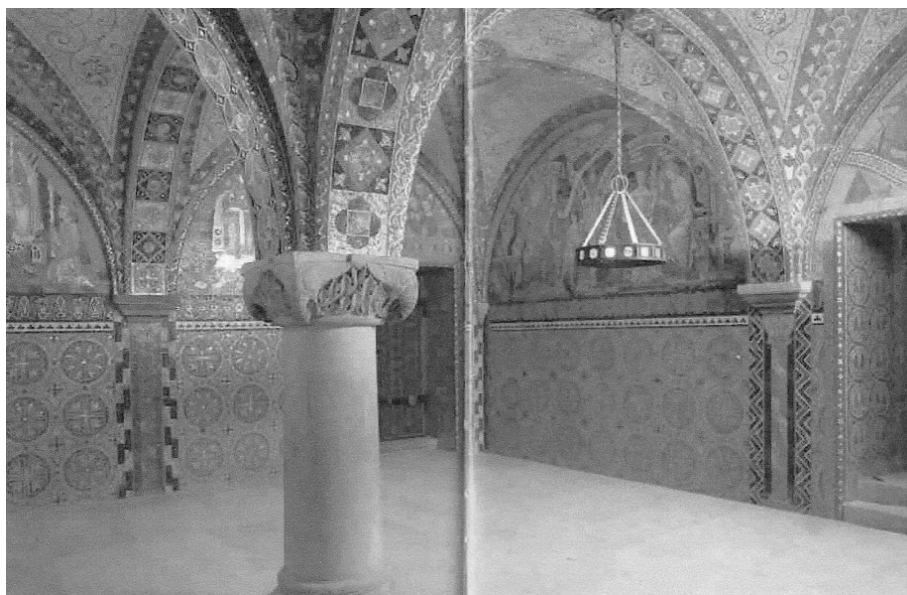
– Miféle súlyos terhet cipelsz a köpenyed alatt?
Ám mielőtt a gróf fellebbenthetette volna a köpeny sarkát, Erzsébet azt jól összefogta és fülig pirulva, szelíden felelte.

– Rózsa van a kötényemben, semmi egyéb.

A köpenyt félre vonva ámulattal látta Herman, hogy valóban gyönyörű rózsák illatoznak az asszony ölében. Isteni csoda volt ez hisz tél közepén történt az eset. Azt is látta ám a gróf, hogy Erzsébet szent rémületében könnyezni kezd, és feje fölött ragyogó kereszt villan fel. Megértette az isteni csodatételt, a mennyei figyelmeztetést, hogy az úrnak kedves angyali lelkű királyasszony szent és sérthetetlen.

Az Erzsébet-galéria freskója Wartburgban
A rózsacsoda (Moritz von Schwind)

A palota mozaik-terme
(a XIX sz. végén készített mozaik Szt. Erzsébet életének mozzanatait örökíti meg)

Maga a vár magas tornyaival szép mívű épületeivel, komor bástyaival ám nyitott kapuval várja a zarándokokat. Nagyon sok a látogató. Bejutva a palota termeibe feltárul előttünk a csodálatos, pompázatos festett termek sora. A káprázatos stukkók, színes csempék, látványában fürödve, a történelem fonala hullámszik a zarándokok fejében. Megelevenedik előttem is a múlt. Színes, drága brokátokkal ékített pazar ruhákban csillogó ékszerekkel aggatva látom az örgróf családját és udvar tartását. Erzsébet is így élhetett volna, ám számára hiába létezett a kényelem, a gazdagság, mikor tudta, hogy odakint ezrek éheznek, fáznak és szenvednek a különböző megpróbáltatások súlya alatt. Szent lelke, mennyei istene az elesettek gyámolítójává tette, a szenvedők siralom völgyébe vezette. Elhagyva a palota fényes, pompás világát leköltözött az Isten gyermekei közé. Oda, ahová gyermekein kívül magával vitte az irgalmasság, a szenvedés, a megpróbáltatások nehéz kenyerét. Minden vagyonát feláldozta az úr asztalán, fiatal lelkét sem kímélve. A szent lélek elszállott, a gyarló porhüvely sírba tétetett.

A wartburgi vár történelmi falai örökre magukba zárták a szent asszony emlékét. Magyar vagy Német és maga a keresztény világ sohasem feledkezhet meg legnagyobb szentjéről, a Rózsák Asszonyáról. Szent Erzsébet üzenete ma is lényeges. Miközben a világ rohan a pusztulás globalizált világa felé, egyre nagyobb a szakadék a gazdagok és a szegények között. Vajon lesz-e emberi

erő, isteni csoda, hogy a pusztuló világ elkerülje a végső megsemmisülést.

A marburgi Szent Erzsébet templom

Míg ezek a gondolatok cikáznak fejemben, lassan leérünk a magas várhegyről, és elénk tárul Marburg városa. A hatalmas város házai és temp-

lombai között feltűnik a Szent Erzsébet tiszteletére emelt monumentális gótikus bazilika. Erzsébetet halála után alig négy évvel, szentté avatta az Egyház. Szentté avatásának évében 1235-ben azonnal megkezdődött a hatalmas templom építése. Az építkezés mintegy ötven éven át folytatódott. A hatalmas kéttornyos bazilika gótikus díszítményei, pompás mérműves ablakai lenyűgöző látványt nyújtanak. 1300-ban, a templom kereszthajójában megépítették a gyönyörű sírkápolnát, s aranyozott ezüst ereklyetartóban itt helyezték el a

szent asszony földi hamvait. Itt, az üres szarkofág előtt feltöltődik a szívünk a jóság, az áhítatosság, a szeretet szelíd édes remegésével. A Rózsák Asszonyának istentől áldott emléke lebeg fejfünk fölött, midőn lelkünket magasba röpíti a tiszta boldogító szeretet. A hatalmas templom sejtelmes csendjében, mint anyagi lélek fuvallata szárnyal el előttünk a szent asszony káprázatos tiszta élete, mennyekbe repített földi életének könnyes története.

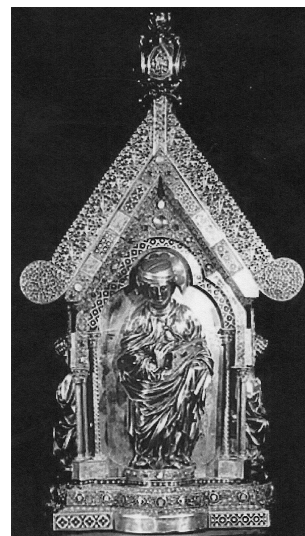

Képek Árpádházi Szent Erzsébet életéből

A sírkápolna aranyos ragyogásának művészi- en festett freskóiról szelíd szemekkel tekint le ránk a jóságos szent asszony. Szemében a tiszta erkölcs, a szeretet, a jóság irgalmasságának fénytüze lobog.

Aranyozott ládika a marburgi székesegyházban, amelyben valamikor Szent Erzsébet testerekléit őrizték

Részlet az aranyozott ládikóról

Maga az aranyos, gótikus szarkofág, amelyen szent körben sorakoznak Krisztus, Boldogasszony anyánk, az apostolok és Erzsébet aranyozott ezüst szobrai rideg, síri csendben állja a zarándokok rohamát. A színes ezüsthől vert domborműveken

MAGYAR SZENTEK

megelevenedik Erzsébet rövid földi életének csodálatos, lelket emelő szent életének történései. A nép fiai halkán suttogják, hogy Szent Erzsébet angyali lelke most is itt szálldos, mint ezüstös fehér madár a marburgi templom égbe emelő csipkés tornyai felett. A suhanó szárnyakon szárnyaló szent lélek fuvolázó dallama, mint az örök jószág könnyes himnusza száll szívünkbe.

Szent Erzsébet szarkofágja

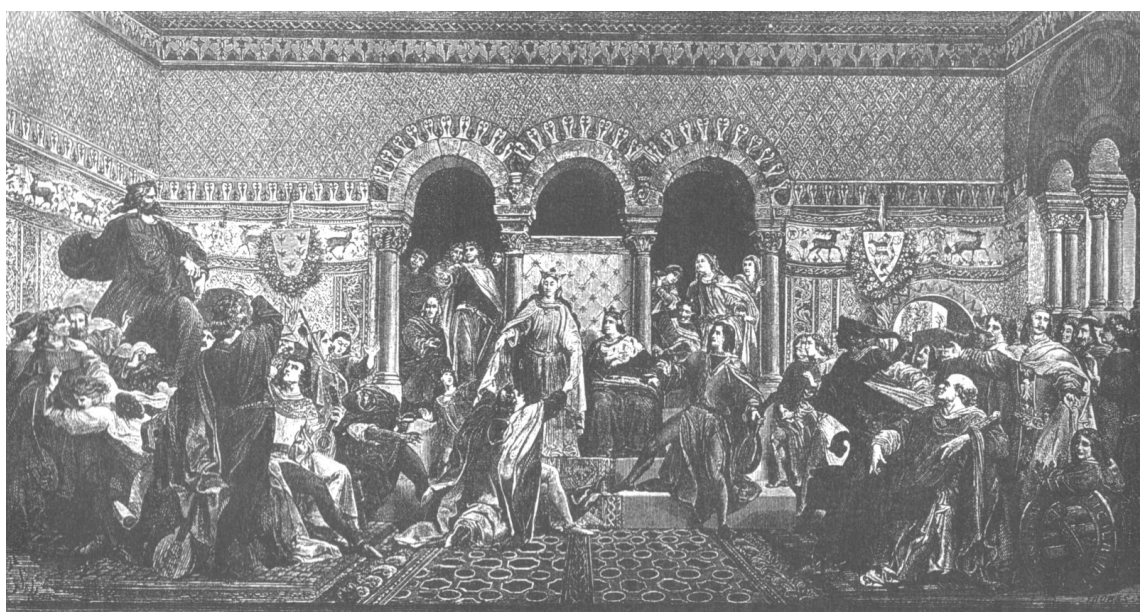
A Német földön is végig tomboló kegyetlen háborúk a szent hamvait szétszórták, szívtelen rideg emberek sírját kirabolták. Ezt a szentségtörést nem pogányok, hanem kereszténynek nevezett gonosz lelkek cselekedték. Nem tudták elviselni az örökjóság és szentségnek a menyből lezúduló erejét, mely ebből a sírból merített erőt évszázadokon át. Ám a lélek erejét nem tudták megsemmisíteni

a kegyetlen sírrablók. A lélek halhatatlan, a szentek emléke örök, míg világ a világ.

A zarándokútról hazatérve sohasem tudtam Szent Erzsébet emlékétől megválni. Az isteni gondviselés jóvoltából, egy Erzsébetet rózsákkal ábrázoló műkő szobrot mentettem meg az elpusztított sajóörsi kastély parkjából, amit szívtelen emberek megrongálva a szemétre vetettek. Ez a szobor most kertem díszé és lelkem üdvössége. Még élek biztos, hogy megőrzöm a szobrot és az abból kiáramló forró, tiszta lélek szeretetének emlékét.

Árpádházi Szent Erzsébet szobra

A wartburgi dalnokverseny
Moritz Schwind falfestménye Marburgban (Montalambert könyvéből)

NÉPI DÍSZÍTŐMŰVÉSZET SZAKRÁLIS JELENTÉSEI KISLEXIKON*

Az, amit ma tárgyalkotó népművészetnek, népi iparművészetnek, esetleg hagyományos kézművesiparnak nevezünk, néhány évszázaddal ezelőtt, természetes közegében, a paraszti kultúrában az életvitel benső szervezőerejeként működött, a megalkotott tárgyak az emberek hétköznapi életének részei voltak. Az emberek akkoriban még beleszülettek a hagyományba, a környezetük rendeztségének élményét is adó tárgyak megalkotásához szükséges tudást, miként korábban, évezredek keresztül mozdulatról mozdulatra adták át.

Csodaszarvas

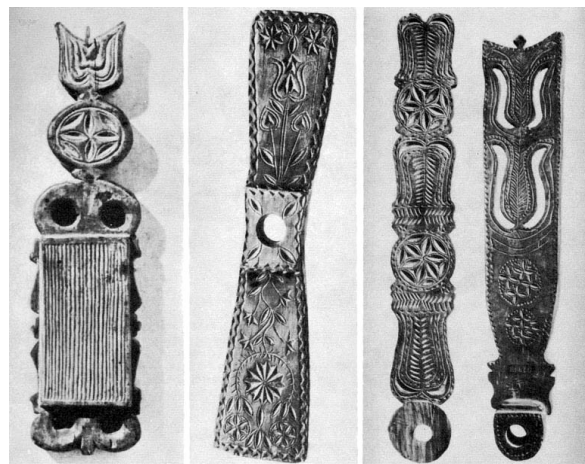
Az utóbbi századokban a rendkívül felgyorsult társadalmi, gazdasági változások következtében gyengült a hagyomány korábban meghatározó ereje. A népi kultúrát évszázadokon keresztül őrző, ápoló, gazdagító és örökítő hagyományos paraszti közösségek felbomlottak. Az idősebb nemzedékek kihalásával szertefoszlott az élő népi műveltség, a hagyomány őrizte tudás. A gyors életformaváltással az egyén helyzete is gyökeresen megváltozott, a hagyománytalan világban talajvesztetté, gyökértelessé vált. Mindezekből fakadóan megváltozott a népművészet szerepe, jelentősége is.

*Olvasóink kérésére közlünk olyan rövid, összefoglaló jellegű tanulmányokat is, amelyek a tanulást, de az oktatómunkát is megkönnyítik. Ezeket KISLEXIKON alcímmel publikáljuk.

Ez a folyamat hol kisebb, hol nagyobb lendülettel máig folytatódott.

Visszatekintve úgy tűnik, nagyobb lendületet mindig akkor vett, amikor a nemzeti identitás, önmeghatározás vált bizonytalanná. Ma is, egy olyan időszakban, amit sok szempontból a széthullás és talán újraépítkezés jellemez, hasonló kihívásokkal vagyunk kénytelenek szembenézni. Olyan korban élünk immár több mint kétszáz éve, amikor a változások rendkívül felgyorsultak. A fordulat kihívása végső soron abban áll, hogy az immár globális egységbe szerveződő emberi társadalom a kultúra folytonossága érdekében újra megbecsüli-e az elődök felhalmozott, megőrzött tapasztalatát és keresni kezdi-e, majd hasznosítani igyekszik-e a hagyományban, mint a közösség kulturális emlékezetében megőrződött tudást.

A magyar parasztság a múltból nemcsak egy-egy motívumot, emléktöredéket hozott magával, hanem az egész motívumkincsben, mint összefüggő jelrendszerben benne lappang archaikus világszemléletének sok alapvető eleme is. Ez a világlátás, a jelekben rögzített és jelekkel közvetített tudás pedig ma is érvényes üzenettel szól az ember helyéről a világmindenségben: feladatáról, lehetőségeiről, természethez való viszonyáról, a természetben és az ember önnön természetében fellelhető törvényszerűségekre megfigyeléséről és alkalmazásáról, a természetben természetesen és a természettel való együttéléseiről.

Fafaragások

A faragott tárgyon, fazekas által készített edényen a minta nem pusztán díszítés, hanem sokkal inkább képi üzenet. Azt mondhatjuk, hogy a jelentést hordozó kép (jelkép) díszít is, de jelentése az elsődleges. Az ember ősidőktől fogva úgy alakította tárgyait, hogy azok hasznosak legyenek, de ne csak hasznosak, hanem szépek is, ám a rendeltetésen és formai megjelenésükön túl valami magasabbat is kifejezzenek. A szentséghez kapcsolódni: ez a törekvés jellemezte évezredek keresztül a hagyományos emberi közösségek kultúráját. Praktikum, esztétikum, szakralitás elválaszthatatlanul együtt volt egy-egy tárgyban. Egy szerves kultúrában a hétköznapi használati tárgyak az embereknek a szent tér és idő, környezet megteremtésében segítenek. A népművészet díszítő mintái, helyesebben: a világ, mint egységes, összefüggő egész tudását közvetítő szimbólumai ugyanis a mindenség rendjéről szólnak, gyakran világmodellt közvetítenek, végső soron pedig azt a tudást, hogy a világ jelenségei között érzékfeletti összefüggés létezik.

Ezt a transzcendens tudást a hagyomány szimbólumrendszereiben őrizte meg. A hagyományos közösségek jelképeket teremtő, jelképekben gondolkodó, jelképeket átörökítő emberekből álltak. Szimbólumok rendszerén keresztül alakult ki egy közösség identitása is. Egy díszített tárgyban a szimbólum célzást és lehetőséget jelent egy magasabb értelem megragadására is.

Ezért beszélhetünk úgy a népművészetről, mint a magyar nép szakrális művészetéről. A mű-

vészet célja, hogy az ember a lényeglátását megőrizze és segítse, hogy ne veszítse szem elől a rendet és a létfeladatát, az élet lehetőségeit. Ez a művészet szakrális művészet, a létezés transzcendens arculatára figyelmeztet és emlékeztet. Az a művészet szakrális, melynek formái a szellem időtlen tartalmát tükrözik vissza. A felhasznált szimbólumok végső lényegét nem ismerheti mindegyik kézműves, egyedül a mintákat továbbadó és a megformálás szabályait előíró hagyomány az, mely a formák szellemi hitelességét garantálja. Az a kézműves munka pedig, amely alapjában véve a kozmikus valóságot tükrözte vissza, valódi rítussá, szakrális cselekménnyé vált.

A szakrális művészet azt jelenti, hogy a díszített tárgyak díszei nem csak díszek, hanem legalább egyenértékűek a tárgyak gyakorlati hasznosságával. A tárgyak éppen azért használhatóak igazán, hogy ezek a díszek többletjelentést, többletfunkciót biztosítanak nekik, illetve biztosítják azt, hogy a tárgy használata közben megszülessen a harmónia is a szakrális renddel. A minták, szimbólumok minőségileg megváltoztatják, megnevesítik az anyagot és a formát, áttörnek a hétköznapiságot, a létfenntartás szükségességét, a profanizálódó környezetet és utat nyitnak a szent, az igaz, az örök felé. A természettel közösségben élő ember számára a világgal való rend, a világ rendjébe való ágyazódás pedig mindenképp fölötti cél volt, hiszen ez biztosította léte értelmét. Ez az elsődleges, ez a legfontosabb az életszükségletekhez, csak ezt követi az olyan individuális és időleges szükségletek figyelembe vétele, mint az ízlés vagy a divat s ezek csak az utóbbi évszázadokban játszottak szerepet.

A szimbólumok mindig együttesen hordoznak igazán értelmet, együtt olyan mondatot alkotnak, amely mögött mítosz, ősi világlátás és világmagyarázat tárul fel.

Ezt a nyelvet ma már alig értjük. Nem értjük egy tárgy értékét és használati célját sem addig, amíg ezt a nyelvet nem értjük és a nyelv által közölt üzenetet legalább meg nem sejtjük. Nem csak a művészet határozza meg tehát a népi iparművészek által alkotott tárgyak értékét – azok akkor teremtenek köteléket az ember és természetes környezete között, ha élővé teszik a népművészeti

jelrendszer jelentésszintjeit.

Faragott sulykoló

Nem csak azért nem mindegy, hogy milyen tárgyak között éljük életünket, hogy szép, harmonikus környezetet teremtünk-e magunk köré, hanem azért sem, mert ezek úgy is hathatnak ránk, hogy a szimbólumokon keresztül az egész érzetét biztosítják, amely nélkülözhetetlen az ember lelki egészségéhez. A népművészet képi kifejezési útjain érkező üzenet emberi mivoltunk legmélyén kell, megérintsen minket. Így válhat számunkra is üzenettel és szellemmel telítővé egy festett bútor, egy faragott mángorló, vagy egy napos-holdas ház-órom. A világegyetem kozmikus erői, a Nap, a Hold, a csillagok ugyanúgy megjelennek itt, mint a víz, a szél hullámvonalai, a buja élet rügyező, sarjadó, elágazó, kivirágzó indamotívumai, vagy a gyakorta szívét formázó növényi levelek, a különféle gyümölcsök, állat- és emberstilizációk számtalan változata, sőt egymásba való átmenete. Nem üres díszítmények, nem pusztá formák ezek sem, hanem egytől egyig olyan kozmikus analógiák ismeretét nemzedékről nemzedékre közvetítő, archetipikus szimbólumok, jelrendszerek, amelyek az embert szó szerint minden lépésében a teremtett világba való szerves beletartozására, a természetire és társadalmira még nem különválasztott környezetével szembeni oszt(hat)atlan kötelezettségeire figyelmeztették.

A mágikus-szimbolikus gondolkodás áthatotta az emberek mindennapi életét. A mágikus gondolkodás és a művészet még kart karba öltve, szétválaszthatatlanul működött a létezésben. Egy tárgy készítésekor vagy használatakor ne jelent volna meg? A Somogy megyei honfoglaláskori vaskohók

feltárásakor találtak például olyan sípot, amelyre rovásírással írták: "Fújjék". De nem csak varázsmondásokkal segítették, hogy sikeres legyen a cselekvés, hanem a vésett, karcolt, festett minták is azt a cél szolgálták, hogy az eszköz hatékonyságát a mágia is segítse. Idézzük csak itt a jelenségek néhány jellegzetes példáját! A díszesre faragott székykapuk két oldalsó oszlopa nem-egyszer ember formájú kapubálvány, amelyben a ház védőszellemei lakoznak.

Miskakancsók

A miskakancsók eredetileg áldozati, a halotti toroknál használt edények, üres emberformájuk, a két sújtássor között középen tekergő, felkúszó zöld kígyó, a végtelen jele, a dolmánygombok által jelzett hét szint arra is példa lehet, hogy az archetipusok korábbi előzmények nélkül is megjelenhetnek, hogy kifejezzék az ember lelki-szellemi lehetőségeit. Folytathatnánk a sort, részletesen elemezve az újjászületést jelképező hímes tojások stilizált, ismétléssel geometrikussá vált, eredetileg kozmikus (Napot, Holdat, csillagokat jelképező) elemeit, a szöttesek mintáit és kompozícióit. Hasonlóképpen a szimbolika ősi kelléktárából maradt fenn például a halálra utaló, az elszálló lelket jelképező lepke, amely a hímező művészet motívumkincsét gazdagítja.

Hosszan részletezhetnénk, mit jelentenek a lőportartó szaruk központjának "ahol az agancs három ága találkozik" egyik felületét díszítő mértanias, karcolt mintázatok: a férfiarcú napkorong (szvasztika), az életfa kis Nap-ábrákkal, körülötte a forgó rozetták, a holdsarló szarvasbikával, a körtánc ábrázolás, a koronás oroszlán. Ám már az anyag kiválasztása is fontos volt a készítőjének a sikeres és szerencsés vadászat érdekében: "Az agancs lőportartók esetében az agancs jelképes része lévén a szarvasnak, a "pars pro toto" elve

alapján már a rész birtoklása is segíti az állat elejtését”. Nem lehet figyelmen kívül hagyni egy tárgyánál azt az ősi világlátásból fakadó ismeretet, hogy az égi eredetű tűzzel edzett vas gonoszelhárító erejű, a faragott fa pedig az életfa, a régi áldozati szertartásokban *szent faként*, az ősök hitében a *lelkek útjaként* megjelenő, földet éggel összekötő világfa ”része”, amely Boldogasszony óvó-védő erejét közvetíti.

Amire érdemes kitérni, az a növényi ornamentika, amely a művészetnek évezredekig archetipikus eleme volt. A növényhez hasonlóan, amely maga is egy műalkotás, a növényi elemekből álló motívumok egységes ornamentummá komponálása önmagában is élő, alkotó folyamat, szabad formálódás, s szemléelője számára a jelentés is úgy bomlik ki, mint ahogy egy növény nő: élettel telik meg, teremtődik. Az ornamentika maga is szimbólum: ebben az értelemben nem a díszítésről szól, hanem a folytonosságról, hiszen fizikai és szellemi értelemben egyaránt a kultúra folyamatosságát biztosította. A növényi ornamentika a szakralitás érvényesítésére, az ősi világ, a paradicsomi állapotok harmóniájában való feloldódásra áhító törekvést jelzi, ébren tartja a természethez való kapcsolódás, a természeti rend velünk született igénnyét és lehetőségét.

Rátétes párna

A növényi ornamentika legfontosabb motívumai és kompozíciói az ókori közel-kelet bronzkori civilizációiban jöttek létre a Földanya termékenységét, tehát a növénytermesztés eredményességét, avagy a növényként, faként is ábrázolt istennő áldását célzó mágikus-kultikus szereppel. A magyar kultúra egyik megőrzője volt ennek a régi hagyománynak. Hoppál Mihály az ornamentika történeti folyamatosságát is bizonyította a honfoglalás kori

tarsolylemezek ”indás-palmettás” stílusával, életfamotívumaival, az övveretek, szíjvégek virágmotívumaival. A stilizált növényi elemekből összetett alapkompozíció rendszerint egy biztonságot adó tőből (szívből, virágkorsóból) kiinduló, ritmikusan hullámzó, szabadon kanyargó indára épül, ennek hajlataiból nőnek ki apró szárazon, szimmetrikusan a levelek, virágok, amelyek mindig felfelé néznek, a lehajlás ugyanis az elmúlást jelképezné.

A leggyakoribb, különösen régi, ősi hiedelmekre visszavezethető növényi díszítőelem az életfa, amely az élet folyamatosságára, a termékenység által biztosított örök megújulásra irányítja a figyelmet. Megjelenik hímzésekben, faragásokon, kopjafákon és sírköveken, állatgyógyító kenőcsös szarudoboz karcolt díszítményeként. A szakirodalomban ezt a jeltípust többnyire ”virágtőnek” nevezik, mivel tévesnek tartják, hogy az életfa képzetével társítsák, ilyen jelentéstartalmat ugyanis az európai parasztságnál nem mutattak ki és egyébként is már a Kr. előtti évezredben? Elemezett a kultikus tartalom?. Erre éppen a magyar népi díszítménykincsben elfoglalt központi helye cáfol rá, hiszen a magyar hagyományban élénken élt a nő-növény összefüggés ismerete, az életfa, mint a teremtés, teremtő erő, a ciklikusan megújuló örök élet jelképe. A nőt elsősorban növényi attribútumokkal, legfőképpen virággal együtt ábrázolták. A pásztorfaragásokon a leány virágot tart kezében, átnyújtja a legénynek, hiszen a virág a szerelem ősi jelképe is. A párokat kerek vagy négyzetes virágkeretbe helyezik a faragók, mintegy a szerelem kertjét jelképezve.

A szerelmi ajándékok tárgycsoportját, a legény által a választottjának jegyajándékba adott mángorlókon, sulykolókon és guzsalyokon található faragott, vésett jeleket elemezve kimutatták, hogy ezeken a tulipán a leányt jelképezi, a szív a

legényt jeleníti meg. Ezek a tárgyak elsősorban tehát nem használati tárgyak voltak, hanem mint a két nembeli fiatalok közti szerelmi kapcsolat és egybekelési szándék nyilvános jegyei, valamint státuszszimbólumokként nem pusztán társadalmi és dekoratív funkciót kaptak, hanem minden vésett díszítőelemnek: a hármastulipánnak, az egymásnak fordított páros szilvamagnak, fenyőágnak, rózsának jelentése és jelentősége van. A tulipánba például gyakran szilvamag kerül, így lesz a tulipán a női szeméremtest, a mag pedig a termékenység szimbóluma. A szív megjelenhet a férfi lábai közt is, s arra is van emlékünkből, hogy szívet virággá továbbfejlesztő motívum neve "tökös" volt. Íme, együtt egy jelrendszer: e jelek együtt szerepeltetése szerelmi üzenetet hordoz, sőt: az ajándékozó szándéka szerint biztosítja a vágyteljesítő szerelmi varázslás sikerét.

Az a tény, hogy a tulipán és a szív megjelennek a szerelmi ajándékok mellett pásztor-tülkők, borotvatokok, karikásostorok, hímzések díszítéseként is, sőt festett templomi famennyezeten is, arra utal, hogy ez a jel együttes nemcsak a szerelmi varázslás eszköztárába tartozott és nem pusztán a termékenységről szólt, hanem magasabb értelmét is kereshetjük. A tulipán sokszor az életfa ábrázolás részeként jelenik meg, s mivel az életfa Boldogasszonyt jelképezi, ez esetben már nem a vágyott nő megjelenítője a tulipán, hanem általában a női teremtőerő, amit a pogány hagyományban Boldogasszony testesített meg. A tulipán pedig mindig az életfa csúcsán nyílik, az ég felé, tehát ennek spirituális dimenziói is feltárhatók: az életfa tetején kinövő, kinyíló virág a lélek világra, ég felé táruzását jelképezi. Milyen igaz van annak a dunántúli pásztorinak, aki ezt mondta: **"Az az igazi virág, ami nem terem, hanem amit valaki kigondol!"**

A jelentés és üzenet a képi, mágikus gondolkodással összhangban alakult ki és így az ősi hitvilágba avat bennünket. A népművészetbe foglalt mitikus jelképeink a hajdani mitologikus gondolkodás, egy egységes hiedelemrendszer egyes elemeit őrizték meg. A jelképek ősi tartalmát a nép idővel talán elfelejtette, de formáit hagyományában konzerválta, mégpedig úgy, hogy az értő szemek láttára a minták, formák, motívumok, szimbólumok szóltan, de megszólítható kincse, a

szimbolikusan megfogalmazott üzenet, a virág- és állatalakokba, növényi kompozíciókba rejtett ősi szellemvilág és tudás élővé válhat.

**Képfestő kendőhímzés tulipános motívumokkal
Belső-Ázsiából**

Több ezer esztendőn át alakult az a kincs, tudás, műveltség, amely a magyarság, mint sajátos és összetéveszthetetlen szellemi jelenség anyagi kultúrájában kialakult és megőrződött mind a mai napig, s amely többek között a népművészetben ért el hozzánk. Nemzedékek tehetsége, alkotókedve, leleményessége ölt testet egy-egy a mai meseterek által készített tárgyban is, így azokon keresztül őseinkkel tartjuk a kapcsolatot. A hagyomány megőrzés és átadás. A továbbadás mintái, mozdulatai őrződtek meg a magyar népművészetben. A kéz mozdulatain keresztül öröklődő anyanyelv. A szív nyelve.

(Internet)

AJÁNLOTT IRODALOM

- GYŐRI - NAGY SÁNDOR: Megtartó jelek. In.: Ökotáj 2003. 31-32. sz. p. 93-101.
- HOPPÁL MIHÁLY: Tulipán és szív. Csokonai Kiadó, Debrecen, 1990.
- HOPPÁL MIHÁLY - JANKOVICS MARCELL - NAGY ANDRÁS - Szemadám György: Jelképtár. Helikon Kiadó, Budapest, 2004.
- HOPPÁL MIHÁLY - SZEPE ERIKA (szerk.): Erősz a folklórban. Szépirodalmi Könyvkiadó, Budapest, 1987.
- KÓS KÁROLY: Eszköz, munka, néphagyomány. Kriterion Könyvkiadó, Bukarest, 1980.
- LÜKŐ GÁBOR: A magyar lélek formái. Exodus, Budapest, 1942.
- MANGA JÁNOS: Magyar pásztorfaragások. Corvina Kiadó, Budapest, 1972

HERVAY TAMÁS

Magyar Óshit jelei magyar hímzéseken

Varga Géza közli ezt a hímrészletet, s a maga módján ki is elemzi. (Alább ezt is közlöm!) Tény, hogy azok a jelek, melyeket kiolvas belőle, benne is vannak! De nem csak az!

Nézzük meg más szemszögből is!

Ha az egész képet egy nőalakkal azonosítom, azt kell látnom, feje, a jézusi monogrammal, isteni szellemiséget kapott, fénylik is, sugárzik is teljességében. Lelkisége hatalmas és egy X alakot is magában foglaló sötétebb, de aranyló, – ám anyagiassultabb, ezt a befoglaló négyzetesebb for-

ma is alátámasztja – közegeből ki, illetve belénövő ViRÁG-ViLÁG, és az abból kihajtó két Iker-ág együttese. Az alatta megjelenő kör-kereszt, a négy maggal, már inkább a testiség szférája, de még szorosán a lelkiséghez kötve. Valójában ez az öLe, melyben az éLő testet öLthet. De analógiásan, az alatta lévő, piramis szerű, szintén négy osztatú „szoknyával” egybefüggő, és így együtt valósítják a felülnézet körét és az oldalnézet háromszögét, egy rácsos négyzetre helyezve az egészet, mely az anyagi világot jelöli, mint előbb már szó esett róla. Ez a felülnézetből oldalnézetbe fordulás, egy átalbucskázást is megidézhet, és így már a fentlent fordulat is belépett a látókörünkbe. Vagyis a szellemi-lelki síkról az anyagi síkra való átfordulás, a nemlétből a létbe való átmenetet idézve meg.

A „szoknya” maga egy jurta, vagy egy ház képét is elénk vetíti, mintegy rávezetve, mit is jelent az kozmikus, illetve isteni-szellemi szinten.

Két erős, bár vékony, karja tartja a méhéből két oldalra kisarjadó virágos, leveles, kalászos ágakat. Vagy csupán azok egy ága támogatja a lelkiségét? De jut ideje-ereje innen lélekfény-védő er(ny)őt is borítani a „szoknya” fölé!

Ha másként nézem, azaz csak a kör-keresztet azonosítom a lelkiség mellrészével, akkor az X-es négyzet lesz a fej, s a többi az párta rajta, az oldalsó ágak összességében lesznek a karjai. Ezek közül az egyik felfelé, a másik lefelé köt, (jól látható ezen irányultság a két „virágon”) mint ezt Molnár V. József tanításai is elmondják.

És ez a fény-lény, két nyolc-nyolc bimbós és egy hatleveles, vagyis az anyagiass számokat idéző, növényi kisugárzáson, folyamaton áll, vagy ahogyan Pap Gábor mondaná, ezen nyugszik az egzisztenciája!

Azonban lába nincs, tehát nem haladtában, hanem állapotában kell szemlélnünk. Az Égi Szűzre, vagy Boldogasszonyra is ráismerhetünk e hímben! A női minőség lényegét érthetjük meg általa (is)! Istennek hála, hogy e szép hímrészletet megismerhettem!

VARGA GÉZA ELEMZÉSE

EGY NÓGRÁDI HÍMZÉS ŐSHIT EREDETŰ JELEI

A hímzést 250 forintért vettem az ecserinek becézett ócskapiacon

A földön heverő régi textileket átválogatva bukkantam erre a szép darabra s azonnal felmértem a rajta lévő jel jelentőségét is. Nem kellett alkudni érte, mert az árus maga sem adta drágán – nem vette észre, hogy ez a mű (ha az *írástudomány* és a *néprajz* szemüvegén nézzük) messze kiemelkedik a többi eladnivaló közül.

A hímzés részlete

Amikor elvittem egy elegáns belvárosi képkeretezőhöz, alig észrevehető fintorgással vette át. Ők a modern korok ritmusához, a *webáruház* divatjához, meg a polgári műkereskedelem által értékelt tárgyakhoz voltak szokva, nem az effajta viharvert népi hímzések keretezésére képezték ki őket. A jó minőségű keretezés végül 5000 forintba került, ami aránytalanul magas összeg volt a keretezett tárgy vételárához képest. Azzal adták át, hogy így bekeretezve egészen jól néz ki!

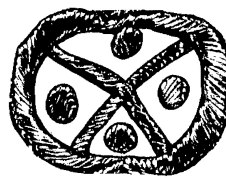
Nekem is ez volt a véleményem, de nem a szépsége, hanem az írástörténeti vonatkozásai miatt vettem meg annak idején.

Az eladó szerint ez egy nógrádi hímzés, amihez mások azt tették hozzá, hogy valamilyen egyházi (templomi) használatra készített kis terítő volt. Az alkotás mondanivalója méltó ehhez a környezethez és funkcióhoz.

Az ábrán bemutatott képet még akkor készítettem,

amikor csak fekete-fehér kép készítéséhez volt meg a technikai és anyagi feltételrendszerem. Legalább egy hétig dolgoztam a képen, ami egy retusóri feladatot jelentett: ki kellett fehéríteni a felesleges részleteket, néhány esetben pedig meg kellett erősíteni a fekete részleteket, hogy a minta a maga teljességében értékelhető és észrevehető legyen. A hímzés egyébként aranyszínű fonállal készült és az egyszerűsége dacára igen mutatós. Örömmel nézegetem, ha ráesik a tekintetem. Remélem ugyanilyen örömet okoz az olvasóknak is.

A nógrádi hímzés a világhegyen álló égígérő fát ábrázolja; a fa csúcsán megtaláljuk a Nap ábrázolását, mert – mint azt tudjuk – a napisten palotája az égígérő fa tetején van; Berze Nagy Jánostól is tudjuk, hogy az égígérő fa a magyar nép szerint az Istennel azonos.

A minta központi eleme egy palóc mandala (világmodell), amely a székely „f” (Föld), „ty” (atya) és „b” (Bél, belső) jelekből – e székely jelek előképéből – alkotott ligatúra; párhuzamai közé tartozik a kínai írás „Föld” jele is. Azt fejezi ki, hogy a világ közepén eredő négy szent folyó azonos az Istennel, aki az isteni triász fiú tagja (fiú szavunk a Bél – pel – pil – pi – fiú hangváltozás vagy szóhasadás során keletkezett), népünknek pedig az ősatya; ez azt idézi az eszünkbe, hogy a szkíták – a korabeli görög források szerint – az istenek miatt tisztelték a folyóikat

Bél Mátyás „b” (Bél, belső) jele; az X alakú jel az Ószövetségben is említett négy szent folyót (a Teremtés helyszínét) ábrázolja, a világ Istennel azonos közepét (belsejét) jelöli ki.

Kájoni János eredeti „ty” (atya) jele; a kínai írás „atya” jelének párhuzama; nem csak a négy szent folyó térképe, hanem egyúttal az Orion csillagkép

lagkép leegyszerűsített rajza is (az effajta több-
rétegű szimbolika fontos jellemzője az évezredek
alatt kialakult ősrásnak); az Orion csillagkép raj-
za a sumer írásban több jelentésű volt, az „atya”
szójeleként is használták – mert az Orion csillag-
képet szinte egész Euráziában, sőt Amerikában is
az Atya égi megfelelőjének tekintették (az égi
szarvas vadászatban Orion és két fia, a Gemini
üldözik a Tejúton menekülő csillagszarvast – nem
nehéz ebben a magyar csodaszarvas-mondára is-
mernünk).

Bál Mátvás „f” (Föld) jele; az egész
világon elterjedt, kőkori eredetű
mandalák (világmodellek) egyik le-
származottja; párhuzamai közé tar-
tozik a kínai írás „Föld” jele is.

A *Szent Korona* felülnézete ugyanezt az ősvallási
mondanivalót közvetíti felénk; a magyar uralkodó
a világ közepével azonos – amiből az uralkodó fel-
adatai, a királyi hatalom isteni eredete és legi-
timitása is levezethető, a magyar királyeszme is
megérthető

A nógrádi hímzés jeleinek kapcsolatrendszere
igen szerteágazó s ilyenek a belőlük levonható
írástörténeti, jelképtörténeti következtetések is.
Mint cseppben a tenger, úgy villan elénk a szé-
kely rovásírás eredetével kapcsolatos alapvető
kérdések sora e hímzés tanulmányozásakor. Meg-
érthetjük a hasonló példák alapján, hogy a szé-
kely írás kőkori eredetű ősvallási jelképek leszármazottja
(és nem a türk írásé, mint azt korábban
hangoztatták), s hogy a jelei ezért rokoníthatók a
magyar népi, uralmi és vallási jelképekkel a szkíta
kortól a hunokon, avarokon és a honfoglalókon
át napjainkig.

Amint azt is megsejthetjük általa, hogy az aka-

démikus „tudomány” miatt nem foglalkozik ezzel
a különös tudományos jelentőséget hordozó ma-
gyar jelkinccsel. Mert akkor be kellene ismerni-
ük, hogy a másfél évszázados finnugrista őstörté-
neti agyalmány (kezdve a magyar nép és nyelv
kialakulásának hipotézisétől a Magyar Szent Ko-
rona eredeztetéséig; a szkíták, hunok és avarok
nyelvéig) nem több közönséges mellébeszélésnél.

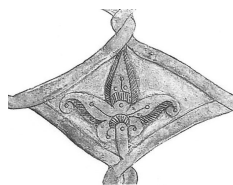
Az ismeretlen nógrádi hímzőasszony feltehetően
csak a hagyományos jelképrendszer szépsége és a
megszokás ereje miatt, de a jelentést már nem tel-
jesen ismerve alkalmazta e mintát.

A világhegy ábrázolása a nógrádi
hímzésről; ez a jelkép is több ele-
mi jeltől összerakott ligatúra.

A nógrádi hímzés „Isten” olvasatú
részlete az „us” és a „Ten” szóje-
lek ligatúrája.

A karosi *honfoglalás* kori
tarsolylemez szintén az
„us” (ős) és „Ten” szóje-
lekből alkotta ligatúrája.

A *székely rovásírás* „us” (Ős) szó jele a
nikolsburgi ábécé-ből

A *székely rovásírás* „nt/tn” (Ten) jele
a *nikolsburgi ábécé*-ből

A nógrádi hímzés „sarok” szójele a
sarok hegyét ábrázolja; az égígérő
fa azért áll a sarok hegyén, mert az
ősvallási elképzelés szerint a búraszerű kerek ég
és a négyszögletű Föld csak a sarkain – e fa se-
gítségével – érintkezik; ezért a sarkoknak kiemelt
jelentőségük volt; a sarok szavunk ezért azonosít-
ható Heraklész „szár Óg” mai magyarsággal „úr
Óg” (az Ószövetségben is szereplő Óg király) ne-
vével, a szkíták ősapjával.

Bál Mátvás „s” (sarok) jele.

A MAGYAR HÁZ FEJLŐDÉSE A HONFOGLALÁS KORÁTÓL KISLEXIKON

Ismerjük a honfoglalás kori magyar ékítményeket, szín- és formavilágot, a családok életmódját, szokásaikat, étkeiket és italaikat, sőt még temetkezési rendjüket is. Ezeket a mozaikokat, ha összerakosgatjuk, viszonylag nagy pontossággal megismerhetjük őseink otthonát, azok belső berendezését és az azokat alkotó tárgyakat, valamint használati eszközeiket.

A honfoglalás korában legalább kétféle ház létezett. Az egyik a jurta, azaz a szétszedhető nemezsátor, amit nyáron és az utazáshoz használtak őseink. A másik a helyhez kötött, amit télen használtak, a favázás, vesszővel font, agyaggal betapasztott négyszögletes alapú házak. Ezeknek a tetjét szalmával náddal fedték be. A négyszögletes csúcsos házat szerkezetileg könnyebb volt elkészíteni, mint a kör alakú kupolás házat. Ne gondoljuk azonban, hogy őseink kis kunyhókat építettek, mert szükség volt a nagy helyre, mivel igen népes családban éltek. Az egy tér, középen a tűzhellyel nagyon sokáig megmaradt, még a múlt század elején is építettek házakat. A jurták favázát nemezzel borították be. A kupolák csúcsában egy kéménynyílást készítettek, ami a jurta közepében kialakított tűzhely füstjét vezette el, de itt szűrődött be némi fény is.

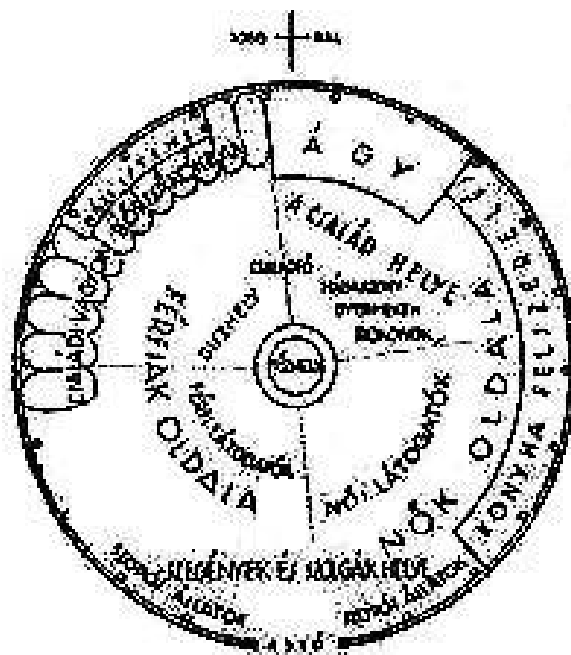
Most nézzünk be egy jurta belsejébe!

A jurta közepén áll a tűzhely, azon vasháromlábban a fazék. Egész nap megszakítás nélkül ég alatta a tűz, melyet a család legfiatalabb tagja őríz. Ő öröklí majd a házat. (Később ez alól királyi rendelet menti fel a család legifjabb tagját, mivel mindenki számára kötelezővé válik a templomba járás.) Ha a jurta alapterületét, az ajtótól számítva négy egyenlő részre osztjuk, akkor megismerhetjük a benne zajló élet szokásait, és az ehhez igazodó ház belső berendezését.

Az ajtóval szemben a tűzhely mögött van a családfő helye. A körnek a családfőtől jobbra eső oldala a férfiaké, bal fele a nőké. A családfő közvetlen baloldalán foglalnak helyet; a háziasszony, a kiskorú gyermekek, valamint a rokonok, a közvetlen jobboldalán – ha van – a ház legbecesebb

vendége, aki akár nő is lehet. Az ajtóban a szegények és a szolgák telepedhetnek le.

A családfő és a háziasszony háta mögött van az ágy. Deszka alapzatra épült kerevet melyet nappal gypjúnemez ágytakaró, vagy állatszőrök borítanak. A kényelmet tollal, esetleg juhszőrrel kitömött díszes párnák biztosítják. Éjszakára az ágy elé függöny kerül, vagy szőnyeg. Itt alszik a ház ura feleségével és kisebb gyermekeivel. Újszülött gyermek az ágy végében elhelyezett, anyja lábához kötéllel rögzített és így ringatható faháncsból készült bölcsőben alszik. A család többi tagja a földön tölti az éjszakát, a neki kijelölt helyen, fejük alatt a nyergükkel.

Jurta alaprajza

A jurta padlóját gyékény, rajta nemez gypjútakaró, vagy szőnyeg fedi. Gazdagabb otthonokban a keleti mintákkal díszített csomózott szőnyegek is megtalálhatók, de a díszvendég alá is ilyen szőnyeg kerül, ha érkezik a családhoz.

Az ágy jobboldalán a család értéktárgyait, ruháit bőrzsákokban, későbbi korokban, kivájt farönk ládákban tárolják. A bőrzsákokat szőnyegekkel, vagy szőttesekkel takarták le. Az ágy mellett közvetlenül a házi oltár helye van, később a ke-

reszténység felvétele után a feszület és védőszenetek faragott szobraival.

A jurta férfi oldalának falán vannak felfüggesztve mind azok a tárgyak, melyeket ők használnak; fegyverek, lószerszámok. Az asszonyok oldalán pedig azok a tárgyak találhatók, melyek a házkörül munkáknál és a háztartásban használatosak; edények, kannák, facsészék, őrlőkövek, tömlők, sulykolók.

A berendezés tartozéka még az ülőalkalmatosságokat pótló, tűzköré ledobott állatszőrök, melyeken nemcsak ülnek, hanem a kornak megfelelően, étkezés után a zsíros kezüket is abba törlik.

Az egyterű ház

Az előző évszázadok két jellegzetes lakása: a sátor és a kemencés egyterű ház közül az előző teljesen háttérbe szorult, s az utóbbi lett általános. A váltás okai elég világosak: a letelepült életmód, a falvak megszilárdulása, a földművelés jelentőségének növekedése, valamint a takarmányozó állattartás irányában tett lépések. Ez utóbbinak közvetlen építészeti vetülete is van.

A magyar házban az égtájaknak mindig nagyon fontos szerepe volt. A házak bejárata kelet felé nézett. A ház jobb oldalán, a második legértékesebb égtáj felé, ami a déli irányt jelentette, a családi vagyont, és a házi oltárt helyezték el.

A családi ágy északnyugaton volt, ahol összehúzó, álmosító, lenyugvó erők uralkodnak. Északon a női vízerők oldalán kapott helyet a konyha, a főzéshez szükséges eszközök és az alapanyagok.

Az egyterű ház meghatározó eleme a *kemence*, amit csak ritkán helyettesített a lakás közepén talált, többször kövekkel körülvett nyílt tűzhely.

Az egész jobb oldal a férfi oldala, de a fiatalabbak egyre inkább az ajtó, azaz délkelet felé kerültek. A déli égtáj délnyugat felé közeledve az egyre rangosabb, és egyre érettebb férfiak oldala. A déli nap tüze az ereje teljében lévő férfi erejét testesíti meg.

A családfő éppen az erő-váltás középvezetén

helyezkedik el. A férfi típusú erők és a női típusú erők vonalán. A családfő az a biztos, kiegyensúlyozó pont aki ezeket az erőket összeköti egymással.

A ház bal oldala a nőké és a gyerekeké. A házban ennek megfelelően a családfő mellett találjuk a háziasszonyt, majd tőle távolodva az egyre fiatalabb asszonyokat, illetve a lányokat. Az északi irányba kerültek azok az asszonyok, akik fogamzó képesek voltak, általában ők főztek az egész család számára. A fiatalabb lányok egyre hátrább kerültek, északkelet felé, egyre közelebb az ajtóhoz.

A gyerekek nem ülhetek a felnőttek közé, külön helyük volt a kemencepadkán.

A háromosztatú ház

Az egyterű ház, a terek elválasztásával, felvette a század eleji parasztházak formáját. Ősi hitrendszerünk helyét lassan átvette a kereszténység, de a hagyományok azért tovább éltek, ha kereszténnyé váltak is. A háromosztatú ház három helyiségből állt ugyan, de a helyiségek eleinte mind külön bejáratúak rendelkeztek. Tulajdonképpen egy tető alá több házat építettek egymás mellé. A fő helyiséget, a legnagyobb szobát, első háznak hívták, a középső helyiség volt a konyha, és a legkisebb helyiséget nevezték hátsó, vagy kisebbik háznak.

Megmaradtak az egyterű ház szabályai is, csak az építkezés módja változott az idők folyamán. Kialakult a mennyezet, így a padlást elválasztották a lakótértől. A keleti irány mellett leggyakrabban a déli irányba tájolták a házakat, ilyenkor az első szoba nézett keletre. Az évezredek át használt magyar ház, vízszintesen és függőlegesen hármassá egységet, egy térbeli keresztet alkotott.

Minden teremtetett dolog, két ellentétes irányban mozgó erőből alakul ki: a kifelé-felfelé sugárzó, illetve a befelé-lefelé örvénylő erőből. Amikor a két erő egymással találkozik, létrehozzák a harmadik erő fajtát, a fényt, a megnyilvánult világot.

Az első szoba, a mennyezet, a padlás, illetve

a boltívek. Ez a ház legértékesebb keleti és déli része. Őseink az első szobában fogadták a vendégeket, itt terítették meg ünnepekor a családi asztalt, itt született a gyermek, itt ravatalozták fel a halottat. A legszebb bútorok, kézimunkák, a házi oltár, a jólét jelei és a családi képek mind ide kerültek. A ház keleti részén kel fel a Nap, amelynek tisztító és megújító ereje minden reggel átjárta a ház legfontosabb részét, az első szobát.

A padlásán tárolták a család élelmét, amely szintén megszentelt helye volt a háznak, hiszen a padlás is a ház szellemi részét jelképezte. Azokat az élelmiszereket tárolták itt, amelyeknek száraz helyre volt szükségük. Aszalt gyümölcsöt, száraz terményeket, gabonát. Egyes helyeken, a padlásán ágyaztak meg a fiatal párnak nászéjszakájukon, hogy áldott helyen fogadjon meg a gyermek.

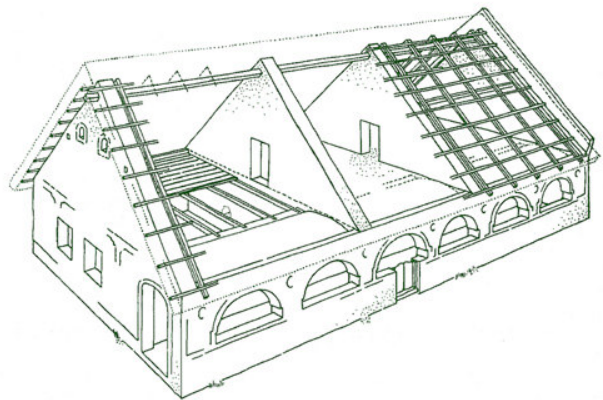
A házban, a ház közepében nyílik a bejárat. A bejárat a legtöbb háznál keletre, vagy délre esett, a keleti vagy déli nap ereje, amely erőteljes nemző, teremtő energia jutott itt a házba, tovább töltve a ház erőközpontját.

A közép, a stabil, föld típusú erőforma, amelyet a tűz tovább erősít. A régi házakban éppen itt találtuk a földből épült kemencét, amelyben állandóan égett a tűz. A kemence tehát arra szolgált, hogy folyamatosan feltöltse a ház erőközpontját.

Itt készült az étel, itt sütötték a kenyeret, télen a kemence mellett gyűlt össze a család. A kemence egyúttal az anyaméh szimbóluma is.

A hátsó szoba, melyet kamrának neveztek és a pince. Ezen az oldalon nyugszik le a Nap, ereje itt már összehúzó, összetartó. Itt aludtak a nők és a gyerekek. Itt tárolták a napi élelmiszert, ami a főzéshez szükségeltetett. Tárolásra a tartósító, összehúzó nyugati erőkre volt szükség, éppúgy, mint az alváshoz. Ha volt a házban pince, a pincében tárolták zöldségeket és a bort.

(Internet)

A tradicionális magyar parasztház axonometrikus rajza

Lekontyolt sátortetős lakóház az órségi skanzenben
Fotó: Németh József (Internet)

GYÁRFÁS ÁGNES

Az arany nyílvesző

Apokalipszis a turáni kultúrában

Az öreg királynak volt egy selyemkertje, amelyet minden reggelre lelegelt egy láthatatlan ménes. A döllyfős ifjak egyike sem tudta megőrizni a kert selyemfűvét.

Az öregasszony magból fakadt fia, az ügybevaló legényke is megkísérelte a selyemkert őrzését.

A selyemkert, a selyemrét a világ boldogabb fele. Az Aranykor, a Boldogság korának reminiscenciája, álmaink selymes, védett emlékhelye. Lelkünk legmélyebb zugában őrizzük a selyemrét emlékét, a jóság, a fény korát.

A mese arról szól, hogy sikerül-e az emberiségnek megőriznie az Öreg Király selyemrétjét, Isten világát.

Ikrek az Égvöben

A mesében két ifjú szerepel, akik megtalálják a maguk ikertársát, de nem egymásban. A szégyenlegény a kis egérben találta meg lelkének másik felét, mert az Ikrek csillagkép a becsületes, jólelkű párok jegye, s tudjuk, hogy az Ikrek első holdháza az Egér. Hasonló a hasonlónak örül, így az Egérke is megtalálta a jószellemű ifjúban a társát, s jó tett helyébe jót várj alapon segített neki.

Van azonban az Évkörben egy másik kettős vonalú jegy a H Halak, amint erre Pap Gábor rendszeresen felhívta a figyelmünket, ez a kettős a gyilkos ikrekre emlékeztet. Káin és Ábel, Romulusz és Rémusz emléke kísért e kapcsolatban. A kocsis, az Úri legény önmaga ikertársát találta meg a kakasban, hiszen a Kakas a keleti Zodiákus szerint megfelel a H Halak csillagkép magatartásvizonyainak. Ez a fajta ikerhatás a megromlott világ viszonyait idézi. A világ megromlására utal az is, hogy a gonosz sámánba fúródott a nyílvesző. Amidőn a Jó útrakel, hogy megmentse a Világot, a gonoszt ezzel megsérti és megállíthatatlan küzdelembe bonyolódnak.

Ez a küzdelem a férfighierarchiába csúszott

világ férfitársadalmának ügye, ahol a romlott világban a királykisasszony, vagyis a nők segítik a Jó ügyét.

Az Ikrek a W Vízöntő közepső dekanátusa, a téridőnek az a pontja, ahol az események a gonosz világban lezáródtak. Innen már csak egyikük számára van elvezető út: az aranyhídon csak az ügybevaló magból fakadt fiú megy át régi mátkájához, az Öreg Király lányához az Aranykorba.

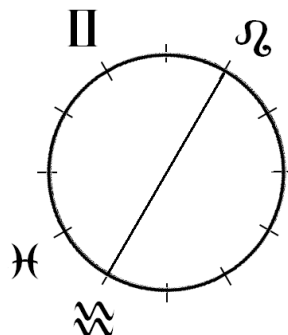
Itt találtuk meg az ikrek harmadik párját a két királykisasszonyt. A földi a segítő, az aranykori a választott.

Az Évkör meséje

Az O Oroszlán aranyló fényében a Boldogság korában a Gonosz ellene tör az Öreg Király, Isten világának, a lelkek selyemkertjének, s következetesen elpusztítja. Úgy tűnik, minden elveszett, mert senki sem tudja megőrizni a behatolók ellen a kertet.

A magból fakadt, ügybevaló fiú megosztja hamubasült pogácsáját az Egérrel, vagyis enni ad az éhezőknek. Nem a saját hasára gondol, enni ad a rászorulóknak. A szerves világrend csak nagylelkűséggel tartható fenn.

Az O jegyében az Aranykor megromlásával kezdődik a cselekmény és az Ikreken, Halakon át eljut a Vízöntőig, ahol a Gonosz által varázsolt aranyhídon egyedül a MAG tud átmenni, oda, ahonnan elindult az Öreg Király aranykorába, a Boldogság világába az O -ba.

Emberi kultúra és emlékezet

Kollektív tudatalattink az Aranykorig emlékezik vissza, s az ezt megelőző földtörténeti események csak lappangva, s nagyon ritkán jelennek meg. Erről az Aranyhajú lány bevezetőjében írtam.

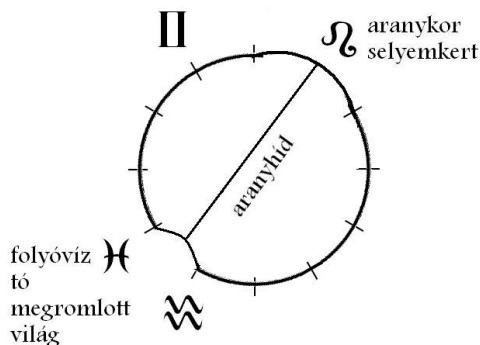
Az Aranykor megszűnésének mozzanatait sok mesénk feldolgozta.

Infántis Lacikában például szószerint kidúlt a Tündér szép Ilona palotakertjében álló aranyalmafa, mert az Infántis kis Lacika lova körberágta a gerincét.

Van olyan mesénk is, amelyben az Aranykor kezdetét ismerhettük meg. Az Aranyhajú lány c. mesében a 99. fiúnak helyre kell állítania a világ egészségét és összeszedni az élethez szükséges javakat, a zöltséget, a háziállatot, s lovának az aranyszőrű csődört.

Úgy néz ki tehát, hogy a mesék alapján feltételezhetjük, az Aranykor előtti földtörténeti katasztrófa sorozatot, amely a teremtett, de ember előtti állapotokra utal.

A kollektív emlékezetbe nincs bevésve szinte semmi a Vízöntőtől az Oroszlánig. Itt felrémlik az a teória, amelyet Pap Gábor Vízöntő paradoxonnak nevezett és a Föld ferdeségéből eredő szabálytalan forgásából származik. A ferdeség eredményezheti azt a szituációt, amely az Oroszlánál kitüremlést eredményez, a Vízöntőnél pedig betüremlést. Ezt az évköri helyzetet csak a Mag élheti túl, aki a Gonosz által varázsolt aranyhídon visszamegy az Aranykorba a mátkájához, aki várt rá.

Vízöntő kora pecséthengereken

Erre a világállapotra utal egy mezopotámiai pecséthenger, amelyen szerencsére szöveget is találtunk. A történet két férfiről szól, de nem Gal-

gamás és Enkidu, hanem egy atya és a fia. A történet egyik képét közöltem a TUR-ÁN népének nyelvén c. könyvemben a 27. oldalon.

Greenstone seal /Internet adat/
Akkadian, about 2250 BC From Mesopotamia

Itt két bivaly keresztezi egymást, miközben az atya és fia megkísérlik a szétválasztásukat. Az atya Ningir Úr, a fiú pedig Lugal T ur, vagyis a királyfi. A következő pecséthengert Pritchard 681. sz. ábráján találtam.

Contest, on seal of Adda, major-domo of Enheduanna
Pritchard 681. sz. ábra

Itt kaotikus állapotokat látunk. Elfajzott állatokkal küzd a két férfi. Közülük az egyik megkezdte a vissza-állatiasodást. A felirat: "apájával pagán babiloni uralomjában". Ezt a létállapotot megmagyarázta az egyik Évkörről szóló pecséthenger, amelyen rendkívül tömören az Évkör sorskérdéséről van szó. (Cameron 49. sz. ábra)

Kampf des Löwen mit der gazelle. Siegelbild
Cameron 49. sz. ábra

"Az (év)kör a megtestesült élet vizéért fut. A Mindenség földje a szarvas állat. Az élet vize a Kannában, a Vízöntőben van."

A pecséthengerek mutatnak rá a mesék böl-

cseletére. A megromlott világban babiloni állapotok, elfajzás, leállatiasodás uralkodik. A kis hal számára a víz megmentő elem, de a nagy hallal szemben mégis a szárazföldre kell kivetnie magát.

Alkalmazkodó képessége óriási, mert azonosul a Világmindenséggel, körré, karikagyűrűvé változik. Elfér egy női gyűrűsujjon. A Gonosz emberré változtatja magát, méghozzá Úri emberré, hogy minél vonzóbb legyen. (Pénz, bankbetét, kocsi, izomkolosszus) a babiloni megromlott világ tele van álemberekkel, akik lélekben és erkölcsben leállatiasodtak. A pecséthengeren ilyenkor farkat is rajzoltak a szereplőnek, holott ezelőtt, más rajzolatokon normális emberformája volt.

Az Évkörön zajló kultúra sorsát elemzi, s a "szarvas állat" fogalom alatt nemcsak a Tejútra gondol, hanem a szarva hegyén található valahány csillagképre, így érzékelteti az egész világ körforgását.

A víz kulcskérdés napjainkban. A mese utal arra, hogy a kis halnak van több esélye a víz "kannájában" vagyis a Vízöntőben való megmaradásra. Mégis, a nagy hal elől csak akkor menekülhet meg, ha az e g é s z M i n d e n s é g g e l azonosul. Ezért válik karikává.

József Attila is azt tanácsolta, hogy a "Mindenséggel mérd magad". Ez történt a mesében és a hős elnyerte a koronát.

A pecséthenger sorozat szerint az emberi kultúra mélypontra jutott, leállatiasodott, és a Vízöntőtől várt megváltást, de arra is utal, hogy ez a korona és nincs tovább.

Megdöböntőnek találtam, amidőn az Évköről szóló sorozatban megtaláltam a rovar szerűvé válás nyomait a Pritchard 678. sz. ábráján, s ekkor értettem meg, miért kellett kis bogárrá változnia a magbólfakadt, ügyibevaló fiúnak. Mert a létfeltételekhez a szervesség minden fokán alkalmazkodni kell.

Contest frieze of fighting animals and bul-man
Pritchard 678. sz. ábra

Rovarrá kellett változnia, mert abban a pillanatban nem volt más kiút. Így tudott a puskához férni, és így tudta megőrizni mag voltát. Vagyis bogár képét magára öltve tudott írماغ maradni. De írماغként az élő világ legnemesebb génállományát őrizte meg.

Vízöntő kor és a Köpenyes Mária

A pecséthengerek világa a világ romlását a babiloni állapotokban látta és a Vízöntőtől megtisztulást várt.

A Vízöntőt írásban ↘ GU-ANNA néven nevezi,
amelyet ↙ 'Kanna'-nak olvasunk.

L 559

a rajzolatban pedig patásállat a szimbóluma.

AB, GU-ANNA
Patás, szarvas állat

L 420

Így is, úgy is kapcsolat áll fenn az annasággal, az Isten anyasággal. A népi vallásos templomképeinken a Köpenyes Mária fejezi ki a Vízöntő korszakának apokaliptikus létállapotát.

Halak útja a Vízöntő felé egy szkíta aranyhal vereten

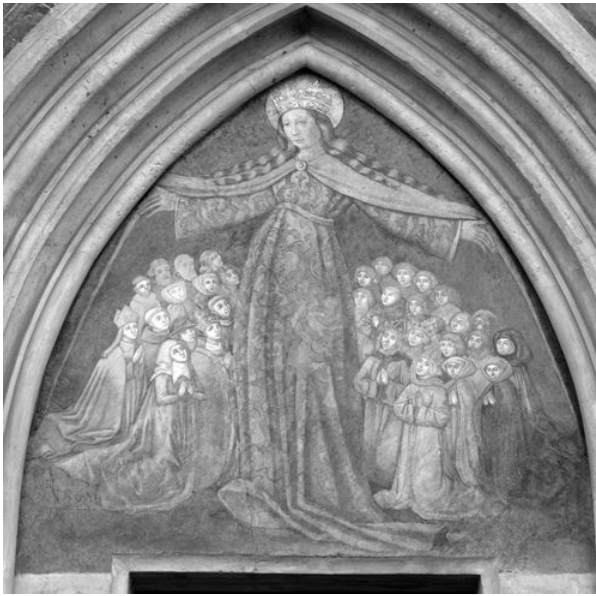
A vettersfeldei leletben (Berlin Városi múzeum) találtak egy szkíta aranyveretet, amely egy óriási halat ábrázolt, hasában – felső szférában – a szarvas (Mindenség) Oroszlán (Aranykor) és Patás, a Vízöntő. Alul sok-sok apró hal. (Művészeti Lex. I.-IV. köt.)

Aranylemezből készült hal a vettersfeldei leletből
(Berlin, Staatliche Múzeum)

Szűz Mária köpenye alatt is nagyon sok kis ember, kis hal talált menedéket. A magyarság hit-

béli világképe változatlan maradt csak a jelképrendszer módosult az idők során.

Köpenyes Madonna

Soproni, volt ferences, majd bencés templom bejárati ívezete. Ismeretlen középkori festő műve (Internet)

A megváltozott ábrázolások során legnehezebb volt a Vízöntőt azonosítani, mert a kettős vonal = gyöke A és MU, jelentése atya és víz a Labat szótár szerint és ez így nagyon helyes is. A mi állatövi ábrázolási rendszerünk átvette a kettős hullámvonalat a Vízöntő számára és elfelejtette a kettős szarvú kis patás állatot, melynek a s z a r v a i hordozzák a vizek kettősét:

Az A és MU gyökök a magyar (H)AMU szóban élnek tovább és a Vízatya jelentéstartalom valósul meg bennük. A h a m u fogalom azért tökéletesen megfelelő ebben a vonatkozásban, mert, mint tudjuk végső soron a fény, a tűz végterméke is víz. Így, a hamu szavunk nemcsak logikai bravúr, de a tudományos következtetés tömörített remeklése is.

A vettersfeldei aranyhal a világ babiloni megromlottságát szállítja tovább, akár a mesében a gonosz, Úri fiú. Hasában az egész emberi kultúrkorszak, az állatövi jegyek szimbolikájával kifejezve és egy csomó apró hal, akik "együtt úsznak az árral". Bezzeg, a mi hősiünk nincs közöttük, mert időben p a r t r a vetette magát és arany karikagyűrűvé változott, vagyis a Világmindenség-gel azonosult.

Ez a megrázóan misztikus üzenetet hordozó aranyveret azt sugallja, hogy a Halak korszakában a Gonosz felfalja a világot, és a hasában viszi a végítélet felé. A Vízöntő patásállat figurája mögött egy majompofájú tigris mancsú lény látható, mintha a hal húsából nőne ki, megszemélyesítve a Vízöntő utolsó Holdházát a Majmot.

A Hal szeménél két Nap jelkép, a farkát két Sárkánygriff-fej képezi. A vég a Sárkány csillagképbe visszaforduló pólus.

Ugyanúgy a mesében is, az okozta a nagy halból kakassá lett gonosz végét, hogy a bogár ráugrott a puska S á r k á n y á r a és így megsemmisítette, elérte a végét.

Mennyi idő telt el

A jelképrendszer Kr. születése előtt 3000 óta a Vízöntőnél fejezi be a kultúrkorszakok ismeretét, s ismertetését. Egy nappal sem megy tovább.

Ha most kellene a világ képét jellemeznünk, nem tudnánk találóbbat, mint a pecséthenger sorozat babiloni világát vagy a szkíta aranyhal útját a Vízöntőbe, ahol semmi jó nem vár rá, mert csak a magból fakadt ügyibevaló fiú éli túl a versenyúszást.

Olyan, mintha egyhelyben topognánk, mintha nem telt volna el közben 5000 év. Ugyanegy sorsról beszél a népmese, a pecséthenger sorozat, a Köpenyes Madonna és a szkíta aranyhal.

A romlottság ugyanolyan fajtalan, mint Babilonban volt és a Gonosz tömege és ereje mellett jelentéktelen a magok száma, s talán erejét sem kívánja mutogatni.

A sors mégis az Ő uralmára hajtja a Vízöntő vizét. Isten jót teremtett és a jót tartja meg, mert az az övé. A Boldogasszony, akinek a neve is benne van a (K)ANNÁ-ban, a GU-ANNÁ-ban, örökül kapta azt a hazát, melyet a régi mezőföldiek

kannával, vázával ábrázoltak, s úgy ejtették ki: Kárpátu, Kárpát haza.

Ez egy egységes fogalomrendszer, melyet a régiek nem a mi vigasztalásunkra találtak ki, hanem tényszerűen drágakövekre, aranyba vészték, vagy templomfalra festették.

A nemes felület, amelyre dolgoztak kifejezte

igényességüket és azt a vágyukat, hogy üzenetük fennmaradjon.

Mi a régi eleink jelképei és képjelei értelmezésével azt hisszük, hogy az apokalipszis kérdés nem a mi ügyünk. Nekünk az a dolgunk, hogy megőrizzük lelkünk aranykori tisztaságát, mert az aranyhídon való átjutásnak ez az erőpróbája.

Kis elemzésünk elején feltettük a kérdést, hogy sikerül-e az emberiségnek megmentenie a selyemkertet, Isten világát. Bizony, ha Ő akarja ez csak akkor lehetséges. A magyar népmesék, mintegy hatalmas gondolatműben ősidők óta hordják a TUR-AN-ok az istenfiak sorsáról szóló axiómákat. Isten a fiaiban viszi tovább az életet, abban a kulcsfigurában, melyet a mesélő nép a legkisebb fiúban személyesített meg, s abban a nőalakban, akihez ez a fiú visszatér az aranyhídon.

Eleink világosan beszéltek. Olyan férfiak válnak maggá, akik maganyától születtek, s életük során megőrizték születésük magasztos voltát. De ...mint Jézus mondta "Istennél minden lehetséges..." (Máté 19,26) Ezért én az Ő szavait a meseelemzés vezérgondolataként veszem számba és hiszem, hogy Isten kegyelmes, nagyvonalú, igazi "jámbor gazda" vagyis jóember, s talán még ezt a megromlott világot is képes megjobbítani, minket pedig azért teremtett, hogy ebben a munkában segítségére legyünk.

Hogy a világnak mi a célja, azt az ördög tudja.

Én csak azt tudom, hogy a mi célunk az, hogy Isten gondolatának földi tolmácsolói legyünk, hordozzuk igéjét és jóságmagjait. Hiszen tudjuk, hogy minden gonoszság káprázat, melyet erőfeszítéssel, anyagi eszközökkel állítottak elő, a mi megtévesztésünkre. Isten egy legyintéssel leleplezi, semmi vé teszi. A legsanyarúbb időkben is lehet boldog jövőképünk, mert az aranyhíd készen van, csak át kell rajta menni.

Tápiószentmártoni Székita aranszarvas (Internet)

SZÉKELY István: Az apokalypitika világirodalma. MTA 1923.

HEGEDŰS Lóránt: Apokalipszis most és mindörökké. Püski K. Bp., 2005.

PAP Gábor: Egyező és keresztelő. A Vízöntő paradoxon szakrális vonatkozásai. 162-174. old. In.: Hazatalálás. Püski K. Bp., 1999.

PRITCHARD James B.: The ancient Near East in Pictures. Relating to the Old Testament. Princeton. New Jersey. P. Univ Press. 1954.

CAMERON, Georg G.: Sie schreiben auf Ton. Orell Füssli Verl. Zürich-Leipzig. 2. kiad. 1941.

Művészeti Lexikon I-IV. Köt. Szerk. Zádor Anna – Genthon Ferenc. Corvina K. Bp., 1963.

JORDÁNSZKY Elek: Magyar Országban... lévő boldogságos Szűz Mária kegyelem' képeinek rövid leírása. Pósonban. 1863.

Az arany nyelvessző

Egyszer volt, hol nem volt, hetedhét országon is túl, volt egyszer egy király, s annak egy olyan kertje, amilyent még emberi szem nem látott.

Mert ez a kert – úgy tudjátok meg – csupa selyemfüvet termett.

De hiszen teremhetett, nem volt abban a királynak semmi öröme. Ami nappal termett, éjjel mind leette valami ménes, de hogy miféle ménes, azt senki lélek nem tudta.

Állítottak oda strázsát, nem egyet, de százat. Hanem éjjel tizenkét óraker csak fújni kezdett az álomszellő, azzal lehullottak lábukról a strázsák, aludtak reggelig, mint a fekete föld.

Búsult a király, nem tudta már, mitévő legyen. Egyszer aztán kihirdette az egész országban, hogy annak adja a leányát s fele királyságát, akárki fiaborja legyen, aki a kertet megőrzi.

Hiszen jöttek mindenfelől, nemcsak az országból, de idegen földről is: hercegek, grófok, bárók s válogatott cigánylegények. De szegyzenszemre mind haza is mehettek, mert egy sem tudott ébren maradni. Mindenkit levert lábáról az álomszellő.

Volt a király országában egy szegény özvegyasszony, s annak egy derék, ügyibevaló fia. Híre volt ennek a legénynek hét pusztahatárban, még azon is túl, mert soktudó volt, s azt beszélték a népek róla, hogy a jövődőt is megmondja, amikor olyan kedve kerekedik.

Hát ez igaz volt-e, nem volt-e, azt nem tudom, elég az, hogy ez a legény is elindult szerencsét próbálni. Süttetett az anyjával hamuban sült pogácsát, azzal elindult, s meg sem állott, míg a király városába nem ért.

Ment egyenesen a király színe elé, s jelentette, hogy egy élete, egy halála, megőrzi a selyemkertet.

– Jól van, fiam – mondá a király –, ezt már nekem sok ezren mondták, de még egy sem őrzé meg. Hanem én neked is csak azt mondom, amit a többinek, hogy itt a kezem, nem disznóláb, neked adom a leányomat s fele királyságot, ha megőrzöd a selyemkertemet.

Kimegy a legény a palotából, megy a kertbe. De amint a kapun be akar lépni, elejébe tippen egy egérke, s megszólítja:

– Áldjon meg az Isten, te jó legény, adj nekem egy falás kenyeret, reggel óta semmit sem ettem!

– Hát én hogyan adnék – mondá a legény –, nesze, te szegény egérke, egyél.

Elévette tarisznyájából a hamuban sült pogácsát, tört belőle egy jó darabot, s odaadta az egészét.

Megeszi ott mindjárt az egérke a pogácsát, s mondja a legénynek:

– No, te legény, jótétel helyébe jót várj! Sok-sok ezer legényt megállítottam én ez előtt a kapu előtt, s kértem, hogy adjanak egy falás kenyeret, de nem adott egy sem. Hát ha nem adtak, úgy is vették hasznát. Hallgass ide, te legény, tudom én, hogy miben jársz. Látod-e azt a kicsi hasadékot a kerítésen? Menj oda, sétálj a hasadék mellett, aztán ne félj, fújhat tőled az álomszellő, el nem alszol. Éjfélkor majd jó a tündérr király ménese nagy dobogással, szörnyű nagy nyerítéssel. Te pedig ne csinálj semmi egyebet, csak dobd a ménes elé ezt az arany nyílveszőt. Aztán lefekhetsz, alhatsz, reggelre úgy meg-nő a selyemfű, hogy övig ér. Hanem azt megmondom neked, hogy addig meg ne nyugodjál, míg azt az embert el nem pusztítottad, akinél a nyílveszőt megtalálod, máskülönben az pusztít el téged.

Megköszöni a legény az arany nyílveszőt, elbúcsúzik az egérkétől, aztán megy a hasadékhoz, s ottan sétál fel s alá.

Hát egyszer csak fújni kezd az álomszellő. Eleinte a kerítés fölött, aztán a kerítés hasadékán keresztül is. Jön a ménes nagy dobogással, nyerítéssel: volt ott ezer aranyszőrű paripa, ha nem több. No de a legény nemigen számlálta, hanem fogta a nyílveszőt, s a ménes elé dobta.

Azzal lefeküdt a kerítés tövébe, s úgy aludt, mint a bunda.

Jön reggel a király, nézi a kertjét, s szemé-szája

tátva maradt a nagy álmélkodástól. Jönnek az udvarbéli népek is. Keresik a legényt, s hát ott fekszik a kerítés tövében. Felrángatják, talpra állítják, s kérdik tőle:

– Te őrzéd-e meg a kertet, hé?

– Biz' én, hé, nem is ti, hé! – felelt a legény.

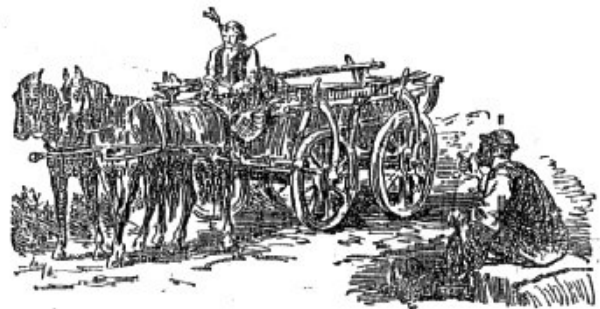
De bezzeg másképp beszéltek vele mindjárt. Felkapták a legényt, s úgy vitték a király elé.

– Ember vagy, fiam – mondá a király. – Amit ígértem, meg is tartom, neked adom leányomat s fele királyságot.

Mondja a legény:

– Köszönöm nagy jószágát, felséges királyom, de én addig meg nem házasodhatom, míg a nyílvesző szőmet vissza nem kerítem.

Eleget marasztalta a király, de még a királykisasszony is, mert első látásra megtetszett neki a legény, de a legény nem maradt. Azt mondta: menni kell, a föld fenekéről is elérkeríti azt a nyílveszőt.

Hát jól van! A királykisasszony feltarisznyálta, s indult a legény a nyílvesző után.

Ment, mendegélt hetedhét ország ellen, s mikor éppen a hetedik ország szélén járna, találkozik egy kocsissal, akinek nyílvesző volt a homlokában. Nézi, nézi, hát ez az ő nyílveszeje. Kérdi a kocsist:

– Ugyan bizony, barátom, minek hordod a homlokodban azt a nyílveszőt?

Feleli a kocsis:

– Hiszen nem hordanám én, csak ki tudnám húzni, de még nem akadt ember, aki kihúzza.

– Hát mit fizetsz, ha én kihúzom?

Ígérte a kocsis, fizet ő száz pengőt is szívesen.

– Nem kell nekem a pénzed – mondá a legény –, csak taníts meg mindenre, amit tudsz, mert úgy szemlélem a képeden, hogy te sokat tudsz.

– Jól van – mondá a kocsis –, mindenre megtanítalak, amit tudok, csak húzd ki a nyílveszőt.

Megfogta a legény a nyilat, s úgy kirántotta, mintha ott sem lett volna.

Gondolta magában a kocsis: „No, megállj! Hát te vagy az a híres legény, aki a homlokomba dobtad a nyílveszőt, hiszen majd megtanítalak én!”

Azután pedig hangos szóval azt mondja:

– Hát gyere, én mindenre megtanítlak, amit tudok, de azt előre megmondom, hogy úgy megtanulj mindent, hogy többet tudj, mint én, mert különben vége az életednek.

– Jól van – mondta a legény –, csak menjünk.

Azzal elindultak ketten, s beértek egy rengeteg erdőbe. Volt ott az erdőben egymás mellett három nagy kazal fa, s azt mondja a kocsis:

– Ül fel az egyiknek a tetejére!

Felül a legény, a kocsis meg alája gyújt. Úgy kiégett a fa a legény alól, hogy még a ruhája sem perzselődött meg.

– No, tudsz-e annyit, mint én? – kérdi a kocsis.

– Dehogy tudok, dehogy tudok – felelt a legény.

Felülteti a második kazalra, azt is kiégeti alóla. De ennek még füstje sem volt, úgy elégett. Felülteti a harmadik kazalra, azt is elégeti, sem füstje, sem lángja nem volt.

Kérdi ismét a legényt:

– Na, tudsz-e annyit, mint én?

– Tudok-e? Tudok én tízannyit is! – felelt a legény.

Volt ott egy kis patak. A legény keresztülbucskázott a fején, s egy kis hal lett belőle. Azzal a patakba belefordult, s úszott lefelé nagy vígan. Uccu neki! A kocsis keresztülbucskázik a fején, lesz belőle egy nagy hal, s úszik a halacska után. De kicsi volt a patak, s nem tudott oly sebesen úszni, mint a halacska.

No, hanem egyszer csak a patak beleszakadt egy tóba. Ott már a nagy hal tudott jobban úszni. Szerencsére mire utolérte a nagy hal, már a túlsó parton volt a kicsi halacska, hirtelen kiugrott a tóból, keresztülbucskázott a fején, s jegygyűrű lett belőle.

Történetesen éppen arra sétált egy királykisasszony. Fölvette a gyűrűt, s az ujjára húzta.

Megszólal a gyűrű:

– Felséges királykisasszony, most a tóból mindjárt kiugrik egy nagy hal, s egy szép úri legény lesz belőle. Kér téged szép mézesmázos szavakkal, hogy add neki a gyűrűt, de te csak mondjad neki:

– Addig nem adom, míg ezen a tón keresztül olyan aranyhidat nem csinálsz, amelyet még emberi szem nem látott.

Úgy lett, ahogy a gyűrű mondta. Kiszökik a tóból a nagy hal, dali szép úri legénnyé változik, hogy a királykisasszony szeme bizony megakadott rajta, s kéri a gyűrűt szép simánda, mézesmázos szavakkal. De a királykisasszony azt mondja:

– Neked adom szívesen, ha ezen a tón keresztül

olyan aranyhidat csinálsz, amelyet még emberi szem nem látott.

Azzal a királykisasszony hazament, s ahogy belépett a szobájába, kitágult az ujján a gyűrű, lekoppan a földre, s hát olyan szép legény válik belőle, hogy még szebb a másíknál.

Mondja a legény:

– Felséges királykisasszony, az a másik legény holnap eljön a gyűrűért. Tedd meg nekem azt a szíveséget, hogy mikor a gyűrűt által akarod adni, ejtsd le a földre.

Még nem is szólhatott a királykisasszony, a legény keresztülbucskázott a fején, s ismét gyűrű lett belőle. A királykisasszony fel is húzta az ujjára.

Másnap reggel kinéz a királykisasszony az ablakon, s hát a szeme csak úgy káprázott a szertelen nagy fényességtől: ott volt az aranyhíd a tó felett. De ha ott volt, jött az úri legény is, s kérte a gyűrűt. A királykisasszony mindjárt le is húzta az ujjáról, de mikor által akarta adni, elejtette, s az – halljatok csodát! – egyszerre apró kásaszemekké változott.

Na hiszen, fogja magát az úri legény, keresztülbucskázik a fején, kakassá változik, s szedegetni kezdi a kásaszemeket.

Az ám, de abban a szempillantásban egy kásaszemből kicsike bogárka lett, s az a kicsi bogár felmászott a falra, s ott felült egy puskának a sárkányára. Nem vette ezt észre a kakas, s mikor a kásaszemeket összeszedte, összeverte a szárnyát, s elkezdett kukorékolni.

– No, te nyílvesszős legény, többet akartál tudni, de most a begyembe kerültél, szabadulj ki innét, ha tudsz!

Hiszen a kicsi bogárnak sem kellett több. Megnyomta a puska sárkányát, elsült a puska, s úgy meglőtte a kakast, hogy többet nem kukorékol. Akkor nagy hirtelenséggel ő is kakassá változott, összeverte a szárnyát, s elkezdett kukorékolni.

– Kukurikú, tündérr király kocsisa, többet tudtam, mint te, mert különben te pusztítottál volna el engem!

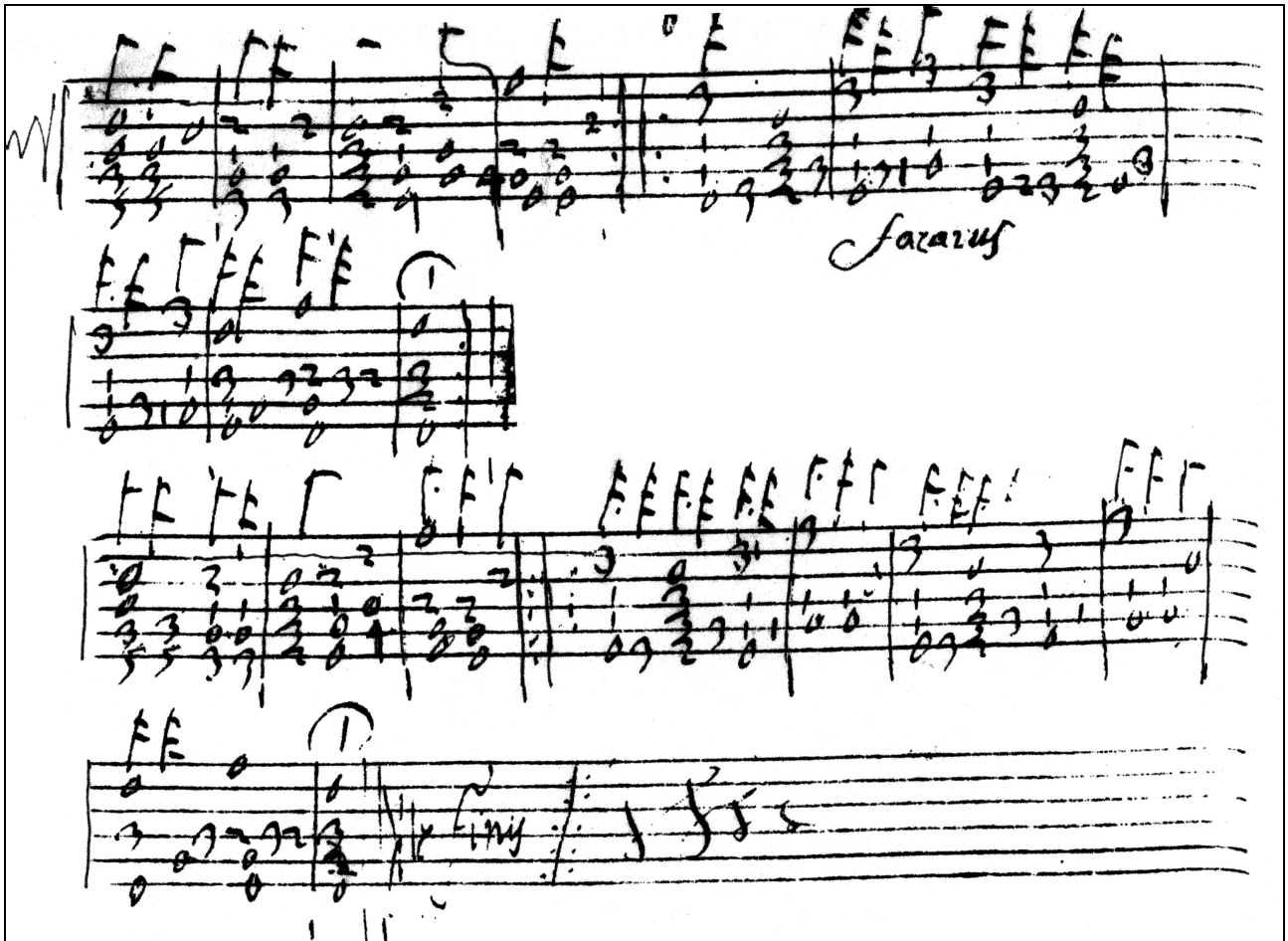
Azzal ismét legénnyé változott. Megköszönte a királykisasszonynak nagy jószágát s ment vissza az ő mátkájához.

Hej, volt nagy öröm! Csaptak olyan lakodalmat, hogy hét országra ment a híre, s olyan nagy volt a vigasság az országban, hogy hét esztendeig sem lehetett látni szomorú embert, csak egyetlenegy síró gyermeket láttam. Az is azért sírt, mert a tyúk kiapta a kezéből a mákos kalácsot.

Aki nem hiszi, járjon utána.

L. KECSKÉS ANDRÁS

SACARUSok

Számos osztrák-német korai (XVI. század eleje) lantmű között különleges/egzotikus nevével feltűnik a DTÖ (Deutsche Tonkunst in Österreich) sorozatában egy SaCaR/us című lanttánc, melynek semmi köze nincs a német-osztrák zenéhez. A lantműnek magyar-szkíta vonatkozásait a következőkben ismertetjük.

Óstörténetünk népnevei között kutatva, rábukkanunk az ókori SKy/tákához sorolt népre, a SaCaR/us-ra. Herodotosz írja a Kr. e. IV. században, hogy a perzsák Belső-Ázsia összes népeit SZaKa szóval illették majd ógörögül / Σάχα -nak írták. A SZaKa népnév alatt egymáshoz hasonló életmódot folytató, viseletükben (különösképpen

semmivel össze nem téveszthető fejfedőjükben) és harcmódojukban is azonos, a sztyeppei, a nomád életformát követő népeket értettek az ókorban is. A SZKÍTa szó eredetét keresve megállapítható, hogy az csupán egy ókori néptörzs nevéhez köthető, mely perzsául SaCaRauCae, görögül Sa/CaRaUL/os. (Benne a KaRVaLY illetve a régi KaR/a/uL ill. KaRuLY szavunk.) Czuczor – Fogarasi szótárában (1862-74) „kerecsen sólyom” jelentését olvashatjuk, KeR/ingó ill. KaR/on ülő ragadozó, vadászmadár jelentéssel.

Szinte egyházművészeti jelkép-toposz ezredéve a levegőből a fejjel lefelé zuhanó, az *anyagföld*, az *anyag* felé törő, az emberi szeretetünkre éhes, a

levegő-égből felénk zuhanó szárnyas alakja a Szentlélek, melynek „tápláléka”, a mi szeretetünk. A földközébe érve szelíd galambbá változik, mely átalakult formájában is azonos az ÚSZ (Újszövetség) igéjét hirdető Szent János jelképével, a SaS-nak nevezett ragadozó madárral. Ily módon a magyarok szent totemmadarával és a KeR/ecsens/óLY/ommal is összevethető. Mindezekből következik: a SaCaRuL-ból jövő SaCeR = S-C-R, a „szent” szó rokonsága, mely a SZKíTa népek isteni kiválasztottságára utalt már a perzsa – görög – latin időkben. Máskülönben a SzeR szavunk is az S-C-R szóösszetételben megtalálható.

A Fugger (vagy FuKkaR) család neve nem cseng idegenül a kereskedés ill. a bankvilág történetében. Egyfelől a FuKaR szavunk innen ered, másfelől viszont igen kevesen tudják, hogy a család számos tagja a művészetek bőkezű mecénása volt. Nem csupán szerették a művészeteket, hanem maguk is hódoltak azoknak. Benősültek a felvidéki Thúrzó családba, majd annak aranybányái fölött az igazgatást megszerezve növekedett a hatalmas vagyon s vele a hírnév s a hatalom.

Közülük Jörg és Octavianus már igen fiatalon a lantmuzika szerelmese lett. Mindkettő számos művet írt le olasz lanttabulatúrában bolognai diákévei alatt, mely a bécsi Nemzeti Könyvtárban (National Bibliothek) található. Ebből Adolf Koczirz 10 művet jelentetett meg a DTÖ 37. kötetében. A mi Sacarus-unk ill. szkíta táncunk első közlése ebből való.

A SACARUS olasz tabulatúrája (az altlant hat húrnettősét ábrázoló vonal) több ízben a legmagasabb, az éneklő húr csupán egy szálból állott, melyben az alsó vonal a legmagasabb húr jelöli. A G-altlant hangolása felülről lefelé:

G c f a d' g'

A fogások helyét az arab számok sorrendje adja jobbra vízszintes irányban. A hangok hosszát, lüktetését a vonalrendszer fölötti tartományban jelzik. Jelen esetben a helyes megoldáshoz közelebb visz minket, ha a harmadik s a negyedik ütemben a fél helyett negyed ütemértékeket használunk.

A lanttabulatúra megfejtése hegedű- és basszus- kulcsos, kettős vonalrendszerben:

A tánc eredetét kutatva – ránk nézve – szomorú bizonyítékra bukkantunk. A neves ókori történész, Strabón (Kr. e. 7 k.) a következőkről tájékoztat a Geógraphika c. munkájában: a SaCa harcosok könnyű szerrel legyőzettek, midőn egy sietve elhagyott perzsa katonai táborban ottha-

gyott boroshordók tartalmától lerészegedve a viszatérő perzsáktól megverettek.

A győztes perzsa vezér, Kyros később az isteni rendeltetésnek vélvén a győzelmet, SaCaI(J)a ősi istennőnek nevezte el a napot és számos templomot emeltetett a csata emlékére. Mindezekben

az emléknep beköszöntével a szertartás résztvevői szkíta viseletet öltöttek – ebből is kiviláglik a szaka, a szkíta nép az ókorban mindenki által tudott faji hovatarozása –, majd a templom éjjel és nappal bacchusi mulatozások orgiák színtere lett, sok tánccal, féktelen tobzódással. Így telt SaCaI(J)a ünnepe. Erre utalhat a reneszánsz, az ókori művészeteket megújító időben lejegyzett tánc SaCaR/us elnevezése. A lakodalmas szokásdallamok első felével mutat vígságos rokonságot. Egyik szembetűnő hasonlatosság pl. a Miska bácsi, János bácsi... kezdetű lakodalmas szokásé nekünk lassított/augmentált kezdő négy üteme. A második része pedig az 1578-ban kiadott „ungarescha” dór dallamvilágához

(r' d' t l s f m r) és annak jellegzetes zeneiritmikái alakjához

(4/4 //: |||| / |||| / |||| / 1 1 //: |||| / |||| : // |||| / 1 1) kötődik, melynek jelenléte még a XVIII.-XIX. századi verbunkosainkban is kimutatható. Ez, az évezredekben átívelő magyar-szkíta tánc dallamíve és formája még a finn nyelvkonoknál is megtalálható, mely a tánc óságát többszörösen, több oldalról megerősítve igazolja. A SaCaR/us eredetének további vizsgálatát ki kell terjeszteni még a Kaukázustól az Altajig bezárólag. Azt tudtuk Kodály és Bartók munkássága óta, hogy az ötfokú dallamaink keletkezésének ideje évezredekben mérhető. A szkíta tánc valósága arra figyelmeztet, hogy ezentúl még jobban oda kell figyelnünk a nem ötfokú dalaink, táncaink időponti eredőjére.

A SaCaR/us tánc felbukkanása Kodály szavait erősítik:

„... kétségtelennek kell tartanunk, hogy a magyar dal a nyelvvel egyidős.”

A számítógépes mérnök és neves muzsikusz, Dr. Juhász Zoltán pár éve a magyar népzene-kutatás állóvizét kavarta fel legújabb tudományos munkájával. Számos nép 6000 népdalának vizsgálata után a „gép” is kinyilvánította, hogy a magyar népzeneben a zenei ősnyelvi formák mind megtalálhatók s így a Kárpát-medence az eurázsiai zene központja volt. Számos dallam innen áradt szerte a világ négy égtája felé. Mindezek ismeretében a Szkíta tánc /SaCaR/us megtalálását – a zenei ősnyelvünk időbeli mélységét tekintve – egy igen értékes és erős láncszemnek gondoljuk,

mely közelebb visz szkíta- hun- avar- magyar népdalaink keletkezésének pontosabb tér és időbeli meghatározásához.

BIBLIOGRÁFIA

Szabolcsi Bence: A magyar zene története. I. Bp., 1958.

Czuczor Gergely - Fogarasi János: A magyar nyelv szótára. Pest. 1864.

Strabón: Geógraphika. Bp., 1977. 544.

Mészáros Gyula: Kelet-Európa néptörténete . A vaskor népeitől a honfoglalásig. Bp., 1941. 57.-62.

IV. Lautenbuch des Octavianus S. Fugger. /1562/ National Bibliothek in Wien - Handschrift: 18821.

Jozef Zuth: Hanfbuch der Laute und Gitarre. Hildesheim. NewYork. 1972. 106.

Fugger-Zeitungen - Ungedruckte Briefe an das Haus Fugger aus den Kahren. 1568-1605. Wien. 1923. XVI.

Magyar Népzene Tára - MNT. Bp., 1952. III. Lakodalmas.

Magyar Néprajzi Lexikon. Bp., 1977. 615-617.

Szomjas - Schiffert György: A Finnugor zene vitája. Bp., 1976.

Juhász Zoltán: A zene ősnyelve. h.n. 2006.

Paksa Katalin: Magyar népzene-történet. Bp., 1999.

Középkori keleti lant másolata (Internet)

AZ INSTITUTUM PRO HOMINIS JURIBUS kérelme TRIANON FELÜLVIZSGÁLATÁRA

Következő hasábokon egy, szerkesztőségünkbe eljuttatott, eddig eltitkolt anyagot adunk közre. Kötelességünknek érezzük, hogy az írás napvilágot lásson legalább lapunkban, ha már a „független” magyar sajtó 2001. februárja óta hallgat róla. Trianon felülvizsgálata talán megkezdődhet, szégyelljük magunkat, hogy nem magyar kezdeményezés eredményeként!

Őexcellenciája Carla del Ponte Főügyész
ENSZ Háborús Törvényszéke New York
Hága

Tárgy: Az INSTITUTUM PRO HOMINIS JURIBUS kérelme az Egyesült Nemzetek Emberi Jogok Chartája alapszabályára hivatkozással, az egyenlő elbírálás elvének biztosítása a Magyar Nép számára

Excellenciád!

Őszentsége II. János Pál Pápa 1984. január hó 12-én kelt Enciklikájában megalapította az INSTITUTUM PRO HOMINIS JURIBUS Intézetet. Az Intézet az Egyesült Nemzetek Szervezete által 1948-ban alapított Emberi Jogok Chartája erkölcsi alátámasztására és fontosságának kihangsúlyozására szolgál. Az INSTITUTUM PRO HOMINIS JURIBUS Intézet kormányoktól, pártoktól független.

Alapszabálya szerint segítenie kell azon személyeket, népeket, népcsoportokat, akiket emberi jogokban megsértettek, gondoskodni kell arról, hogy a sérelem megszűnjön, illetve ha szükséges, nemzetközi fórumokon is képviselni kell a sértettek érdekeit.

Mint a fent említett Intézet főtitkára, az alábbi

p e t í c i ó t

terjesztem elő:

Javaslom az 1920. június 4-én Trianoni és az azt kiegészítő 1947. évi szeptember hó 15-i Párizsi

Békeszerződések jogi szempontból történő felülvizsgálatát. A felülvizsgálat eredményeképp kérem annak megállapítását, hogy a fenti szerződések érvénytelenek és kérem a szerződések hatályon kívül helyezését.

A nemzetközi joggyakorlat, valamint a Nürnbergi Nemzetközi Bíróság határozataira figyelemmel kérem az Egyesült Nemzetek Szervezetének Nemzetközi Bíróságát, hogy az egyenlő elbírálás elvének alapján mentesítse a Magyar Népet az I. világháborúban való részvétele miatt kiszabott kollektív büntetés és annak következményei alól.

Mint az INSTITUTUM PRO HOMINIS JURIBUS Intézet főtitkára az ügyben egy Nemzetközi Vizsgáló Bizottság felállítását javaslom, a Vizsgáló Bizottság tevékenységének eredményeképpen pedig tárgyalás kitűzését.

I n d o k l á s

Történelmi tény, hogy az I. világháború kitöréséért a Magyar Királyságot felelősség nem terhelte. Ugyanakkor az 1920. évi Békeszerződés delegációi a világháború kitöréséért egyedül a Magyar Királyságot büntették meg. A Békeszerződés előtt a Magyar Királyság

területe 325.411 négyzetkilométer volt, lakosainak száma 20.886.000 fő.

A Békeszerződés következményeként az ország területe 92.863 négyzetkilométerre, míg lakosainak száma 7.615.000 főre csökkent.

A Nürnbergi Nemzetközi Bíróság 1946. október hó 2-án a II. világháború kirobbantásáért és a világháborúban elkövetett jogsértésekért **Németország akkori vezetőit felelősségre vonta és megbüntette, azonban a Német Nép felelősségét nem állapította meg. A Nemzetközi Bíróság a Német Népet mentesítette az egyébként törvénysértő kollektív felelősségre vonás alól.**

Általánosan elfogadott tény, hogy egy nép vagy nemzet a vezetők bűneiért és törvénysértéseiért nem felel. Ugyanakkor az I. világháborúban való

részvétel miatt **Magyarország esetében nem az ország vezetőit, hanem a Magyar Népet büntették meg, ezeken túlmenően Magyarországot hatalmas összegű kártérítés megfizetésére is kötelezték.**

Ez az eljárás több szempontból is törvénysértő.

A szerződés következtében Magyarország területi elcsatolása az alábbiak szerint történt:

- Romániához: 103.093 km² (31,8%),
5.256.451 fő (25,2%)
- Horvátország (Jugoszláviához): 42.541 km²
(13,1%), 2.621.954 fő (12,6%)
- Jugoszláviához: 20.551 km² (6,3%),
1.510.897 fő (7,2%)
- Csehszlovákiához: 61.633 km² (18,9%),
3.515.351 fő (16,8%)
- Ausztriához: 4.026 km² (1,2%), 292.031 fő
(1,4%)
- Lengyelországhoz: 589 km² (0,2%), 24.880 fő
(0,1%)
- Olaszországhoz: 21 km² (0%), 49.806 fő (0,8%)

Elcsatolt területek és lakosság összesen:

232.448 km² (71,5%), 13.271.370 fő (63,5%)

Elcsatolás után megmaradt terület és lakosság:
92.963 km² (28,6%), 7.615.117 fő (36,5%)

Magyarországot 300 millió USD kártérítés megfizetésére is kötelezték az alábbiak szerint:

Oroszország részére 200 millió USD,

Jugoszláviának 50 millió USD,

Csehszlovákiának 50 millió USD.

A Békeszerződés kimondta, hogy **amennyiben a szerződő felek a szerződésben foglalt megállapodást nem tartják be, úgy szerződészegést követnek el, amelynek alapján a szerződés érvénytelenítésére, illetve hatályon kívül helyezésére kerülhet sor.**

A Békeszerződéshez csatolt Kisebbségi Záradék szerint a **Szerződést aláíró felek kötelezettséget vállaltak a területükön élő valamennyi nemzetiség emberi jogainak maradéktalan biztosítására. Az emberi jogok biztosítása az elcsatolt területeken nem érvényesült:** Történelmi tény az elcsatolt területen élők más területekre kitelepítése, internálása, deportálása. Tény a templomrombolások, a vallásszabadság semmibe vétele, a nyelvhasználat korlátozása, a kultúra gyakorlásának tiltása. **A kisebbségi jogok betartása biztosítva nem volt, ezzel a szomszédos államok – Románia, Jugoszlávia és Csehszlovákia – szerződészegést követtek el.**

Külön kiemelném azt a történelmi tény, amikor Csehszlovákiából több mint 100 ezer magyart kényszerítettek lakhelyének elhagyására és Magyarországra történő költözésükre úgy, hogy ingó és ingatlan vagyonukkal nem rendelkeztek. (Benes dekrétum)

A Szerződéshez csatolt **Kisebbségi Záradékban foglaltak betartását soha senki nem ellenőrizte. A Záradékban foglaltak betartása a Magyarországgal határos államok részéről 1920. évtől kezdődően nem érvényesült.** A kisebbségeket ért atrocitások következménye az is, hogy **több mint 100 ezer magyar az elcsatolt területekről gyakorlatilag eltűnt. Ez a háborús büntett miatti felelősséget felveti.** Hivatkoznék arra a konkrétumra, amikor Josip Broz Tito terroristái több mint 40.000 magyart mészároltak le a Délvidéken. A magyar lakosság számának radikális fogyatkozását a korabeli és a jelenlegi lexikonok adatai közötti eltérés is igazolja. E körben figyelembe veendő az 1910-es népszámlálás adatai is.

A petícióban foglaltak értékelése során figyelembe kell venni azt is, hogy a Szerződést aláíró államok közül több országnak a helyzetében változás állott be:

- A Szovjetunió, mint egységes állam megszűnt.
- Jugoszlávia, mint a Szerződést aláíró egyik állam a korábbi formájában megszűnt létezni.
- Csehszlovákia, mint egységes állam ugyancsak megszűnt.

A változások miatt a Szerződés a jogi formájában sem tartható fenn.

A fentiekén túlmenően a következőkre kívánok még rámutatni.

A Békeszerződések következtében Magyarországot – többek között – az alábbi veszteségek érték:

Haditengerészetüket ért kár színarany értékben:

- hadihajó 60.000 kg színarany
- hajógyári anyagok, iparcikkek, gépek 480.000 kg
- hadikórházak, hidrográfiai hivatalok, hadiakadémiaiák 300.000 kg
- hadikikötői felszerelések 10.000 kg
- 801 db hajó 80.000 kg
- Fiume kikötő felépítésének értéke 21.300 kg
- Fiume kikötő ingó és ingatlan értéke 7.500 kg
- tengerhajózási vállalatoknak nyújtott segély összege 7.500 kg

- tengerhajózási vállalatok vagyona 7.785 kg
 - összesen 974.085 kg színarany-érték.
- (Az adatok dr. Juba Ferenc tengerészkapitány-történész szakértő adatain alapulnak.)

További veszteségek:

- az ország összes arany-, ezüst- és sóbányája,
- a szénbányák 80 %-a,
- az erdők 90 %-a,
- a vasútvonalak és az ezekhez tartozó vasúti szerelvények,
- a felbecsülhetetlen értékű műkincsek,
- Fiume, az egyetlen tengeri kikötő elvétele,
- az összes tengeri és folyami hajók.

Közismert tény, hogy a **Békeszerződés delegátusainak tagjai között a Magyarországot sújtó retorziót illetően egyetértés nem volt.** A nézetkülönbségek a korabeli jegyzőkönyvekből, visszaemlékezésekből egyértelműen igazolhatók.

A továbbiakban a Szerződés létrejöttében és a Szerződés megkötése utáni időszakban hivatalban lévő politikai személyiségek véleményét idézem:

David Lloyd George brit miniszterelnök a Londonban, 1928. október hó 4-én előadott beszédében kijelentette: „a teljes okmány- és adattár, amit egyes szövetségeseink a béketárgyalások során nekünk szolgáltattak, **hazug és hamisított volt.** Nem vettük észre a szövetségeseink által elének terjesztett statisztikák valótlanágát, amelyek végül is a diplomácia történetének legigazságtalanabb békéjét hozták létre, és amelyek következménye a nemzetközi törvények és a nemzetközi jogok legdurvább megsértése volt.” A fentiekről David Lloyd George az emlékirataiban szól.

Henry Pozzi 1933-ban megjelent írásában kifejezetten felveti a tárgyalófelek felelősségét. Lord Newton szerint „a nagy békebírák nem ismerték azon nemzetek néprajzának, földrajzának és történelmének alapelemeit, amelynek sorsát rendezniük kellett.”

Robert Cecil angol delegátus szerint a Népszövetséget azon célból hozták létre, hogy „időről időre határrevíziót eszközöljön.”

Nicolson Harold, aki a Békekonferencián jelen volt, 1933. évben a következőket írta: „Magyarország feldarabolása oly módon történt, hogy az

érdekelt lakosság véleményét senki sem vette figyelembe.”

Az angol diplomata „Peacemaking” című könyvében több érdekelt államférfi véleményét is összegzi, amikor a következőt jegyzi fel: „az uralkodó gondolat az volt, hogy az elért béke rossz és alkalmazhatatlan, a béke az intrikának és a kapzsiságnak az eredménye, és ez a béke inkább előkészíti a háborút, mint azt megakadályozná.”

Nitti, aki az olasz kormány nevében szólott, a békefeltételeket azért tartotta elfogadhatatlannak, mert Magyarország szét darabolása esetében a szláv túlsúly ellen nem látott semmiféle erőt. Nitti kitért arra is, hogy **Olaszország az Osztrák-Magyar Monarchiával, nem pedig Magyarországgal harcolt.**

A későbbi amerikai nagykövet, **Bullit**, a következőket írta Wilson elnöknek: „Én csak egy vagyok azon milliók közül, akiknek bizalmuk volt Önben. Mi azt gondoltuk, hogy Ön egy pártatlan és igazságos békét akar. Ennek ellenére a területi feldarabolásoknak népek lettek az áldozatai, és ez magában hordja egy háború csíráit. A Békekonferencia rendelkezései bizonyos, hogy újabb nemzetközi összeütközéseket élez fel. Saját népe és az emberiség érdekében az Egyesült Államoknak kötelessége, hogy megtagadja ennek az igazságtalan békének az aláírását.”

Itt kell említeni **Ionel Bratinau** román miniszterelnök 1920. július hó 1. napján Bukarestben elhangzott nyilatkozatát: „nem nyughatunk addig, amíg a magyar népet gazdaságilag és katonailag teljesen tönkre nem tesszük, mert mindaddig, amíg Magyarországon az életképességnek szikrája is van, mi magunkat biztonságban nem érezhetjük.”

A Trianoni Békeszerződés tárgyalása során több esetben felvetődött, hogy Romániát tekinthetik-e a tárgyaló felek szövetséges államnak. A Franciaországot képviselő **Tardieu** és **Berthelot** voltak azok, akik nem kis nehézségek árán érték el azt, hogy az Antant nagyhatalmak Romániát hadviselő államnak ismerjék el. Maga **Clemenceau** miniszterelnök nyilatkozta, hogy „a szövetségesek megegyeztek abban, hogy Romániát ismét szövetséges hatalomnak tekintik, és a Konferencián e szerint kezelik”, tehát a szövetségesek Romániának ugyanolyan számú küldöttséget engedélyeztek, mint Belgiumnak vagy Szerbiának, vagyis azoknak az államoknak, amelyek a háború kez-

detétől annak befejezéséig harcoltak Németország-Ausztria-Magyarország ellen.

Történelmi tény, hogy a magyar delegáció a Béketárgyalásokon nem vehetett részt. Csupán akkor volt jelen, amikor a meghozott ítéletet, határozatot a részére kézbesítették. Ekkor közölték a magyar delegációval, hogy csak akkor lehet tagja a Népszövetségnek, ha a határozatot tudomásul veszi.

A magyar delegáció a kényszerítő körülmények hatása alatt írta alá a Békeszerződést. Ez az aláírás – mivel a kényszerítő körülmények hatására történt – mind a nemzetközi jog, mind pedig a bírói joggyakorlat értelmében érvénytelen.

A közelmúlt – de a Békeszerződés következményeivel szorosan összefüggő – jellemző példája a 169/1997-1991/18 számú törvény, melyet a román illetékes szervek fogadtak el. Ez rendelkezik a törvénytelenül elvett, elkobzott ingatlanok eredeti tulajdonosainak történő visszaszolgáltatásáról. E törvény nemzetközi visszhangja pozitív. Ugyanakkor tény, hogy a törvény ellenére a Romániában kisebbségben élő magyar anyanyelvű lakosság – akiknek mintegy 70-75 %-a a törvény hatálya alá tartozna – semmiféle korábban elkobzott vagyonát vissza nem kapta. Hasonlóan a törvény hatálya nem terjedt ki a római katolikus egyházra sem.

Z á r a d é k

A petícióból kitűnik, hogy a Trianoni szerződés elfogadásakor Magyarországot az I. világháborúban való részvételéért büntették meg. A Párizsi Békeszerződés aláírásakor viszont Magyarorszá-

got a II. világháborúban való részvétele miatt marasztalták el. Mindkét szerződés kollektív büntetésről rendelkezett, ami a nemzetközi jog alapján elfogadhatatlan.

Összességében megállapítható, hogy mind a Trianoni, mind a Párizsi Békeszerződés alakilag és jogilag is érvénytelen. Az elcsatolt területen élő magyar állampolgárok sérelmére 1920. évtől kezdődően olyan bűncselekmények elkövetése történt, amelyek a nemzetközi jog alapján nem évülnek el.

Szükséges annak bíróság által történő kimondása, hogy a fent említett Szerződések érvénytelenek és az érvénytelenség következtében a Magyar Népet jogorvoslat illeti meg.

A *büntetőjogi felelősség* kérdése is vizsgálatot igényel. A tényfeltáráshoz kíván segítséget nyújtani az INSTITUTUM PRO HOMINIS JURIBUS, amikor egy nemzetközi vizsgálóbizottság felállítását szorgalmazza, és ehhez a maga részéről minden segítséget megad. A vizsgálóbizottság felállítását 25-30 fő részvételével javaslom, amelyekből 10 szakértőt az INSTITUTUM PRO HOMINIS JURIBUS delegálna. E személyek az elcsatolt területeken használatos nyelvet beszélnek. A bizottság tagjai a petícióban foglaltakat a helyszíni vizsgálatok keretében konkrétan igazolják. Az 1956-os Magyar Forradalom idején az Egyesült Nemzetek Szervezetének nem volt lehetősége támogatni a magyar nemzet szabadságharcát. A körülmények megváltoztak. Az ENSZ-nek most lehetősége nyílik arra, hogy jóvátegye az akkori közömbösségét.

Tisztelettel: Prof. Ludwig von Lang főtitkár

A történelmi Magyarország középcímere (Internet)

TIBOLD MAKK SZABINA

Aranykalickából kiröppenő gondolatok

'Bordáim börtönébe zárva
ismételgeti dalát szívem,
mint egy kalitkába zárt madárka,
csendben, ritmusra piheg.

Jajj, az árva,
Nincsen párja'
Énekelgeti hívogató magányát hiába,
Meg nem pihen, választ nem várja...

Ki nem szabadulhat,
El nem repülhet
Csak elhallgat majd egyszer Angyala hívó szavára,
S a léleknek, melynek metronómja volt,
utat enged az Árnyékvilágba.'

Az "Aranykalitkában él" fogalom szinte minden kultúrnép világában ismert, hasonló az "elefántesonttoronyba zárt" metaforához mégsem azonosítható e két hasonlat.

Az aranykalicka érdekes szimbólumával való foglalkozásom nagyon régre nyúlik vissza. Fellebben előttem újra, amikor megismerkedtem angol változatával: "gilded cage", szó szerint 'aranyozott ketrec', s felismertem, hogy amint megjelenik a társadalmi rendszerekben, mindenütt kiváltságosainak jelképévé válik, de nem irigységet, hanem kicsit gúnyos szánalmat éreztet feléjük. Az olyan társadalmakban, ahol kialakulhat egy tirannikus egyeduralmi rendszer, azok, akik kihasználják a létfeltételeket megteremtő hatalmas alsó rétegeket, nem csak azt habzsolják fel amit azok számukra megtermelnek, hanem a termelőt magát lenézik és megalázzák "alantas posztjáért". Ma is látjuk ezt a mentalitást a Távol-keleten, ahol még mindig működnek a riksák és hasonló emberi kézzel vontatott vagy cipelt közlekedési eszközök, mint a gyaloghintó, melyeket előszeretettel használnak azok, akik megtehetik. Olyan megszokottak, hogy morális fényben fel sem tűntetett, vagy kérdőjelezett több évezredes működtetésük. Kínától Indiáig még ma is élő (bár már nem olyan merev) kasztrendszerekben az emberek, akik szol-

gálnak, meg is alázkodnak a gögös felsőbb réteg előtt.

Soha nem felejttem el "Az utolsó emperor" című filmben azt a jelenetet, amikor a csecsemő császárt a kínai császári udvar teljes csodálattal vette körül, s ez a csodálat lesüllyedt egészen addig a "kis edényig". Csak néztem, és el nem tudtam hinni ezt a mentalitást, mivel a mi múltunkból hiányzik a megalázkodásnak ez a foka.

A magyar nép tisztelettel, de tegező módon szólt királyához, mint Istenéhez. A jó királyt és a jó Istent szeretjük, előttük fejet és térdet hajtunk, de ezt is természetes méltósággal tesszük. Ha kell, megvédjük a hazát, vagy a közösségünket ez a magyarság veleszületett nemessége. Nem csoda, hogy az 'Aranykalicka' aforizmusa megszületett az ilyen önmaga gazdagságának rabságában senyvedő életmód hasonlatára.

A magyar ember gyalog járt, vagy lóra kapott, ha sietett de nem cammogott végig a bazáron és városi tereken kulik által cipelt, lefüggönyözött, aranyozott ketrecekben. Ez a megnyilvánulás egy számunkra idegen mentalitás eredménye, s annak is kell maradnia, ha meg akarjuk tartani önállóságunkat és individualitásunkat a népek olvadozó kulturális tradíciói között.

Jó pár évvel ezelőtt egy ismerősömmel San Francisco-ban csavarogtam a kikötő negyedben, gyönyörű idő volt, amilyen csak egy kaliforniai tengerparton tavasszal lehet. Riksák álltak sorban kézerőikkel, akik szenttelen arccal várakoztak, hogy valaki felkérésére pár dollárért végig rohanjanak vele a parton sorakozó éttermek és üzletek előtt. Társam felajánlotta, hogy vesz egy riksát, hadd húzzon minket is a srác végig a korzón. Libabőrös lettem az idegenkedéstől, és nem voltam rá kapható. Az ismerősöm szerint megfosztottam valakit attól, hogy pénzt keressen, mondta, hogy jó az nekik mert az izmaik megerősödnek a húzástól és valami csöppen a házhoz estére. Lehet, hogy igaza volt, nem tudom, de én nem tudtam még elképzelni sem, hogy egy embert lássak izzadva rohanni a kétkerekű kocsin előtt, s én ülök benne,

mint a nagyünnep. Egyébként is szeretek sétálni nem kellett rohannom sehová, a napot végül is lúdtalpas turistaként kívántam élvezni.

A barátnőm Sandy nagyon szeret ajándékozni, s egyszer meglepett egy kicsi, üres antik kalitkával, amit feldíszített virágokkal. Kora amerikai díszítési tárgy, nem tudtam vele mit kezdeni. Felakasztottam valami szögre porfogónak, s azóta is ott lóg. Azt hittem, hogy ilyen felesleges tárgyat ritkán kap az ember ajándékba, de Sandy olyan nagy szeretettel adta, hogy már csak azért sem volt szívem eltüntetni, 'csak hadd emlékeztessen a barátnőmre, majd kisütöm, miért jött ez hozzám'. Ahányszor elmentem mellette, mindig ugyanaz a gondolat ugrott a fejembe: "ez az aranykalitka szimbóluma" és magukkal söpörtek a kalitkával kapcsolatos gondolatok. Most, hogy végre le is írom őket, értem meg lassan, miért adta, ha tudatalanul is, jólelkű barátném e használhatatlan ajándékot. Gondolom, mire leírom a vele kapcsolatos gondolataimat, Sandy kalitkájának is megtalálom méltó helyét a lomjaim között.

Ha kalitkára gondolok, az első kép, ami megjelenik előttem egy kismadár – apró, sárga, repdeső, csicsergő, tollászkodó égi jelenés fogságba zár-tan.

Gondolom az emberek első tulajdonjogra törő kapzsiságának élő példája ez, amikor már nem elég csak gyönyörködni e megvalósuló álmovilágban, s csodálni Természetanya meglepetésszerű szépségeit, hanem csapdába kell ejteni, birtokba kell venni élőlényeit, s vagy kihasználásukra, vagy csodálgatásukra fogságban tartani őket örökön örökké...

A rabszolgatartás első szenvedő alanya a Természet volt. A madárkalitkával való foglalkozásom, mint már említettem, nagyon régre nyúlik vissza. Még kicsi lány voltam, mégis nagyon jól emlékszem a kis madárkalitkára a konyhában, s lakójára Pityukára, egy kis sárga kanárira. Pityukát egy nap kivitte valaki kalickástul az udvarra, gondolom egy kicsit levegőzni, s amikor senki nem figyelt rá, a cica odaosont és halálra ijesztette Pityukát. Nagymama sírt, arra nagyon emlékszem, meg arra, hogy az egész történet érthetetlen volt számomra. A kismadár mindig meghatározhatatlan

szomorúsággal töltött el, a macska pedig vággyal, mert valami titokzatosat láttam benne már akkor is. Ez a szép elegáns lény azt csinált, amit akart, kint élt a szabad nagyvilágban, mellettünk is sikerült megtartania önállóságát. Mégis a macska volt a bűnös Pityuka haláláért, pedig nem volt ő más, csak természetéhez hű maradó macska és végül is Pityuka felszabadítója. De akkor, sem én, sem a családom nem tudta ezt így felfogni, talán egy biztos, hogy a házunkban soha többé nem volt kalitkás madárka. Valami akkor fellelegzett körülöt-tünk, és mint 'jó', így meg is maradt bennem a mai napig.

Aztán ahogy cseperedtem, megismerkedtem az Ezeregy Éjszaka Meséivel, melyekben kalickás madaraktól mágikus madarakig minden megtalálható, dzsinnek és tollas démonok is, az emberi tudat és tudatalatti rejtett rekeszeiből emelkednek fel elbűvölőn és félelmetesen is, fantasztikusnak tűnő világukkal felszabadítva ketreckékbe zárt képzeletünket.

A madár és a nő szimbolikus hasonlítása aztán lassan kibontakozott előttem a Madáristennő képében, aki már megjelent világunkban időszámításunk előtt minimum 35 ezer évvel. Múzeumi bizonyítékok igazolják, hogy az első deity fogalmát az életet adó, feltámasztó, születés és halál felett őrzőn uralkodó Anyaistennő fogalma adta meg az embereknek.

Mellaart szerint Catal Hüyük (jelenleg Konya Törökországban) neolitikus kori népének kultúrája Kr.e. 6500-tól számítva minimum 1000 évig virágzott. Ezt írja Mellaart a feltárt emlékek és sírok megvizsgálása után: "Elsőrendű istenségük az Istennő volt, akit három aspektusában jelenítettek meg, mint fiatal Szüzet, a Szülő Anyát és a Bölcs Vénasszonyt". Ő volt az eredeti 'Szentháromság'.

Az agrárkultúrát is a nők alapozzák, gondozzák és terjesztik; továbbá ezt is írja: "(Rendelkezésünkre állt anyagból) erősen következtethető, hogy az Istennő-kultuszt papnők közvetítették", tehát a szellemi életet is ők irányították. A catal hüüki kultúra nekünk magyaroknak nagyon lényeges kellene, hogy legyen, mivel mi vagyunk az egyetlen nemzet, aki a Magyarok Boldogasszonyában megőrizte az első Istennőt a világnak.

Aztán valami furdalt a genetikai láncolatban

és ez a fordulat brutálisan megváltoztatta Természetanya rendjét, éppen úgy, mint a szervesen működő, természetes földi rendet, melyből ez új mentalitás kirabolta a *Misztikus Időt*. E misztikus Föld-időt a női test tartja számon, az ő tizenhárom 28 napos holdhónapjainak rendjében, mely tökéletesen átölel egy földi évkört.

A kör tizenhárom részre való felosztása valóban nem olyan tökéletes, mint a tizenkét 'házra' való cikkezése. Nem 'tökéletes', mivel a 0,999999999 végtelenébe vesz a 13 szeletke. De pontosan ez a pontatlanság teszi e beosztást szakrálissá, mely látszólagos "tökéletlenség" és kihangsúlyozza azt az erőt, melynek rezonanciája megnyitja – nem csak szellemünk, hanem teljes fizikai és lelki lényünk számára Időben és Térben a Végtelent.

Minden ősi föld-idő számítás Hold-napokkal mért, már ez magában is bizonyíték kellene, hogy legyen előttünk. A kelták fa évköre is megőrizte e 13 hold-házaz beosztást. A nagy mezo-amerikai kalendárium-kő is hold-hónapokkal méri a Föld-idő rendjét.

Gergely pápa elrendelésére át lett szervezve az időszámításunk és a kalendárium hivatalosan tizenkét hónapos lett, amiben a február 28 (vagy minden szökőévben 29) napos, aztán egyszer 30, egyszer 31 naposak a hónapok. Ebben össze vannak zavarva a természetes ciklusok és az 'álmoidőnek' már nincsen tovább tisztességes helye földi létünkben. A 12 hónapos rendszer csak a fizikai, háromdimenziós síkunkban működik látszólagosan zavartalanul. S ha figyelembe veszem, hogy az órákat mérő szerkezethez is szabályozott minket a technokratizmus, felismerhetjük, hogy azzal rendesen eltorlaszolta szabad lélekszárnyalásunk előtt a dimenziós kapukat. (Persze, hogy volt egyszer homokóra is, de az nem ketyegett, nem csörömpölt, hanem akkor kezdte mérni a közbenleges időt, amikor átfordították. Sajnos, már az is időbezárt rabszolgáságunk egyik első megnyilvánulása volt.)

Ezzel az új időszámítással *kalickába* fogatott a lelkünk. Nem haladhatunk ritmikus hullámokban a Végtelenbe, hanem belemerevedtünk az anyag világába, amelyből tetszik, nem tetszik, a halál 'végzetessége' az egyetlen kiút.

Ezzel az ügyes kis csalással Mada Istenanya lelke madárkalickába záratott, a testét pedig a mai

napig is, egyre vadabbul becsteleníti a patriarchális dogmatikus önuralom. Dominálni és kihasználni kívánja Őt minden nemű hála és tiszteletadás nélkül.

Hadd idézzem egy Sioux Indián szavait az újonnan betolakodó 'fehér emberről':

"Ezek csodálatos emberek. Felvagdalták a napot órákra, mint a Hold az évet. Valójában ezek mindent mérnek. Egyetlen egyikük sem engedne egy retket elvinni a földjéről, teljes értékű megfizetés hiányában.

Úgy hallottam, hogy jelentős férfiak vendégeket hívnak meg nagy ünneplésre, de megfizetik az elfogyasztott ételt mindenkivel, mielőtt elhagyják a házát.

Tudósítottak arról is, hogy a Nagy Főnökük (elnök) kényszerít minden embert, hogy fizessen a földje után amin él, és minden személyes jószága után is – még a saját létezése után is – évente!

Biztos vagyok benne, hogy én nem tudnék ilyen törvények alatt élni."

White Footprint, Sioux nemzet

Amikor idáig eljutottam elmélkedésemben, innen-onnan irodalom és tudomány is került a kezembe, melyekből hasonló gondolatok és feltételezések nem csak, hogy aláhúzták sajátjaimat, hanem hatalmas mennyiségű történelmi és archeológiai kincsek halmazával támasztották alá felismeréseimet. Pl. Merlin Stone: *When Godwas a Women* (Amikor az Isten Nő volt) c. könyvét kötelező olvasmánynak adnám mindenki kezébe.

Legtöbb író és kutató ezen a területen nő volt, s ezért meg is kaptuk az akadémikus világ kritikáját, ami megpecsételte az ősmúlt-kutatókat "neomatriarchista New Age reményteljesek"-nek abban a gögben, hogy így kutatásaik eredményét senki nem veszi komolyan. A patriarchizmus egyik eszköze, hogy lekicsinyli a női intellektust, ami az 'álmódóképességgel' van összefonva.

Ugye, mint fent említettem, elveszítettük a matriarchális renddel együtt az *Álomidőt* is, így az álom-dimenziója elveszítette méltó helyét emberi kiteljesülésünkben. (Hányszor hallottam már, hogy "csak akkor hiszem, ha látom", jelezvén a kézzelfoghatót. De vajon azt nem látjuk-e, amivel

álunkban találkozunk? S bizony, meg is érintjük azt gyakrabban, mint gondolnánk.)

De csodálatos szinkronicitásban, ugyanebben az időben, amikor én is el kezdtem foglalkozni az ősmúlt meglepetéseivel és azzal a renddel, ami valóban Rend volt, valami felébredt körülöttem, amit csak 'kortünetnek' tudnék nevezni: már nem csak női kutatók és gondolkodók emelgették az ősmúltunkban rejlő titkokról a fátylat, hanem nagyon sok férfi kutató is kénytelen volt felismerni, hogy a tojáshoz valahonnan csak ki kellett pottyanni először.

Az ótestamentumi teremtés-saga, mely szerint az első ember Ádám volt és az ő bordájából alkotja meg Isten a nőt, név szerint Évát, egy vadonatúj revíziója még a héber hitvilágnak is. U.i. az eredeti sztori úgy szólt, hogy Isten megteremtette az első emberpárt Ádámot és Lillith-t. De Ádám boldogtalan volt, mert Lillith önálló és erős volt, és nem volt neki engedelmes. Még azt is megjegyzi, hogy nem volt hajlandó "Ádám alatt feküdni". Ezért a nagy önállóságért Lillith-t a démonok világába kárhoztatták és megteremtették Évát, aki már befogta a száját és háttérbe vonult, de azért előtte csak megetette Ádámot a Tudás Fájának gyümölcsével, aztán szerényen elfátyolozta az arcát.

Azok akik az ősi népeket tanulmányozták, megismertek egy olyan szervesen élő és működő rendszerrel, ami tökéletesen tükrözi a Földanya 13 hónapos ciklusát, mely természetes rendben az 'Álom Időt' is (amitől minket a dogmatikus patriarchális rend finoman megfosztott) teljességében átélük.

Ugye a Mindenség fogalma egybefonódik a Végtelennel. A Magyar népmesékben szépen megbújik e végtelen határtalanság. A titokzatos kérdés, mellyel a mesemondó belevág történetébe, "Hol volt, hol nem volt?" aztán folytatja "volt egyszer egy..." bizonyítják, hogy őseink nagyon kényelmesen mozogtak e végtelen Időben Térben.

Mesélő ősi Időtlen Idők végtelenjébe foglalta a valóságot, míg megjáratta hőisével az ismert és ismeretlen világokat. Az Óperenciás tengeren és az Üveghegyeken is túl bármi történhetett, s egy szempillantás alatt mi is részesévé válhatunk a csodáknak. Meséinkben összefonódik álom és valóság, tehát abban a tökéletes Földanya rendű

idő/tér-egységben történnek a cselekmények, ahol az a bizonyos *álmidő* még szervesen és rugalmasan működik.

Amikor kezdtem megismerni az Amerikai Indiánok büszke tartásával és csodálatosan gazdag szellemiségével, az első ami megkapott, az a Természethez való viszonyulásuk volt.

"Már szólottam ezelőtt arról a szakrális támaszról, ami mindig jelen volt a tradicionális Indiánok számára. Ez a szent támasz az élet során a helyes élet felé vezetett.

Még a ruházatnak is, amit naponta viseltél, szakrális jelentősége volt, mint a gyöngyhímzés, a minta, s maga az anyag. És bárhová mentél, bármit tettél, ha vadásztál, szerszámokat vagy fegyvereket csináltál, vagy bármi-vel is voltál elfoglalva, részese voltál a szakrális életnek. Tudtad, hogy ki vagy és magadban hordtad e szakralitás érzését. Minden formának volt jelentősége, még a tipinek (sátor) és az egész tábor szakrális körének is. Természetesen, az élet nehéz volt és nem minden Indián követte a szabályokat. De a tradicionális élet támasza és a Természet mindenhol hatalmas áldást hozott az emberekre."

Yellowtail, Absaroki törzs

A mai indiánokat nem lehet ugyan azzal a mércével mérni, mint őseiket, mint ahogyan ez szomorúan ránk is igaz már. Az ősi tartás valahol mégis ugyan úgy él bennük és élteti tovább őket, mint ahogyan minket is, még akkor is, ha ez nem mindig tudatosul bennünk. Ez az ősi tartás a természet tiszteletében nyilvánul meg, s abban a csodálatosan kifinomult ismeretben, ami összefonja őket minden más élőlényel, s egyiket sem emeli fontosságban a másik felé. Bár megkülönböztetnek "Nagy medicin"-t és "kis medicin"-t, de ezek a sors-változtató és létmozgató jelek nem a természetből vett szimbólumok fizikai nagyságától függenek: pl. egy kis "hangya medicin" lehet óriási erejű, hiszen a példa és tanulság, amit a hangya állít elénk, erőnket meghaladó képességeket tükröz felénk.

A mi meséinkben ugyanúgy szerepelnek a segítőtársak, hangyától a táltos lóig, valóságos lényektől az álom-idő elemeiig, bizonyítván, hogy igen is, olyan tér-idő felállításunk van, ahol a tu-

datunk szabadon szárnyalhat időtlen időig, örökön örökké, mert a Hold, a Nap, s a csillagok mind meghatározzák számunkra éppen úgy a hártalanságot, mint a tökéletes tér/idő rendet.

Erre a felismerésre csak tudatosan lehet ráébredni, nem az álomvilág absztrakt, szürreális drámájában. Viszont mi emberek, mind e két adottságnak és perspektívának tulajdonosai vagyunk, s így fel kell ismernünk azt is, hogy egyik a másik nélkül nem működhet. Csak azért beszélhetünk 'valóságról', mert valamilyen csodálatos alkotói rend eredményeként az álomvilág anyagi formát volt képes öltetni, s megadja teremtményeinek mind a teret, mind az időt, hogy abban az energikus "fény-(pók)hálóban" tovább munkálkodhassanak és perpetuálhassák az Isteni Fénytudatot; vagyis szövögethessük tovább fényszálainkat, melyben az anyag képlékennyé válik és állandó átalakulásban formálódik, hogy szirmonként bontakozó tudatosulásunk megerősítse létünket a Világmindenségben.

A 'lét-valóság' kalkulálható és ugyanakkor kiszámíthatatlan is. Körül ölel és feltölt minket meglepetésekkel, szinkronítások döbbenetes csodáival szórakoztat, s amivel talán a legnagyobb biztonságot tartja fönn számunkra, hogy valahogy állandóan kiegyenlítődik. Képes újat alkotni a semmiből és megsemmisíteni a létezőt, s mindezt azért, hogy önmaga potenciáját megismerhesse, és az *Álomidőből* formába öntse az alaktalant. Mi Őt utánozzuk minden kreatív, önzetlen megmozdulásunkkal.

Látszólag kicsit elkanyarodtam a kalickáktól, de most visszatérek hozzájuk, hogy a kalickára vonatkozó is megtalálhassák témához illő helyüket. Mégpedig Tündér Szép Ilona kismadarához járulok először, aki Aranyhajú Ilona álmát vigyázza.

A Vizek Könyvében (Gyárfás Ágnes, MBE. Miskolc, 2006.) olvastam először Tündér Ilona hálósobájának leírását, s lám ott volt a madárka (az Istenanya lelke kalickában), amire Ilona vigyázott és ő az Ilonára. Jézus azt mondta "az én Édesanyám a Lélek". Ezzel mindent megmagyarázott, mégsem érti meg még ma sem szinte senki. A katolikus egyház Atya, Fiú és Szentlélek hármasságában nincsen a Lélek anyai magaslatra és minőségre emelve, hanem egy pulvarizált fogalom

válik, egy nemtelen, ezoterikus ködben lebegő fantazmagóriává. Csak a hívők jóérzése az, ami valahol helyére teszi e kibicsaklott reprezentációt. A hatalmas anyát szétszakította az 'új ember'. Ma a reprodukív tulajdonságait kihasználja, s a lelkét kalickába zárta. A mese védett állapotba helyezi és ugyanakkor meg is nyugtat minket, hogy meg van Tündér Ilona hálósobájában, biztonságban. Kiválasztottak és önjelöltek sora folyomodik a mágikus titkokért, melyeket Tündér Ilona hálósobája rejteget. Nagyon nagy alázat és tiszta szív kell ahhoz, hogy oda bejuthassunk és méríthessünk Élet és Halál vizéből. Csenddé kell válnunk ehhez a kihíváshoz, csendesnek maradnunk, s akkor megláthatjuk, hogy a lélekmadárka nem rabmadár, hanem önszántából őrökdi az Istennő és az emberiség felett. Biztonságban, nem kiszolgáltatottan, mint a pityukák. Mégis, Pityuka szomorú sorsa indította el bennem a kalickában rejlő tanulságok felismerését.

Hadd meséljek el egy mesét, amit egy indiai összejövetele hallottam. Később kínai és japán változattal is találkoztam, ami arra enged következtetni, hogy keleti eredetű lehet. Így szól a történet:

Egyszer egy nagyon gazdag ember elment a vénséges-erdőbe vadászni. De akármennyire várt, meg gyalogolt, egyetlen vad sem ugrott eléje. Megfordult hát zsákmány nélkül, és elindult hazafelé. Egyszerre csak gyönyörű éneklés állította meg, a lombokból szállt feléje a dal. Felpillantott, s éppen felette az alsó ágon egy csodálatosan szép szivárványszínű madárka trillázott, mintha csak neki dalolna egyedül. Leült és hallgatta, amíg szíve csordultig nem telt szépségével, s akkor a madár elszállt.

Az ember hazament, de nem tudta kiverni fejéből a madarat, sem szépséges dalát. Semmiben nem talált örömet, sem a nagy házában, sem gazdagságában. Pár nap múlva újra kiment a vén-erdőbe ugyan arra a helyre, s csendben leülve várt. Alkonyatkor jött a madárka újra és kiöntötte szívét az embernek. Az ember magába szívta a szépséget, és lelkében hazavitte. De most már úgy sóvárgott a gyönyörű kis dalos madár után, hogy még enni sem tudott. Csak akkor érezte magát boldognak, amikor az erdőben volt és a madárkát

hallgathatta. Egy éjjel vágyódásában sötét gondolat osont a fejébe: Meg kell fognom a madarat és hazahoznom, hogy minden nap láthassam, hallgassam, és csak az enyém legyen.

Megépített egy fényes, díszes aranyozott kalitkát. "Szerethetem majd, kényeztetetem, mindent megadok neki" – ilyen gondolatokkal altatta el a lelkiismeretét. Kigondolt egy ügyes kelepécét és észrevétlenül felállította. Amikor a madárka odaszállt hozzá énekelni a lehelet finom selyemháló ráborult és az ember foglya lett.

Az ember duruzsolt a madárkának, elmondta milyen jó dolga lesz nála, szépséges aranykalickát épített neki, és amit csak kíván megkap majd tőle; csak hogy mindennap gyönyörködhesen szépségében és elbűvölő hangját hallhassa.

A madárka nagyon szomorú volt fogságában. Bizony nem volt kedve énekelni. Magányos volt, vágyott a társaira, a fák lomjára, az édes vadgyümölcsökre, a szépséges szabadságra. Az ember mindennel próbált kedveskedni neki. Finomnál finomabb falatokat hozott, de a madárka csak nem énekelt. Egész nap az égen haladó felhőket nézte, csillogó szemei és színes tollazata elveszítették fényüket. Az ember megsajnálta, de mégsem volt képes szabadon bocsátani. Ha nem is énekel, legalább a szivárványszínekben pompázó szépségét csodálhatom – gondolta. De amikor látta milyen bánatos a kis lélek, még jobban megszánta és kivitte a verandára, hogy legalább érezhesse a szellő cirógatását. Ott már kicsit jobban lett a madárka, mert a szél szabadságról suttogott.

Egyszer csak egy kis egyszerű verebecske szállt le a kalitkájára és megkérdezte tőle, miért van bezárva. A madárka bánatosan elmondta a rászakadt sorsot és megkérdezte a kis szürke madarat, hogy berepülne-e a vénerdőbe társaihoz és elvinné-e nekik üzenetét? A veréb mondta, "szívesen". Mondd meg nekik, hogy élek ugyan még, de már nem sokáig. Kérdezd meg a Bölcs Baglyot, hogy van-e tanácsa számomra, mit tegyek, hogy kiszabadulhassak? Jó, mondta a szürke madárka, elmegyek és elviszem az üzeneted, s ha tudok, választ is hozok rá holnap szürkületkor – s azzal elszállt. Meg is találta a szivárványmadárka családját és barátait és tolmácsolta testvérük üzenetét. Azok nagyon boldogok voltak, hogy él még szerettük, s azonnal elvitték a hírt a Bölcs Bagolyhoz. Amikor a bagoly meghallotta a kérést, azonnal

leesett a fáról és meghalt. A kis szürke madárka elképedt és nagyon szomorú lett, de ígéretéhez híven visszazállt az aranykalickához és elmondta a történetét, hogy sajnos tanácsot nem kapott, mert a bagoly kérdésére úgy meghalt, hogy még egy hangot se volt ideje hallatni. A kismadár azonban nem szomorodott el, hanem felnevetett. Köszönöm szabadmadárka a segítségedet, ha tudom, egyszer meghálálom. A kis szürke megvonta a vállát és elrepült.

Közben lement a nap, s jött az ember, hogy megetesse és csodálja madárkáját. De ahogy a kalickához lépett, elállt a lélegzete – a kismadár holtan hevert a ketrec padlóján. Az ember nagyon szomorú lett és bánta már, nagyon bánta, hogy rabságba ejtette a gyönyörű kis madarat. Gyengéden kis kosárkába tette a pici testet és kiment a kertbe eltemetni. Amint jajongva bandukolt a holt madárkával, az egyszerre csak szétterítette szárnyacskaikat és elrepült, egyenesen a vénerdő felé, ahol a társai már várták. A bagoly huhogott, hiszen közben leszállt az este. A szivárványszínű kismadár újra szabad és boldog volt.

Mi ebből a tanulság? Kérdezte az indiai mesemondó – hát az, hogy a rabságba esett életet gyakran csak a Halál tudja felszabadítani, hiszen az élet és a halál között csak egy álomnyi különbség van. A szabadság és a rabság között viszont végtelenül tengődik az álmatlan, mert a szabadságról még álmodni sem mer...

Ez a mese felderített és el is gondolkodtatott. Felgyülemlettek bennem saját kis életem erőpróbái, melyek mindig az élet és halál küszöbén ébredtek értelemre. Emberi paradox, hogy tudatosuljunk, mialatt állandó jelleggel kordában kell tartuk énünket, aminek valójában semmi más feladata nincs, mint hogy egyéni fókuszpontba állítsa a közösen megismerendő valóságot. Amikor az 'én' színpadra vágyik, és magának követeli a figyelmet, nagy baj van. Mert az 'én' nem csinál semmit magától, csak önfontosságában azt képviseli...

Van egy világhírű portugál "művész-sámán", Luis Gasparetto, aki egyáltalán nem művész, míg u.a. műalkotások sora jön ki a kezei, néha még a lábai alól is. Már fiatal gyermekkorában megjelent ez a fantasztikus adottsága: transzba esett és nagy

nevű festők új(!) művei jelentek meg keze alól a fehér papírlapon. Videó felvételen magam is láttam, s elképesztőnek találtam. A szemeit lehunyva, valami óriási sebességgel Picasso-tól Modigliani-ig, Van Gogh-tól Chagall-ig soha nem látott remekművek tűntek fel a vásznain, a művészek hiteles aláírásaival együtt. Bevallása szerint, az elhunyt festők lelkei átveszik a testét és felhasználják alkotásra. Amikor elkezdett a festőkkel dolgozni, még csak nem is hallott róluk és semmit sem tudott a művészetekről. Persze azonnal felkapta a média, mint csodagyereket, minek eredményeként ő maga is elhitte saját "művészi képességeit". Abban a pillanatban, amikor benne az 'én' felfuvalkodott, a festők elhagyták, s még egy vonalfigurát sem tudott megrajzolni, nem Rembrandt-ot festeni. Ekkor beteg lett és megérintette a Halál. A nagy festők köré gyűltek és megmagyarázták miért fontos a kapcsolatuk, s hogy rajta keresztül ők is tovább fejlődhetnek földi viszonylatokban is. Emlékeztették, hogy mielőtt Luis Gasparetto megszületett, már megegyeztek, hogy Luis, különleges adottságával megnyitja számukra a dimenziók közötti falat, de nem vállalja magára a művészetüket. Amikor Luis egója vette át a porondot, megszűnt a kapcsolatuk.

Azért kell megemlítenem az 'énünk' kisebbrendű és aláztos szerepét emberi kibontakozásunknál, mert csak az egészséges, csendes 'Én' képes a szakrális fejlődő folyamat felismerésére és a Mindenség titokzatos útjának megjárására. Minden hiábavalóságunk kibicsaklott énünk eredménye. Ezen érdemes elgondolkoznunk.

Vannak pillanataink, amikor 'megkettőződünk', mintha magunkat kívülről szemlélnénk. Ilyen pillanat-hasadásokban az Én és a Lélek szembe nézhetnek egymással. Az 'én' mindig a könnyebb utat választaná, míg a lélek a helyes utat mutatja neki. Ha az 'én' vállalja a kitűzött erőpróbát, akkor kinyílik számára az aranykalicka ajtaja, és a Lélek szabadon felragyoghat. A szabadság nem fizikai, hanem szellemi állapot.

Valami megmagyarázhatatlan vonzódásom volt a Közép-keleti zene és tánc-kultúra iránt. Fiatal nő koromban megismerkedtem a női lélek komplexitásaival és engedvén e zene és tánc vonzásának, megismerkedtem általuk a női misztikum fátylának mind két oldalával.

Az egyik legklasszikusabb példája az aranykalickában élésnek a háremek titokzatos világa, s azzal együtt az egyik legradikálisabb példája a patriarchizmusnak maga a hárem, a hatalmas aranykalicka kiagyálása volt.

Jelen korunk is teli aranyketrecekkel, a háremhölgyek, a gésák, a királynők és a maffia feleségek mind lakói annak. Aki aranykalickában él, az tudja, hogy bármilyen aranyos és csecsás is a kalicka, akkor is csak kalicka az, megfoszt minket egyéni szabadságunktól. Gyakran a tükröske sem hiányzik a kalitkából, hogy ne legyen magányos a kismadár, szórakozzon a tükröképével.

Hogy mire nem képes az emberi kreativitás? Ez a kis tükrő mégis, dimenziós ajtónyílássá válhat rabságunkban. Ha az ajtó belakolva, a tükrő megnyílik előttünk. Ha nincsenek szárnyaink, akkor az álom emel szárnyakra minket és suhan át velünk e határtalan Mindenség fénylő csillagalagútjain.

A szabadság nem fogalom, hanem belső felismerés. Ha elfogadjuk a ránk szabott körülményeket, elfogadjuk a kalitkába zárt életet is és megtanulunk benne csiripelni, talán még trillázni is. Amikor mások akarátának engedelmeskedünk, akkor vagyunk megfosztva a szabadságunktól. *De ha ugyanazt az életet önszántunkból magunkhoz öleljük és felruházzuk szeretetünkkel, akkor egy szempillantás alatt felszabadulunk.* Csodálatos példái ennek a politikai börtönök, rabtáborok és háremek nehéz, embertelen körülményei között született emberi alkotások fenséges sora. S ekkor érttem meg a pityukák sorsvállalását és példájukat, melyet elének állítanak csillogó kis tükrökkel kacérkodva. Az a sok rossz, ami bennünket körülvesz és visszatükrözi ránk mindennemű rossztulajdonságunkat, meghíúsító. Hiszen mi fogtuk el a madarat, mi fosztjuk ki Földanyánk testét, mészároljuk a delfineket, mérgezzük vizeinket és gyilkoljuk meg nem született gyermekeinket. Ne csodálkozzunk hát, hogy mi is éljük meg tetteink következményeit e nagy, közös emberi sorsban. A szolgálathoz szolgálalkúség kell, a szeretettel végzett szolgálathoz semmi más, csak szeretet. Szent Erzsébet sorsát el is mesélte, gyönyörű tanulmányban és könyvében meg is írta Édesanyám (Gyárfás Ágnes – Hankó Ildikó: Árpádházi Szent Erzsébet. MBE. Miskolc, 2008.) Szent Erzsébet sorsában minden női fájdalmat és áldozathozatal

felismerni véltem és felderengett előttem az Isten-
anya üzenete földi leányainak:

”Minden nő istennő, s az Istennő minden nő.”

Szeretném, hogy amikor a népünket, családunkat, barátainkat ”szolgáljuk” akkor a Szeretetnek nyissunk utat, ne a kishitűségeinknek és féltelmeinknek. Ha megnyílunk a bizalom és odaadás felé, azonnal szabad akaratunkban élünk

együtt a Teremtővel és semmiféle kalicka, sem aranyból, sem vasból, sem szellemi ködből tákolt nem tarthat fogva minket.

Befejező gondolatként ezt a jól ismert mondást szeretném felidézni:

”Ha szereted, engedd szabadon,
s ha a tied volt, akkor visszajön hozzád.”

Bérces Zsuzsa

HOLLAND tükörcserepek

Kis ország vagyunk?!

Mindig csodálkoztam, hogy egy ilyen parányi ország, mint Hollandia, mekkora önbizalommal rendelkezik. Valószínűleg az évszázados kemény küzdelem a víz ellen acélozta meg a hollandok egóját. Sokszor elgondoltam, ha a magyarságnak csak a fele önbizalma lenne, sokkal biztosabb jövő várna ránk.

Ha Hollandiát mondok, mi jut eszedbe? Pontosan: csatornák, malmok, tulipán, facipő, kálvinizmus, kábítószer és piroslámpás negyed. Minden fogalom mögött több rejtőzik, mint amennyit a turista lát. Huszonöt évi itt élés után megpróbálok magyar szemmel holland tükört tartani előd: én így látom második hazámat.

Víz

Hollandia a vizek országa. Területének jó része a tenger szintje alatt fekszik. A polderosítás már évszázadok óta folyik: minél több területet (viszsa)nyerni a tengertől. Ha kicsit is lanyhulnak ezek a munkálatok, a tenger elmossa az ország felét. Azt a felét, ahol mi lakunk: a nyugati részét. Amikor először életemben láttam a repülőről, háborgó gyomrom ellenére is azon gondolkodtam, hogy vajon melyik ország felett vagyunk: mértani pontossággal felosztott zöld mezők, legelők látottak mindenütt, vízzel elválasztva. Ezekkel a

csatornákkal fogják fel a talajvizet, ami különben elárasztaná a pincéket, tereket, utcákat. Sokszor emlegetik, hogy Hollandia olyan, mint egy amerikai *quilt* (*patchwork*): különböző kis darabokból összerótt takaró. Ez a lakóira is vonatkozik: soknemzetiségű ország. A hollandok „békaország-nak” becézik földjüket; nemcsak a víz, hanem az éghajlat miatt is.

Malom

A malmoknak több funkciója volt. Legfontosabb feladatuk a víz átemelése egyik csatornából a másikba. Régen 3-4 malom állt egy-egy „vízi grófság” (*watergraafschap*) területén: az első a legalacsonyabb csatornából emelte a vizet magasabban fekvő csatornába, a második malom a következő, magasabb csatornába és így tovább. Ma már szélturbinákat használnak. Érdekes fogalom a *dijkgraaf*: a mai napig „töltésgróf”-nak nevezik az egy-egy „vizigrófságért” felelős tisztviselőt...

Természetesen búzát is őröl a malom, de vannak fűrészmalmok is.

Szökőár – Zeeland

A harc a tengerrel nem szűnő gond. A partvonalat, a strandokat állandóan erősítik, mert a tenger évente sok-sok köbméter földet sodor el.

1953 január 31-ről február elsejére virradóan óriási árvíz pusztított Zeeland tartományban. 1800 ember halt meg. A viharos erejű északnyugati szél a La Manche csatornán keresztül próbálta az iszonyú mennyiségű vizet átkorbácsolni, mindhiába. A hold állása szinte felhúzta/szívta a nagy vízmennyiséget, szökőár keletkezett. A kormány akkor határozta el, hogy olyan zsiliprendszer építenek, ami örökre megvédi az országot a tengertől. A Delta-zsilipeknek hollandul szép hosszú neve van, lefordítva: a *szökőár megfordítója* (stormvloedkering). Ha valami jelképezi a hollandok szervezőképességét, elszántságát és építő zsenijét, akkor ez az. Kilométerekre nyúló óriási zsilipeket építettek, amit nemrég fejeztek be. A 60-as években ezeket a munkálatokat *egyetlen ember*, az építésvezető mérnök irányította. Munkásruhában, sildes sapkában, walkie-talkie-val a kezében rendelkezett a gáton. A hollandok ezt nem úgy látják, hogy minden hatalom az ő kezében összpontosul, hanem úgy, hogy minden *felelőség* az övé. Sokszor azt hiszem, ez a legnagyobb különbség a magyarok és hollandok között...

Ha északnyugati vihar készülődik, többszörös riasztórendszer lép működésbe: természetesen számítógépek vigyázzák az óriási gátat, őrtornyok figyelik a vizet és a helyi lakosok, főleg halászok őrködnek önkéntesként. A teljes zsiliprendszer lezárása másfél órát vesz igénybe. A gát belsejében végig lehet menni és megrendítő kiállításokat végignézni az 1953-as árvízről. A múzeum előtt, kint a parton egy nagydarab kövön ez áll, emlékeztetőül:

„Itt állok, hogy gondolj ránk,
Mi: a hold, a szél és az ár.”

Hans Brink

Ezt a legendát itt minden gyerek ismeri, de Amerikában is tanítják az iskolákban. Kanadai unokatestvéreim nem tértek magukhoz, amikor férjem falujában, Spaarndam-ban, a töltésen megálltunk Hansje Brink szobra előtt: egy kisfiú, aki hüvelykujját a töltésen levő lyukba dugja és segítségért kiabál. Így mentette meg a falut az árvízről. Azt hitték, ez pont azon a helyen történt, de Hans Brink tulajdonképpen a víz elleni küzdelem jelképe.

Spaarndam szó szerint azt jelenti: gát a Spaarne folyón. Amster-dam: gát az Amstel folyón.

Tulipán

Egyszer Haarlem-ből jöttem haza autón és eltévedtem. Isten háta mögötti úttalan utakon vezettem, sehol senki, de egyszerre hatalmas tulipánmező közepén találtam magam. Mindenütt gyönyörű, mindenféle színű tulipánok virágoztak. Remek látvány volt! A turisták Keukenhof-ba mennek a virágmezőket megcsodálni és minden japán színes fatulipánt vásárol emlékkbe.

Nem is sejtik, hogy a tulipán hazája Közép-Ázsia és az ősi Turanoid népek a virág formavilágával írták le nevüket és őseik Hun és Mag nevét.

Facipő

A facipő olyan, mint a magyar csizma. A holland paraszt ezt használta napközben és mielőtt bement a házba, a hátsó ajtó előtt hagyta a klumpát, onnan lépett be a konyhába. Édesanyám mindenképpen akart egyet emlékkbe a nyolcvanas évek közepén. Férjem nagynénje rögtön mondta, hogy ő majd szerez használtat a faluban, a cserpes virágoknak az is jó. Séta közben az öreg Theo bácsival találkoztunk, aki meg is ígérte, hogy akkor nem dobja ki a régit. Így került az edelényi verandánk falára Theo klumpája (46-os méret)....

Holland kedélyesség (gezelligheid)

A hollandok kedélyes emberek. Nem izgatják magukat, jól élnek, látástól mikulásig dolgoznak, nagyon megfogják a pénzt, de szívesen el is költik házra, kocsi, szép bútorra és főleg: **vakációra**. Ahol ilyen pocsek az éghajlat, onnan muszáj legalább 2-3 hétre elmenekülni. A hitelválság előtt a hollandok többsége évente háromszor-négyszer ment üdülni: minden évszakban egyszer. Mostanság „csak” évi két alkalommal.

Nehezen barátkoznak, de ha igen, akkor igazi barátok. Reggeltől estig kávéznak, ami érthető is az itteni éghajlat miatt. Valami meleg kell hogy legyen a gyomrodban. Ha otthon pálinkát kap a vendég, itt kávéval kínálják. Nagyon szeretik az

úgynevezett *drop* cukorkát, ami édesgyökérből készült és a mi medve-cukorkánkra hasonlít az íze. Pillanatok alatt felnyomja az ember vérnyomását. Külföldön élő hollandok zacskószámra rendelik itthonról.

Vallások

Hivatalos vallás a „megreformált” (hervormd), ami Luther Márton tanának egyik ágazata. A királyi család is ennek híve, ezért házasodnak többnyire Németországból. Kivétel az argentínai Maxima, Willem-Alexander trónörökös felesége, aki katolikus bájaival elcsavarta a herceg fejét. Három kislányuk van: Amalia, Alexia és Ariane, tehát a folytonosság biztosítva van, feltéve, hogy az alkotmányos monarchia megmarad.

Annak ellenére, hogy Hollandiát mindenki protestáns országnak emlegeti, a nagy vállalatok mind katolikus családok kezében vannak: például a C&A áruház, Philips, a korábbi Vaskohó (ma Corus). Úgy mondják, a nagy folyóktól (Rajna, Maas, Waal, Ijssel) lefelé mindenki katolikus (Brabant és Limburg tartományokban). Érdekes módon Haarlem környékén is mindenki katolikus – a 15. század óta, Alva herceg spanyol inkvizíciójából kifolyólag....

Kelet-Hollandiában van egy falu, Staphorst. Itt tömörülnek a szigorú reformátusok: mindennap istentisztelet, fekete cipőben és harisnyában, térd alatti fekete ruha ill. kabát és fekete kalap. Úgy is nevezik őket: a „feketeharisnyások”. Nincs tévé, computer, sem gyermek védőoltás. Vasárnap semmit sem szabad dolgozni, de táncolni, korcsolyázni, énekelni sem szabad; az nem istennek tetsző dolog.

Etnikai kisebbségek

Ez a hivatalos meghatározás. Először *külföldieknek*, aztán (*nem-nyugati*) *allochtónoknak*, később *újonnan jötteknek* nevezték azokat, akik nem Hollandiában születtek, ill. szüleik külföldön születtek. Én is allochtón vagyok.

Az utóbbi évtizedekben riasztóan nő a **moszlim/muzulmán** vallásúak száma. Főleg a nagyvárosokban laknak; az 1970-es években ide származott *török és marokkói* vendégmunkások

(paradicsomszedők) gyerekei-unokái, immár a harmadik-negyedik generáció. Pár évvel ezelőtt még a saját falujukból hozhatták a menyasszonyt-vőlegényt, ami azt jelentette, hogy minden generáció „első generáció” maradt: az idehozott házastárs nem beszél hollandul és főleg a nők ki sem lépnek az utcára, teljesen elszigetelten élnek. A törökök Anatólia-i elmaradott kis falvakból származnak, a marokkóiak pedig a Rif-hegység berber közösségeiből. Ők még arabul sem beszélnek, többségük analfabéta. Hozzá kell tennem, a török és marokkói származású lányok jó része most kezd emancipálódni és beleolvadni a holland társadalomba. Ők továbbtanulnak, sokan tanítók és tanárok, fogorvosok, orvosok lesznek. Ellentétben a marokkói fiúkkal, akik többnyire az utcára kerülnek, mert otthon túl sokat kényeztetik őket és azt hiszik, nekik mindent szabad. Belőlük lesznek a „drogos bárók”. A mi városrészünkben a rendőrség állandóan harcban áll velük. A marokkói és török kultúrában a férfié a vezető szerep: akarata Allah akarata. *Insallah.....*

Most már nemcsak moszlim általános iskolák vannak, hanem moszlim középiskolák is. Ezek többsége rosszul működik és a fejkendő lányok többsége ezekből a *korán-iskolákból* kerül ki, ahol nem gondolkodni tanítanak, hanem a számukra érthetetlen (mert arab) Koránt bemagolni. Van egy moszlim egyetem is, amit hivatalosan nem ismernek el, olyan alacsony a színvonal.

Vannak persze egyéb közösségek is Hollandiában.

A **kínaiak** az 50-es évektől jönnek, és még mindig jönnek. Ők a „csendes” közösség: mindent egymás közt oldanak meg, szinte soha nem hallani róluk. Régen „szaros-kínai”, vagy „mogyorós-kínai” volt a nevük, mert azt takarították ill. adták el... Újabban embercsempészetrel is foglalkoznak, a rotterdami kikötőn keresztül, kamionokban. Remek kereskedők, amint otthon is tapasztalható.

A mai **Indonézia** (Kelet-India) az ötvenes évekig holland gyarmat volt. A VOC, a Verenigde Oost-Indische Compagnie híres és hírhedt volt. A 17. és 18. században (a holland „arany században”) ők uralták a kereskedelmet és a nagy vizeket Európa és Ázsia között. A hollandok nehezen adták fel ezt a színes-illatos szigetcsoportot (Borneó, Szumátra, Celebesz, stb.), ahonnan a kávé, kakaó és az ízes

fűszerek származnak (kerrie/curry, ketjap/kecsöp, sambal, gyömbér, stb...). Amikor kikiáltották a függetlenséget, a menekülő hollandok magukkal hozták a gyarmati hadseregben mellettük küzdő „színes” katonákat és családjaikat is. Itt aztán rendesen lenézték őket, *kampong-ba*, vagyis gettószerű falvakba tömörítették őket és még azt is hetente ellenőrizték, hogy mit főztek. Hazai „rizses asztalt” (rijsttafel) nem főzhetek, csakis holland, zöldséggel összedzsamált krumplipürét. Az *indo*, vagy (tévesen) *indiai*, ahogyan őket nevezték, ma már szerves része a társadalomnak.

A 60-as években sok **olasz, ill. jugoszláv** vendégmunkás érkezett ide. Ők hamar beilleszkedtek, ma már csak a fagyis kocsi csilingelése emlékeztet az első olaszokra.

A holland „*quilt*” takaró egyik nagy darabja a **Suriname-i néger**ek közössége. Itt nem szabad né-gert mondani, mert az sértés és diszkriminálás. Sötétbőrű, ill. Suriname-i az elfogadott név.

Kevesen tudják, hogy a mai New York eredeti neve *Nieuw Amsterdam* volt. Úgy bizony, a hollandok már a 17. században partra szálltak Amerikában és megalapították ezt a telepet. Ha Peter Stuyvesant, a kapzsi kereskedelmi lánghász és zsi-vány el nem cseréli a várost az angolokkal, akkor New York ma holland lenne! Azonban az angolokkal való háborúzás miatt Stuyvesant úgy döntött, hogy ez igen előnyös üzlet és cserébe a dél-amerikai Suriname-ot kapta. Ez egészen 1975-ig holland gyarmat volt Nyugat-India néven. Ekkor önálló és független lett és a nagylelkű hollandok mindenkinek megadták a lehetőséget, hogy állami segítséggel Hollandiába költözzenek, ha nem tetszik az ottani függetlenség. Tömegesen költöztek ide, az amszterdami Bijlmer negyedet ők népesítették be. Akkor még lenézően „birodalmi honfitárs”-nak nevezték őket. Rotterdamban nagy közösségük van. A suriname-iak viszonylag könnyen beilleszkedtek, mert a nyelvet már beszélték és többnyire reformátusok voltak. Ma már a középosztály ill. a gazdag felsőközép tagjai.

A New Yorki *Harlem* negyed erről a kis holland úri városról kapta a nevét!!!

A legfrissebb külföldi csoport a **lengyelek**. A 90-es évektől a „lengyel vízvezeték szerelő” itt fogalom lett. A lengyelek spárgát szedtek ki a földből,

szobafestőként dolgoztak, villanyt szereltek, stb. Ma is mindent elvégeznek, még hozzá olcsón, amihez a hollandoknak nem fűlik a foga. Nagyon szorgalmasak. Ma már saját iskoláik, boltjaik és katolikus templomaik vannak!

Hogy magyarok itt miért nincsenek? (Vannak, de nem tömegesen). Egyrészt ilyen pocsék éghajlatot senki sem visel el (a lengyeleknek ez nem volt újság). Másrészt – ezt itt olvastam – egy magyar nehezen hagyja el a családi fészket és ha megteszi, mindig visszatér oda. Vagy nem?!

Kábítószer

Sok magyar fiatal Amszterdamba jön *drogolni*. Hollandia nem tiltja a kábítószer, azzal az érvel, hogy ha törvénytelen, akkor nagyobb a probléma, mintha legálisan megengedik. A kábítószer eladása hivatalosan ellenőrzött és bizonyos keretek közé szorított. A 25 év alatt nagyon ritkán láttam kábítószeres embert az utcán. A legújabb divat a gombákból kivont drog, amit viszont be akarnak tiltani, mert brutális módon rombolja az idegrendszert.

A piroslámpás negyed

Egyik barátnőm megkért, keressem meg neki a város legöregebb templomát, ahová majd elmegyünk. Sikerült is, a város közepén áll, neve mi is lehetne más: Öreg Templom. Egy kis tér közepén épült és éppen a nyitva tartást tanulmányoztam, amikor óriási dörömbölést, kiabálást hallottam. Körülnézve döbbenet állapítottam meg, hogy a terecske minden háza minden ablakában egy-egy semmibe öltözött hölgy mosolyog. Egy részeg angol vagy skót turista erővel be akart menni az egyik ablakos hölgyhöz, de azok részegét nem fogadnak... Újabban be akarják zárni ezeket az ablakokat a város központjában, ami persze nagy ellenállásba ütközik.

Folytatjuk

A SZERETET HANGJÁN

Ilonka néni rovata

Gömöry Katalin levele

Ágnesem!

Írtam egy vaskos könyvet. Összegeztem benne mindazt, amit Tőletek tanultam, így nem is terjedelmes. Hiszen százoldalnyi sincs, amiben összefoglalom száznál több könyv, folyóirat, kiadvány lényegét. Azután írok Ősi Hitünkről, és újszerű Magyar Nyelvtant is írok, a magunk észjárása szerint. A második rész a saját Őseink története, de a Gömör törzsé a Negyedkori Wärm jégkorszakból. A mezopotámiai kirándulásunkkal. Azután a minden ág-bogunkon való kurucokkal! Okmánygyűjtemény a melléklete.

Megtiszteltek-e elfogadásával?

Millió üdvözzel:

Gömöry Katalin

Válasz Gömöry Katalinnak!

A könyvedet érdeklődéssel várom.

Szeretettel csókollak:

Gyárfás Ágnes

Kaszás Kálmán levele

Tisztelt Főszerkesztő Asszony!

Érdeklődéssel olvastam az Ősi Gyökér legutóbbi számában, hogy mi minden nem kering a világhálón; (Az élő Proféciai!) holott nekünk elég lenne, ha figyelmünket, értelmünket a boldog emlékeztető Badiny professzor által és a leghitelesebb forrás felé fordítanánk: a Pártus Birodalomba tartozott sippari asztronómusoktól megmaradt agyagtáblákról tanult megállapításokra!

Íme a prófécia, ami a mai időszámítás szerinti 1999. aug. 11-én bekövetkezett napfogyatkozásra

vonatkozik, és amely azóta sem hagy nyugodni: P. A. Deimel S. I. „Sumerische Lexikon” IV/2. része a „Planetarium Babylonicum” 157-196. old.: „...az ország fellázad az uralkodó ellen ... az akkád király meghal.”

„...a napfogyatkozás után 2 nappal meghal az uralkodó.”

Idézet: Badiny: Jézus Király a Pártus Herceg című művéből. 1998.

Annak idején épp a fentebb hivatkozott könyvvel készültem a napfogyatkozásra a Balaton mellett várva a fény felé fordulás első jeleit, vagy egy még nagyobb szerencsétlenséget az eddigi nyomorúságnál.

Mondhatni lélegzetelállító volt a lassan beálló ”fénytelenység”, a madarak néma, sietős röpte..., és amikor teljessé vált a napfogyatkozás, a nem messze lévő partról örömujjongás hangzott fel! Már akkor tudtam: nem lesz Magyar Feltámadás! Ezek a sötétség fiai, ezek a sötétséget ünneplik! Valóban, mire új erőre kelt a Nap – Ők az eldobált pezsgősüvegeken át, zsvajjal elindultak a végzetük felé. Kevesen lehetnek akik beálltak a fénybe, megismerni a sötétség gonoszságának lehetőségét.

A következő napokban addig soha nem olvastott sajtótermékeket böngésztem: az akkád király haláláról szóló hírt kerestem – csakis valamilyen ismert személy lehet, akinek halálát a sajtó világárá röpíti – véltem, de nem...

Már hazautaztam, és egy nap a TV hírcsokrában egy apró közleményre kaptam fel a fejem: A nemrég elhunyt németországi szidó vezető Ignaz Bubisch sírját ismeretlenek meggyalázták!

Döbbenet álltam; az ország nem lázadt fel; csak hullagyalázásra futotta!

Mikor ezeket a sorokat írom, igazolva látom akkori sejtéseim; az ország morális és gazdasági válságban, a hazugság és a szaturnuszi erőszak torát üli...

Tisztelt Főszerkesztő Asszony!

Szeretném az Ön, vagy munkatársai véleményét kikérni a fenn leírtakkal kapcsolatban. Véletlen egybeesések ezek, vagy a „Túltengő” fantáziám termékei?!

Valóban 2012-ben a Téli napfogyatkozás után egy új Világkor, egy új Teremtés következik, vagy: „Új rendszer nincs, csak új Urak”?!

Megtisztelő választát várva maradok tisztelettel:

Kaszás Kálmán

Válasz Kaszás Kálmán Úrnak

Kedves Kaszás Kálmán Úr!

Érdeklődve olvastam különleges megfigyeléseiről szóló levelét. Írjon máskor is, ha égi jelekről a közös sorsunkra vonatkozó következtetéseket olvas ki.

Szeretettel: Gyárfás Ágnes (szerk.)

Kedves Kiss István építészmérnök Úr!

Örömmel olvastuk kedves sorait és jókívánásait, köszönve Önnek és kedves családjának – aprajának, nagyjának – mi is minden jót kívánunk az Új Évre.

A ”Csillagszemű Kisherceg” unokájuknak írt köszöntő verset és az Őt ábrázoló kedves rajzot örömmel közöljük, s nagy puszit küldünk formás kobakjára.

Szeretettel:
Gyárfás Ágnes (szerk.)

Sólyom-Soma, a kis Világjáró

*Egy-kettő-három-négy,
Kicsi Soma hová még?
Nem megyek én messzire,
Csak a Világ végire!
Merre van az kis Somám, Sólymocskám?
Túl az Óperencián!*

*Célba érven mit teszel?
Mit kis buksim kieszel:
Magas csúcsra fölülök,
A Világra füttyülök,
Lelógam lábaim,
Teljesülnek álmaim!
Terül, hever egész Föld,
Piciny lábaim előtt!*

Sic itur ad astra!

Boldog Újévet kíván 2009-re Öreganyád
Öregapád

Hankó Ildikó
A MAGYAR KIRÁLYSÍROK SORSA
(Magyar ház kiadó. 2008.)

A könyv borítója (Internet)

Időben Géza fejedelemtől Szapolyai Jánosig öleli át a magyar királysírok sorsát Hankó Ildikó, aki tudományos szakíró és író a szó legnemesebb értelmében. Korábban a Magyar Nemzet tudományos rovatát vezette, mostanában a Demokrata hasábjain találkozunk vele leggyakrabban.

Aki ezt a könyvet elolvassa, annak sikerül megismernie a magyar történelem emberi oldalát és sokkal közelebb kerül a vezérfonalhoz, mintha lexikális adatokat búvárolna. A magyar történelem eseménysorozata természetesen magában foglalja a királyaink halálát és sírjainak sorsát is, mégis, szinte lehetetlen megközelíteni azt a valóság szintet, ahová a mű elolvasása után jutunk. Hankó Ildikó a legjobb történeti művek íróitól idéz, egy-egy király halálát és temetését, továbbá sírját illetően, de ezzel együtt a tetemeiket csak a legritkább esetben sikerül megtalálni. Hová lehettek, a nagy királyok és fejedelmek holtteste.

Kézbe véve a művet azonnal Aba Sámuelre gondoltam és utána néztem Abasár, Tarnaszentmária, Feldebrő térségének leírásában, ahol Aba nemzetség élt és építette már a Honfoglalást megelőző évszázadokban a magyar hit befogadásához alkalmas templomait. Hankó Ildikó Bakay Kornélt idézve közelítette meg Aba Sámuel sírhelyének és csontmaradványainak sorsát. Bakay Kornél 1829-ig tudta feltárni a sári monostor alapjainak emlékéit, amikor egy borospince ásásakor kör templom

alapjaira bukkantak és az ott talált csontokat eldobálták, de az is hihető, ahogy mások vélekednek, hogy Aba Sámuel tetemei a feldebrői templomban keresendők, vélekedtek a szerzők, Hankó Ildikó vagy az idézett Bakay Kornél.

Sorban, alapos és részletes irodalmi adatokkal, illetőleg a saját kutatásaival bizonyítva írta le a szerző a nemzet léte és a nemzeti identitás szempontjából kiemelkedően fontos szakrális kérdést.

Azért érzem jelentős műnek Hankó Ildikó könyvét, mert a tudományos megközelítés módja sehol nem kerüli meg a nemzeti bánatot, és bár soha nem érzélgős, de érezni lehet a kegyelet szentségét. Mindnyájunk helyett egy könyv lapjain siratja el szent királyainkat, mégsem távolodik el a tudományos precizitástól. Ha ilyen könyveket adnánk ki, talán lenne esélyünk felnőni ahhoz a szinthez, ahová 1789-ben Gróf Széchenyi Ferenc és a Literátori Concessió az első akadémiai próbálkozás, a Magyar Tudós Társaság működésének színvonalát elképzelte.

A szerző Mahatma Gandhi egy gondolatával utalt arra a királyi sorsra, amelyet kicsiben, a nemzet élő sejtjeiként mindnyájan megtapasztalunk már: „Először megtörnek téged, később nevetnek rajtad, később harcolnak ellened, majd győzöl” Adja Isten, hogy így legyen

(szerk).

Szentkatolnai Bálint Gábor

A MAGYAR NYELV DÉL-INDIÁBAN
(Frig Kiadó 2008.)

Elfogódottan írok Szentkatolnai Bálint Gáborról, mert úgy nevezte őseinket, testvérnépeinket, ahogyan azok hívták magukat, egyszerűen t u r á n i n a k és úgy írt ázsiai kutatásairól, hogy azzal gerincet adott minden előző és utána következő tanulmánynak.

Kőrösi Csoma Sándor falujától 20 km-re Szentkatolnán született két évvel Kőrösi halála után 1844-ben.

Bálint Gábor Erdély különböző gimnáziumaiban tanult s mire leérettségizett már tizenkét nyelven beszélt, bele értve a hébert, törököt és perzsát. 1875-ben egyetemi magántanári diplomát

szerzett mandzsui, mongol és tatár nyelvekből. Kiadta török alak- és mondattanát. Az Akadémia támogatotta mongóliai útját is, ahonnan értékes kalimák, mongol, mandzsui gyűjtésekkel tért haza 1874-ben. Élt Damaszkuszban és Bagdadban, Libanonban és Spanyolországban, majd az athéni egyetemen lett az arab nyelv előadója. 1887-ben Bejrútból küldi el az Erdélyi Múzeum folyóiratnak „*A tamil nyelv a turáni nyelvek sanskritja vagy van-e a magyarnak testvére?*” című tanulmányát.

Vesztére, mert ezért a tanulmányáért 1879-ben valósággal száműzik Magyarországról. Közel másfél évtizednek kell eltelnie, és a hazafias érzelmű erdélyi arisztokrácia összefogása kellett ahhoz, hogy hazatérhessen és katedrához jusson. Persze, nem Budapesten, hanem távol onnan, Kolozsváron. 1893-tól a kolozsvári egyetemen török, tatár, japán, mandzsui, majd kabard nyelveket adott elő.

1895-ben Zichy Jenő meghívta expedíciójára a Kaukázusba, ahol a magyarok nyomait keresték. Bálint Gábor felfedezte a kabard nyelvet: gyorsan megtanulta, majd az összegyűjtött anyagot öt év alatt feldolgozta, melynek eredményeként megjelentetett egy kabard-magyar nyelvtant és egy kabard-magyar-latin szótárt.

Idős korában három dologra volt büszke: Szentkatolnai előnévére, a kolozsvári egyetem tiszteletbeli doktori címére, és azokra a tudományos munkáira, amelyeket előtte senki sem végzett el. Írásai, tanulmányai több ezer oldalra terjednek, ezeket folyóiratokban és napilapokban közölte.

Bálint Gábor a tamil nyelvet kutatta Dél-Indiában, azt, amit a nép beszél. Már a 19. század közepén élő angol utazók is észrevették, hogy a tamil nyelv hasonlít a magyarra. Bálint Gábor is úgy találta, hogy a tamil valóban *t u r á n i* nyelv.

A tudományos fórumok, kiadók Európa szerte megdöbbentek ettől a tudományos ténytől és sem kiadni, sem méltatni nem merték munkáját. A hivatalos finn-ugor elmélet mellett az igazság agyonhallgatás áldozata lett.

A magyarságtudósok között Dr. Obrusánszky Borbála viselte gondját szellemi hagyatékának, s jó ismerője tanainak György Lajos és e könyv nyelvészeti közreműködője Tharan- Trieb Mariann.

A könyvet Varga Csaba szerkesztette, nagy

tudományos csattanóval. Tamil-magyar szóegyeztető szótárt közöltet, olyat, amilyennel a finnugor tankönyvek kábították a fejünket az egyetemen, csak hogy a finnugor összehasonlítás csikorgott, a tamil-magyar pedig egymáshoz simul.

Már Kőrösi Csoma Sándornak feltűnt, hogy Dél-Indiában rokon nyelvi elemekkel beszélnek. Hajóutat tett tehát és sok szót gyűjtött a Ganges menti népek ajkáról. Ezeket a feljegyzéseket halála után angol barátai kiadták, tehát természetes dolog az angol művelt rétegnek az indiai nyelvek megítélésére vonatkozó tisztánlátása. A könyv tanulmányainak írója is megemlíti, hogy Angliában ma már könyvtárnyi anyaga van a Dél-indiai ugor nyelvészeti anyagnak. Obrusánszky Borbála szerint Caldwell a tamil nyelv kutatója is megállapította, hogy a tamil, mint dravida nyelv nem indoeurópai eredetű, hanem turáni.

”Enn-appan” mondja a tamil, s az ”én apám” mondja a magyar. Számtalan szó teljesen egyezik a magyarral: czika, czikk, czimpa, czin(cog), czingár, czipel, czipó, czir(ógat), czirák (csira), czondra stb, s én mindössze egy oldalt néztem át, s két gyökszót nem írtam ki, mivel némi magyarázatot igényelt volna. A tamilban minden egyezik a ragozó turáni nyelv őselemeivel, így a magánhangzó harmónia, a nyelvtani nemek hiánya, tulajdonragok használata, s általában a ragozás.

Bálint Gábor korában 150 millióan voltak az Indiában élő déli ugorok, s ez nem kis szám. Hálával kell gondolnunk azokra, akik felhívták rájuk a figyelmünket, s külön köszönet illeti a Magyarok Világszövetségét, amiért 2008-ban VII. Világkongresszusán ”A finnugorizmus áldozatainak rehabilitálása” c. konferenciájára ezt a művet megjelentette.

Az értékes fotók Dobos Attila és Mátéffy Eszter felvételei.

	<i>a</i>	<i>m</i>	<i>ma</i>	<i>mā</i>
<i>Asokan Brahmi</i>				
<i>Early Tamil Brahmi</i>				
<i>Later Tamil Brahmi</i>				
<i>Modern Tamil</i>	அ	ம்	ம	மா

அ	ஆ	இ	ஈ	உ	ஊ
a	ā	i	ī	u	ū
எ	ஏ	ஐ	ஓ	ஔ	ஔள
e	ē	ai	o	ō	au
க	ங	ச	ஞ	ட	ண
ka	ṅa	ca	ña	ta	ṅa
த	ந	ப	ம	ய	ர
ta	na	pa	ma	ya	ra
ல	வ	ழ	ள	ற	ன
la	va	ṣa	ḷa	ra	ṅa
ஐ	ஸ	ஷ	ஹ	க்ஷ	ஸ்ரீ
ja	ṣa	śa	ha	kśa	sri

A Magyarok Világszövetsége konferenciái Boldog Özséb pálos szerzetes szentté avatásáért

A Magyarok Világszövetsége azt a kitüntetett feladatot kapta (elsősorban az Égiektől) és Árva Vince atyától még az atya életében, hogy eljárhat a pálos rendalapító Boldog Özséb szentté avatásának ügyében. Árva Vince atya 17 vaskos kötetben írta meg és gyűjtötte össze az adatokat, melyeket immár a Magyarok Világszövetsége fog a pápa elé terjeszteni. Patrubány Miklós elnök Bakk Istvánt bízta meg a pálos konferenciák szervezésével. E konferenciáknak az volt a célja, hogy közösségi szinten áttekinthetővé váljék a magyar rend hajdani alapításának célja, története, s a rend jelenlegi helyzete, amely, úgy tűnik, Árva Vince atyával kihalt, de nem szűnt meg. Az első konferencián jelen voltak a lengyel pálosok képviselői is.

Az Atya 2008. december 7-től erdélyi körúton volt, székely barátai szervezésében. Magyarországról Rostás László kísérte, akit az atya lelki fiává fogadott már jó pár évvel korábban. Csík-somlyón egy egyházi panzióban az atya rosszul lett.* Betegszállítón hazahozták, de sajnos 2008. december 15-én a kórházban átadta lelkét teremtőjének.

Az első konferenciát, még az atya életében december 14-re szervezték, Ő azonban már nem vett rajta részt, mert kórházban feküdt. Szűk körben megtartották. Az atya beszédét Rostás László olvasta fel, aki az idős szerzetes erdélyi útjáról is beszámolt. Dr. Tóth Judit a Magyar Pálos Rend helyzetének és a szentté avatás menetének jogi oldalát világította meg. Bakk István foglalta össze a teendőket.

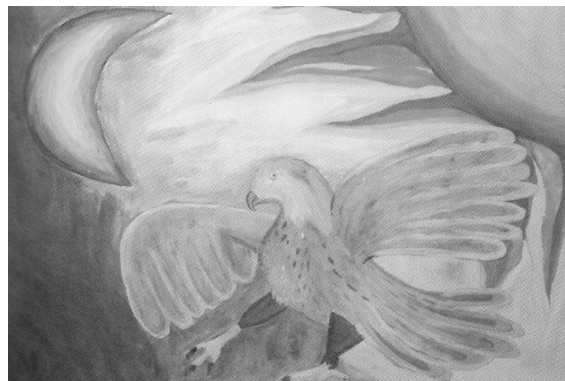
Vince atyát a római katolikus egyház temette el Székesfehérvárott 2009. január 5-én. Egyszerű, de emberi nagyságához méltó temetést kapott egyházától az utolsó magyar pálos. Az atya még életében megírta az imádságot Boldog Özséb szentté avatásáért, melyet most mi is közlünk lapunk hasábjain. A konferenciákon a levelezőlap formájú imádságot kiosztották, s tudom sokan imádkozunk ma Magyarországon az atya szavaival

* Perge Julianna a szomszéd szobából meghallotta a zuhánást és átrohant segíteni.

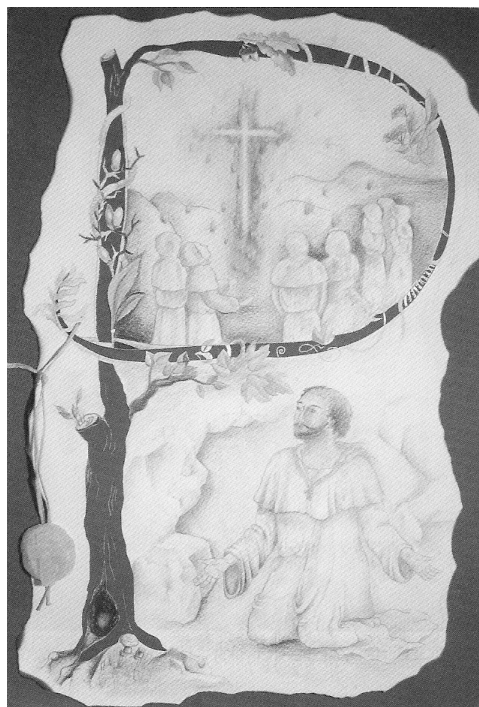
Boldog Özséb szentté avatásáért.

A második konferenciát 2009. február 14-én rendezte meg Bakk István a Magyarok Világszövetségének székházában, a nagyteremben, sok ember érdeklődését odavonva. A konferenciát megelőzte egy mozgósítás általános iskolás gyermekek körében, akiket pálos témakörben rajzolásra, festésre serkentettek. A konferencián adták át a díjakat a gyermekeknek.

Boldog Özséb gyermekrajz-pályázat rajzai

„FÉNYHOZÓ” Kovács Nikolett 8. osztály

„PILISI REMETE” Schultz Gellért, V. osztály

A nyertesek névsora:*Óvodás különdíj:***Gergely-Szép Kincső** (Újlengyel, 6 éves)

A kislány édesapja kísérő levélben – ami Árva Vince atyának szolt – leírja, hogy amikor Kincsőtől megkérdezte, hogy miért rajzolt fénykört Özséb feje fölé, akkor az apuka ezt a választ kapta: „*Hogy, hogy miért? Hát, Ő egy Fényvivő, nem tudad?*”

A pilisi Óvoda, Ált. Iskola és Gyermekotthon tanulói közül:

*Megosztott első díj:***Méhes Bence**, 7 éves**Orsós Gergő**, 7 éves**Juhász Marika**, 8 éves**Kun Mária**, 14 éves

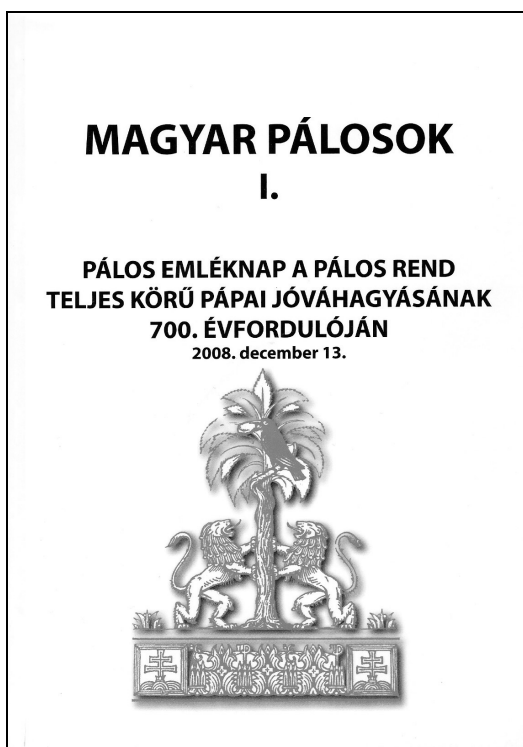
I. helyezést ért el:

Ulrich Márk, 6. osztályos tanuló, Szent Imre Katolikus Ált. Iskola, Ráckeve. „*Boldog Özséb látomása*”

II. helyezett:

Márkus Renáta, 3. osztályos, Hevesi Sándor Ált. Iskola, Nagykanizsa. „*Remény*”

A zsűri tagjai Dr. Molnár V. József professzor és Pető Imre szaktanár voltak.

MAGYAR PÁLOSOK I. rész borítója

A Magyarok Világszövetsége sorozatot nyitott a "Magyar pálosoknak" Szabó György szerkesztésében két jó kötet foglalja magában a két konferencia anyagát, a harmadig pedig a gyermekrajzokat Boldog Özséb világról.

A második konferencia előadói megkapták a három fontos és szép kötetet. Nem is értem, hogyan képesek ilyen gyorsan hasznos és szép könyvek kiadásnak szervezését lebonyolítani. 2008 augusztusában az egy hétig tartó nemzetközi konferencia-csúcson is előre kinyomtatva készen állt minden szekció összes előadójának beszéde szépen könyv formában kiadva. A legnagyobb elismeréssel adózunk a Magyarok Világszövetsége gondosságának, Patrubány Miklós igényességének és a szerkesztő Dr. Szabó György elegáns, naprakész munkásságának.

Átgondolt, bölcs döntés volt a pálos papság kérdésének közösségi szintű megvitatása. Ha Pázmány Péter bíboros a maga korában a Pálos Rend sorsát párhuzamba vonta a magyarságéval, akkor ez a mai világban immár sorskérdéssé is vált.

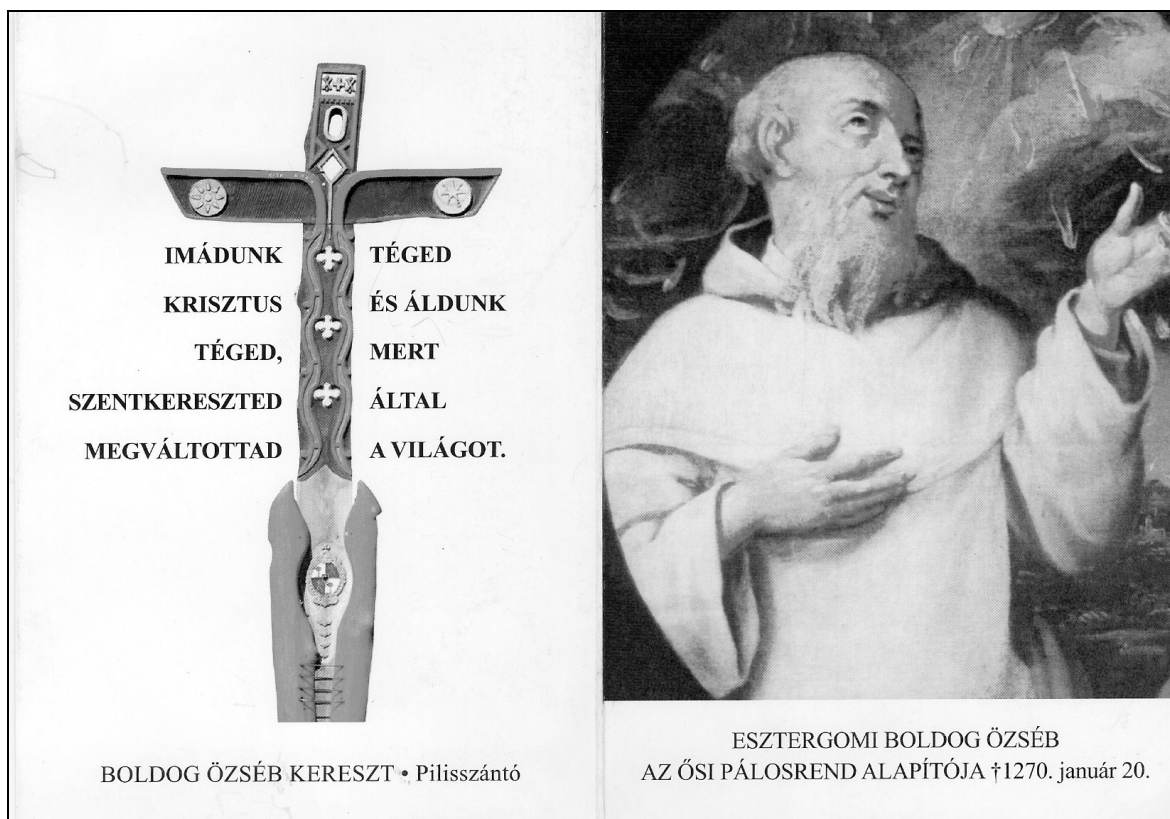
Megtudtuk azt a fontos tény, miszerint a magyarországi alapítású Pálos Rend, melynek Árva Vince atya volt utolsó tagja, jogilag nem azonos a lengyel Pálos Renddel, amelynek a 18. században vetették meg alapkövét (Dr. Juhász Miklós). Megismertük a rend történetét (Bakk István), őstörténetét és a boldogasszonyi kötődését (Gönczi Tamás, Szántai Lajos, Virág L. Gábor és e sorok írója), mely szerint a pálos, palil rend égi alapítású nimrudi hagyomány a Boldogasszony tiszteletére.

A pálosok mind a régmúltban, mind a közelmúltban sok vértanút, mártírt áldoztak a hazáért. A konferencián bemutatták a kommunista terror áldozataként mártírhalált halt Vezér Ferenc szerzetest (Stoffán György írását Dr. Szabó György olvasta fel).

A pálos lelkület szólalt meg Bakk István, Rostás László előadásában, míg Rumi Tamás a különleges pálos rovásírást ismertette. Szavaik alapján tisztázódott a Magyar Pálos Rend arculata, s nemzeti vonatkozásban kiemelt különleges volta.

Az előadások anyaga a Magyarok Világszövetsége székházában megvásárolható.

Végezetül közöljük Árva Vince atya imádságát Boldog Özséb szentté avatásáért:

IMÁDKOZZUNK BOLDOG ÖZSÉB SZENTTÉ AVATÁSÁÉRT

Könyörögjünk:

Isten, ki szentjeidet megdicsőíted, Esztergomi Boldog Özséb közbenjárásával fordulok Hozzád, akit az irántad való szeretet a pilisi remeteségbe vezetett, hogy ott áldozatos, vezeklő életével népéért engeszteljen.

Add meg, hogy amint összegyűjtötte a remeteket, úgy imádsága gyűjtse össze szeretetben a világban szétszóródott magyar népet. Példájára valósuljon meg az egyházak közötti egység. Szent Fiad akarata szerint.

Boldog Özséb remete lángja világítson be az elhagyott otthonokba és vezesse vissza a szülőket és a gyermekeket a családi tűzhely melegéhez. Fénye világítson a mindig kereső-kutató fiataloknak, hogy a Hozzád vezető úton találják meg életük értelmét és boldogító célját!

Az öregeknek, a betegeknek add meg a fényt, hogy felismerjék, a szeretetből vállalt szenvedéssel milyen sokat segíthetnek embertársaikon.

Boldog Özséb imájára add meg, hogy hazánkban is szűnjék meg a paphiány, és akik önként vállalják a papi szolgálatot, életük végéig hűségesek legyenek az Egyházhoz, engedelmisségben, tisztaságban és az egységben.

Boldog Özséb egy borzasztó háború után vonult a remeteségbe, hogy áldozatos életével kieszközölje az áldott békét. Add meg ma is a világnak, de főképpen hazánknak a békét és háráítsd el, Özséb érdemeiért a háború veszedelmét.

Végül saját kérésemet terjesztem eléd..... Boldog Özséb közbenjárására add meg, hogy elnyerjem megvalósulását lelkem és az Egyház javára.

Krisztus a mi Urunk által. Ámen.

Boldog Özséb és az imádság ereje

Személyes élmény ugyan, mégis az „Események” között mesélem el kedves olvasóinknak azt a hatást, amelyet az özsébi imádság életünkre gyakorolt. Elképzelttem Boldog Özsébet, amint a Mennyorszában, a Boldogasszony kristálytemplomának kertjében ellátja úrnője természetkultuszát és az ott híven imádkozó egyszerű embereket bevezeti a Boldogasszony elé, hogy elmondhassák lelkük fájdalmát és megbékélést, biztonságot nyerjenek.

Éppen ezért, amidőn az özsébi imádság szövegében a kipontozott részhez értem, saját kérésemet ott mondtam el a Nagyboldogasszony szentélyében, lábai előtt földre borulva. Kértem itt a jószágos Istent, hogy a Boldogasszony köpenye alatt fogja össze a magyarságot. Szüntesse meg a szét húzást, és ne engedje, hogy aknamunkával aláássák a hazaszerető magyarok nemes törekvéseit. Kérem Istent, hogy engedje Égi Királynőnk, a Boldogasszony szent idejének mielőbbi betöltését. Legyen nekünk királynőnk, példaképünk, védelmünk, akire feltekintünk, s ezáltal ki tudunk vergődni abból az apátiából, melynek vermét a gonosz ásta meg számunkra. Imádkozom családoméért, a Bölcsész Egyesületért, a Magyarok Világszövetségéért, s mindenkiért, aki hozzánk egy-egy láthatatlan ezüst lélekszállal kapcsolódik, így kedves olvasóinkért is. Buzgó fohászaim hatására csodálatos dolgok történtek.

Barátaim közül hárman is felszabadultak a hatalom méltatlan vádjai és rágalmai alól, s lelkük kiegyensúlyozott lett.

A Gazdasági Versenyhivatal a médiumok útján ártatlanul meghurcoltatta egyesületünket. Február közepén egy fax várt reggel az íróasztalomon. A GVH bírása udvarias levélben sajnálatát fejezte ki emiatt és elnézést kért. Azonnal feloldódott bennem a bánat keserősége.

Ugyanezen a napon postai úton kaptuk meg a FAT (Felnőttképzési Akkreditáló Testület) döntését kérelmünk sikeres elfogadtatásáról, amely az egyesületnek, mint felsőfokú felnőttképzési intézménynek az akkreditálását jelentette. Ez természetes tény kellene, hogy legyen, de mégsem az, mert húsz éve próbálkozunk az állami elfogadta-

tással, de csak feljelentésekkel válaszoltak minden beadványunkra, soha, semmi jót nem tapasztaltunk a kulturális és oktatási kormányzattól. Hogy az imádság erejét megértsük, át kell tekintenünk a húsz éves megpróbáltatás sorozatot.

1990-ben Andrásfalvy Bertalan miniszter úr elfogadta intézményünket 12 szakkal, s anyagi támogatást is nyújtott, de 1993-ban a felsőoktatási főosztályvezető és jogásza kihagyta egyesületünk nevét a felsőoktatási Törvény 1. számú mellékletéből, a magánegyetemek listájáról. A folyosón viszont megmondták, hogy soha nem fogják iskolánkat akkreditálni, s még ki sem száradt a pecsét az új törvény alatt, máris feljelentettek a megyei ügyészségen, hogy engedély nélkül munkálkodunk. Ügyészségi szinten felmentést kaptunk, s beláttuk, hogy előlről kell kezdeni mindent.

1995-96-ban beadtuk akkreditálásra új anyagunkat, öt szakkal főiskolai szinten. A bizottság akkreditált három szakot, az újságíró-szociológiát, a földrajz-természetvédelmet és az énekmuzikamuzikamuzika népzene szakunkat. Azonban az értesítésben az állt, hogy az oktatási miniszter mellett működő legfelső tudományos tanács elutasítja a kérelmünket, mert a régióban már van hasonló felsőoktatási intézmény, s egyébként sincs pénzük a finanszírozásra. Mondanom sem kell, hogy eleve, nyilatkozatban lemondtunk mindennemű állami támogatásról, mert tandíjat szedünk. A minisztériumi levéllel egy napon érkezett meg az értesítés újabb ügyészi szintű feljelentésükről. Nagy vizsgálatot tartottak, de a feljelentés ügyészi úton le is zárult.

Gondolom, halálosan unják már ezt a beszámolót, de kérem, tartsanak ki, olvassák tovább, jó vége lesz a mondókának.

Nekifogtunk, s újra átdolgozva, 1998-ban beadványt készítettünk és Dr. Papp Lajos miniszterhelyettes elé felvittük. Ez a beadvány szórónszálán eltűnt a minisztériumban. Viszont érvényesült az újabb feljelentés, amely többszöri felújítással végül bírósági stádiumba is került. Még ide jutottunk úgy tönkretették jó hírünket a média által, hogy égi csodának tűnik, hogy mégis mertek hozzánk jönni tanulni.

Sebaj, a bírósági eljárás mellett 2000-ben kértük az oktatási minisztert, hogy fogadja el intézményünket a három akkreditált szakkal, hiszen

elvileg akkreditálva van, csak engedélyt adjon annak érvényesülésére. Erre válaszként megvonták a diákigazolványt tőlünk és a feljelentést három évig húzták, újabb adatokkal nehezítve. Végül a bíróság felmentett a bűnvád alól és nem rótták rám a sajtó által beharangozott "akár három éves" börtönbüntetést.

2004-ben nagy körültekintéssel újabb beadványt készítettünk, amely az Oktatási Minisztérium Felsőoktatási Főosztályának szimpátiája mellett – levelükkel igazolva is – immár kifogástalannak bizonyult. Elvittük az akkreditációs bizottsághoz, ahol egy "befogadó nyilatkozatot" kértek tőlünk Miskolc város vezetőségétől. Ilyet mi nem tudtunk felmutatni, mert a város vezetősége viszont kérte tőlünk az akkreditációt, amire a befogadást megadhatja. Volt még egy bökkenő. Az akkreditációs bizottság szívesen megszavazza azt a beadványt, amelyet – például esetünkben – a miskolci küldött, egyetemi professzor támogat. A döntés előtt kértük a küldött professzort beadványunk támogatására, de Ő világosan megmondta, hogy Miskolcon elég egy felsőfokú oktatási intézmény, s az már megvan.

Ennek a beadványnak iktatószáma ugyan van, de érdemben nem foglalkoztak vele, az előzőek miatt. Viszont a minisztérium nem nézte tétlenül újabb kudarcunkat, hanem feljelentéssel reagálta le megbuktatásunkat. Most az Oktatási Minisztérium Oktatási Hivatalának elnöke és a Miskolci Egyetem rektora közösen írták alá a feljelentést. A vád ugyanaz, becsapjuk a hallgatókat. Az eljárás 360 végzett hallgatónk rendőrségi kihallgatásával indult. Közülük egyetlen egy sem vallott ellenünk, hanem azt mondták, amit tőlünk is kaptak, szeretetet, megbecsülést. Az ügyész még az ügyészségi szakaszban felmentett, mégis három évig nyúzták az ügyet, amely végül 2007 decemberében zárult egy számunkra pernyertes bírói ítélettel. Az ítélettel egyszerre hozta a postás az újabb feljelentést, amely a Gazdasági Versenyhivatalból érkezett, mint "tisztegtelen versenytárs részére, aki becsapja a hallgatókat".

A Gazdasági Versenyhivatalnak külön bírósága van. Itt felülbírállhatnak minden bírói ítéletet, számukra nem érvényes az ügyészi felmentés, elítéltek minket, megbüntettek 150 ezer forintra és két évig egy könyvtárnyi iratot küldtek el, amelyeket végigolvasni is sok volt. Aztán meghur-

coltattak a médium által, de ez már a bírónak is sok volt, és mint már említettem sajnálatát fejezte ki.

A Gazdasági Versenyhivatal eljárásával egy időben készítettük el a FAT számára az újabb beadványunkat az intézményi akkreditációról. Mindnyájan éreztük, hogy ilyen lejáratai kampány alatt, amelyet a médium folytatott ellenünk a Gazdasági Versenyhivatal apropójából, lehetetlen, hogy bármely testület objektíven kezelheti kérelmünket.

Azonban tévedtünk. A FAT független lélekkel csakis a beadványt és a munkánkat bírálta, s nem befolyásolta semmiféle idegen érvényű érdek. Így aztán AL-1959. szám alatt akkreditálták intézményünket.

Ezen a ponton megéreztem az égi erők működését. Tavaly, amidőn Árpádházi Szent Erzsébettel és róla szóló könyvemmel foglalkoztam, éreztem, hogy Erzsébet erőt adott a meghurcoltatás elviselésére. Nélküle az elmúlt feljelentések sorozatát sem tudtam volna végigélni. Boldog Özséb égi szerepe más minőségű. Ő felemel és vezet. Az erő, amit sugároz, közösségi, minden magyart érint. Boldog Özséb magyar szent már régen, a népünk annak ítélte meg.

Amidőn beadványunk elfogadást nyert, megéreztem a pillanatot, mintha angyal szállt volna át a szobácskámon. Ebben a varázsos pillanatban láttam Boldog Özséb erőkisugárzásának érvényesülését. Gondolati síkon megformálódott üzenete: ez történik veletek Isten akaratából, a Boldogasszony öröme.

Kedves Barátaim, mondjátok esténként az özsébi imát, hiszen nekünk is jólesik, ha az égi magyar szentünk és Boldogasszony királynőnk lelkének örömet okozhatunk. Isten áldjon mindnyájukat.

(szerk.)

A Pálos Renddel kapcsolatos írások az Ősi Gyökérben

Rostás László: A megújuló Magyar Pálos Rend. Ősi Gyökér. 2007, 35, 1, 54-56. old.

Magyar Pálos nemzeti énekek
Ősi Gyökér. 2007, 35, 1, 56-58. old.

Árva Vince: Az esztergomi Boldog Özséb alapította Pálos Rend. Ősi Gyökér. 2002, 30, 1, 12-18. old.

fat

FELNŐTTKÉPZÉSI AKKREDITÁLO TESTÜLET

H-1085 Budapest, Baross u. 52.
Tel.: 06 1 433 1736
Fax: 06 1 433 1737Intézmény-akkreditációs lajstromszám: **AL-1959**

INTÉZMÉNY-AKKREDITÁCIÓS TANÚSÍTVÁNY

A Felnőttképzési Akkreditáló Testület a 22/2004. (II. 16.) Korm. rendelet alapján lefolytatott intézmény-akkreditációs eljárás eredményeként tanúsítja, hogy a felnőttképzést folytató intézmények nyilvántartásában **05-0165-05** szám alatt bejegyzett

Miskolci Bölcsész Egyesület Nagy Lajos Király Magánegyeteme

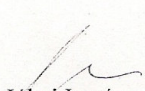
melynek székhelye:

3534 Miskolc Vár u. 9.

által folytatott felnőttképzési tevékenysége, illetve e tevékenységhez kapcsolódó felnőttképzési szolgáltató tevékenysége megfelel a 24/2004. (VI. 22.) FMM rendeletben előírt akkreditációs követelményeknek.

Az akkreditáció érvényes: **2009. február 4. - 2013. február 4.** napjáig.

Budapest, 2009. február 4.

Jókai István
a Felnőttképzési Akkreditáló Testület
elnöke

SZÉKELY GYÖRGYI

A magyar kultúra napja

Mit is jelent nekem ez a nap? Talán fel sem fogtam a jelentőségét, csak miután megéltem ezt a napot. Minden napra kerül egy kis ünnepelni való, hol születésnapot, hol névnapot ünnepelünk, hol a földnapja van, hol a levegő napjára, a környezetünkre emlékezünk, hol a versre, a zenére, irodalomra, történelmi eseményre gondolunk. De emlékezünk azokra is, akik már nincsenek közöttünk.

Biztosan az én naivságom, de valahogy nem hatott meg ez a nap, nem azzal ébredtem, hogy ma ünnep van. Természetesen a környezetem sem volt hangos a nap jelentőségétől, nem is figyelmeztetett rá a sajtó, a média, legfeljebb imitt-amott csendesen elhangzott egy-egy utaló szó. De jöttek a megemlékezések barátoktól, kisebb közösségektől, Erdélyből.

Magyar Kultúra napja! Mit kaptam ettől a naptól?

Kellemes kis táncházunkban elénekeltük a himnuszt záróakkordként, a tánctanulás, a lépések kibogozása és az összetartozást megerősítő daltanulás után.

Panek Kati, osztálytársnőm Édesapjára, Panek Zoltánra emlékezett, ezt megosztva barátaival. Írását elolvasva eszembe jutott a közös gyerekkor színes palettája, a játszótársak nevetése, töprengése a jövőről, a tarsolyunkban elcsomagolt, de néha felbukkanó, elővillanó játékokban megmerített és a jövőre készülők szereposztása, álmainak dédelgetése.

Múltunk medrében mély barázdákat vágott az eltelt idő és emlékezünk, ezen a napon is emlékezünk szüleinkre, Édesapánkra, Édesanyámra, akiket már csak a Házsongárd hűs kertjében látogathatunk.

Emlékezünk egy pillanatra, egy fejezetre, egy érzésre?

De miért fontos ez a nap a Kárpát-hazában?

Először úgy éreztem személyes élményem, nem fűződik a naphoz. Egy ünnepnap a sok közül, amikor kicsit magába zuhan az ember, kicsit job-

ban büszke arra, hogy hagyatékunk van, hogy örökségünket táplálhatjuk, hogy jártak előttünk tehetséges emberek, hogy feltörnek a források és édesvizükkel táplálják lelkünket a legsötétebb, leghamisabb világban is.

Aztán tovább keres az ember – és talál. Egy újabb emlék, egy kisembernek az emléke, ami megszabta, meghatározta életútját, egy olyan emlék, amit a Nagymama tisztelete és törekvése egy „csodálatos emléknappá” emelt, egy kitörölhetetlen pillanattá varázsolt Ő, egy emberpalánta számára.

„Valamikor az 1960-as években az én drága Nagyikám – Anyám Anyja – ezen a napon reggel összecsomagolt engem kis emberkezdeményt s a fagyos-hófúvásos januárban elvitt Csekébe. Nem volt az olyan egyszerű, amikor két vonattal s aztán busszal lehetett a szatmári végekre eljutni. Dél is elmúlt már, amikor végsőt farolt az ikarusz-55 a farmotoros a csekei templom előtt, s kilehelte lelkét.

Fagyos metsző hidegben arcom sállal körbekötve, csizmában – közte újságpapír – araszol a 60 éves asszony ünneplő fekete kendővel a fején. A gyerekek kisbundában alatta fehér ünneplő ing. A kopjafás temetőbe sírna a fagytól, de az asszony nem szól semmit, csak vezet; combig ér a hófúvás... Megáll a lépcsőnél, fent a kőurna, kezításkájából a papírba csomagolt útravaló zsíroskenyér közül kivesz egy szál virágot, nem is tudtam s leteszi a hóra egy oszlop melletti szélvédett zugban, s csak állunk.

Majd a szél zúgásán is felülharsogva száll az imádság ISTEN ÁLD MEG A MAGYART énekel az én csóka-nagyanyám, egy életet átkapált hajlott háta délcegre simul, kezem szorítja, én is tudom már hisz óvoda helyett tőle tanultam, gyenge kis hang-kíséret...

aztán a többi versszak már csak szöveggel öreg-asszonyos-sokatélt örök hangsúlyokkal, mint kőbe az írás vésődik agyamba-lelkembe kalapács-hittel ÁLTALAD NYERT SZÉP HAZÁT”

Igen, ez már közelebb hozott a nap méltóságához. Mit is jelent ez a nap? Mi született ezen a napon? Egy költemény, egy fohász, egy népnek a sorsa, múltja- jelene- jövője rímekbe zárva, verssorokba öntve.

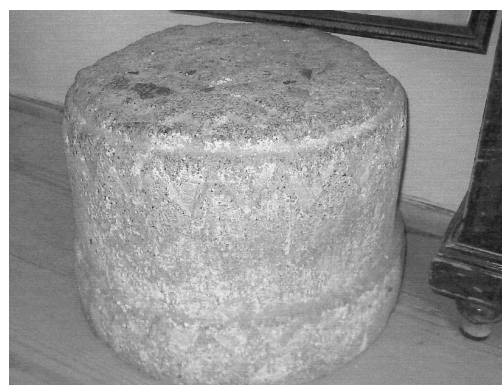
Gondolataim futkosnak tovább, keresem az összefüggéseket, keresem a nap, számomra megfogalmazott üzenetét. És ott vagyok a csekei temetőben egy emlékmű előtt, melyet délcegen, – igaz egyik másik kicsit megtörve, megdőlve, de a hideg, fagyos idő segítségével keményen, tekintélyt parancsolva – ott őriznek a csónakos kopjafák. Micsoda világ ez?

Ősiségünk, hagyatékunk, múltunk, hitünk – a szálak találkoznak, és szépen koszorúban összehajlanak, összefonódnak, nemzeti színeinket maguk közé keverik, pántlikával átkötik az emlékezést, melyet a délceg kopjafák körében és a szél lágy, képekbe torlódó játéka mellett, ütemekké formálva, dallá varázsolnak, egy népnek a himnuszává alakítanak:

„Szánd meg, Isten, a magyart
Kit vészek hányának,
Nyújts feléje védő kart
Tengerén kínjának.
Bal sors akit régen tép,
Hozz rá víg esztendőt,
Mebűnhötte már e nép
A múltat s jövődöt!”

A csekei temető ünnepe és emlékezik. Az ünnep hullámai elérnek hozzám is. Hogy mit jelent számomra ez a nap? Már nem is kell magyarázni, nem is kell keresni a zajos, vagy csendes fejhajtásokat, dallam foszlányokat. A csekei hullámok utolérték, a nap, január 22.-ke ünnepe bennem él, a csónakos kopjafák körbeállnak, a múlt, jelen és jövő összefonódik lelkem énekében.

Vecsés, 2009. január 26.

A Csiksomlyói Kegyetemplom Ősi Boldogasszony oltára
Fotó: Schmidt Irén

Akkreditációs szám: AL-1959

Hatósági nyilvántartásba
vételi szám: 05-0165-05

ALAPÍTÁSI ÉV: 1989

3534 Miskolc, Vár. u. 9.
(az 1-es villamos végállomásánál)

**Az ország rangos tudósaival
MAGYARSÁGKÖZPONTÚ műhely**

Az egyesület a tudásban elérhető legmagasabb
színvonalat tűzte ki céljául. Az oktatás rendszere
megfelel a régi magyar hagyományoknak és a
mai nyugati gyakorlatnak.

ELÉRHETŐSÉGEK:

Levélcím: 3509 Miskolc, Pf.: 819.

Tel./Fax: 06-46-331-981 (elnök)

Tel.: 06-46-332-228 (tanulmányi osztály)

Tel.: 06-46-379-152 (gazdasági osztály)

E-mail: bolcsesz.egyesulet@chello.hu

”Az ismeretek bölcsebbé tesznek, a bölcsesség pedig s z a b a d d á ”

(Debreczeni Bárány Péter 1789)

Ha valaki az adója 1%-át ajánlaná fel intézményünk számára,
annak közöljük az *alapítóányi adószámunkat*:

18410868 - 1 - 05

2009

AKKREDITÁLVA

AL-1959 sz. alatt

Miskolci Bölcsész Egyesület

~FELNŐTTKÉPZÉS~

Engedélyszám: Borsod Megyei Bíróság P.K. 60.557/1989
Hatósági nyilvántartásba vétele 2005. XI. 02. (05-0165-05 sz.)
Észak-magyarországi Regionális Munkaügyi Központ által
3534 Miskolc, Vár u. 9. (1-es villamos végállomásánál)
Elnök: Tel.: 06/46/331-981,

TÁJÉKOZTATÓ

A Miskolci Bölcsész Egyesület oktatói, pedagógiai képzéssel felnőttképzést indít az Észak-magyarországi Regionális Munkaügyi Központ engedélyével három szakterületen 00140021-es azonosító számmal.

MAGYARSÁGTUDOMÁNYBÓL PSZICHOLÓGIÁBÓL MŰVÉSZETTÖRTÉNETBŐL és EURÓPA ISMERETET OKTAT ANGOL NYELVEN

A képzés szakismeret szerzésére ad lehetőséget. Időtartama 288 óra. A tanulmányok végén, összegző vizsga után Certificatio átadására kerül sor.

Jelentkezéshez szükséges egy szakmai önéletrajz, oklevél-másolat, 2 db 4x4 cm-es fénykép, erkölcsi bizonyítvány.

A beiratkozás felnőttképzési szerződés alapján történik.

Örömmel vesszük, és megtiszteltetésnek tartjuk, ha levélben, telefonon vagy személyesen keres minket, hogy további felvilágosítást adjunk és megismerje képzési központunkat.

2008. augusztusától a képzők továbbképzése céljából akkreditáltattuk az "Andragógia legújabb kutatásai" című tanfolyamunkat, melyet alkalmanként meghirdetünk, és a felnőttképzésben működő kollégák jelentkezését várjuk.

3534 MISKOLC, Vár u. 9. a Diósgyőri vár alatt.

ÉRDEKLŐDNI LEHET: a 06/46/331-981, 06/46/332-228-as és a 06/20/530-91-40-es telefonon

Miskolci Bölcsész Egyesület

Regisztráció szám: 05-01650-05

Akkreditációs szám: AL-1959

ÉVES KÉPZÉSI TERV

2009. év

- 00140021 Oktatói, pedagógiai képesítések (MAGYARSÁGTUDOMÁNY) 288 óra
- 00140021 Oktatói, pedagógiai képesítések (PSZICHOLÓGIA) 288 óra
- 00140021 Oktatói, pedagógiai képesítések (MŰVÉSZETTÖRTÉNET) 288 óra
- 00140021 Az andragógia legújabb kutatásai 8 órás továbbképző kurzus a felnőttképzésben résztvevő tanárok számára

Az egyesületi képzést azok számára készítettük elő, akik már rendelkeznek valamilyen diplomával, de módosítani kívánják szakirányú ismereteiket, és a fenti három terület közül valamelyik iránt érdeklődést mutatnak. Ezért munkánk *célcsoportja* a műveltségre és szakismeretre érdeklődést mutató, magyar nyelven beszélő és erkölcsi bizonyítvánnyal rendelkező diplomás személy.

Anyagi bázis: Az egyesületet három alapítvány támogatja, támogatási bevételeiből segítik oktató munkánkat. Saját bevételünk a felnőttképzésben résztvevők oktatásáért járó honorárium.

Van saját könyvkiadói tevékenységünk, állandó folyóiratunk az ŐSI GYÖKÉR, minden évben megrendezésre kerül az Őskutatási Fórumunk. Ezekből a bevételekből működtetjük intézményünket.

Székhely: A felnőttképzési tevékenységünket Miskolcon a Vár u. 9. sz. alatti iskolaépületben folytatjuk. A felnőttképzésben résztvevők számára az oktatási épületben három nagy előadóterem, 2 csoportos foglalkozáshoz szükséges kisebb terem, pszichológiai tréninghez szükséges helyiség van.

A termek be vannak rendezve padokkal, székekkel, táblával és technikai berendezéssel. Jók a fényviszonyok. Jó idő esetén a tágas udvaron is folyhatnak a tréningek és az előadások.

Technikai felszerelések: Technikai berendezések, írásvetítők, DIA vetítők, projektorok, TV-k, videomagnó, DVD és CD lejátszó, számítógépek és Internet hozzáférés áll rendelkezésre.

Könyvtár: 45.000 kötetes könyvtár áll az érdeklődők rendelkezésére, szakkönyvekkel, olvasóteremmel, másológéppel, helyben olvasási lehetőséggel. (*Másolat készíthető*)

A közelben vendéglők vannak, de munkatársaink igény esetén megrendelik a Gastroyal originál csomagolású, házhoz szállított ebédjét a déli nagyszünetre.

Tanárok: A képzést rangos tanári kar biztosítja, akik helyből, a fővárosból vagy az ország más részéről járnak el ismereteik átadása céljából.

Többi munkatárs: Az egyesületben *diplomás tanárok önkéntes munkával* látják el a nyugodt tanulásához szükséges háttérmunkát.

Miskolci Bölcsész Egyesület

Felvételi kérelem 2009-2010. évre

FELNŐTTKÉPZÉS

Engedélyszám: Borsod Megyei Bíróság P.K. 60.557/1989
Hatósági nyilvántartásba vétele 2005. XI. 02. (05-0165-05 sz.)
Akkreditációs szám: AL-1959
3534 Miskolc-Diósgyőr, Vár u. 9. (az 1-es villamos végállomásánál)
Elnök: Tel.: 06/46/331-981, Felvilágosítás: Tel.: 46/332-228

Alulírott.....

szeretném elvégezni a Miskolci Bölcsész Egyesület által működtetett *felnttkepzési kurzust*
oktatói pedagógiai képesítéssel

szakterületen

Tudomásul veszem, hogy a szakterületek azonosító számai: 00140021
és a Miskolci Munkaügyi Központ által adott hatósági nyilvántartási szám: 05-0165-05

Az intézmény neve, ahol előzőleg diplomát, oklevelet kaptam:

.....
.....

Tudomásul veszem, hogy a Miskolci Bölcsész Egyesület a felnőttképzés törvényei alapján folytatja munkáját, mint kiemelkedően közhasznú társadalmi szervezet, és Certificatio kiadására jogosult.

Dátum.....

Név:.....

Lakcím:

.....

Telefon:

e-mail:

A kérelemhez csatolom:

1 db önéletrajz, 2 db igazolványkép, előző oklevél másolat, erkölcsi bizonyítvány

Hervay Tamás

Örök fényvárás

Nincsenek szavaink,
Kimondtuk már mindet!
Ölben tehetetlen kezünk,
Fel sem emeljük fejünket,
Ha csattan rajta a hír:
„Valahol verik véreinket!”

Vörösben ködlik a világ,
Látjuk tulajdon szemünket.
Már nincs szavunk,
Hogy kimondjuk nevünket.
Már csak izzón fáj:
Elárultak bennünket!

Mily esendő az ember,
Mily kicsiny, milyen gyöngye!
Csak egy hazugság kell
És a göröngyre,
Disznók elé hull kezéből
Igazsága gyöngye.

Fejjel előre zuhanunk
Némán önnön ölünkbe.
Künn, a fájdalom csendje,
Benn a sötétség csöndje.
Összegömbölyödünk!
Várunk születésünkre.

Szisszen az első sugár
Ahogy belehasít a szívbe.
Dobbanva, nyílik a szív,
Török a félelem csöndje:
Megszületett az IGE!
És fénylik szemeinkben!

Mi is megszülettünk,
Hisz egy a létünk a Fénnyel!
Kinyújtózhatunk,
Emeljük szemünk az égre!
Beszélni tanulunk,
Igét szólni a Mindenséggel!

Mert újra vannak szavaink,
Kimondhatatlan szépek!
Mert a Fény írja szívünkbe,
Ajkunkra, dalnak, mesének.
És nincs többé oly hazugság,
Mellyel félrevezethetnének!

Mert, ha áll a magyar,
Felállhatnak a népek!
És ha szól a magyar,
Szabadul, szárnyal a lélek!
S lesznek áradó szeretetében
Egyek a népek a Fényben!

Hervay Tamás

Árva Vince halálára

Kedvence Istennek! Hogyan lehetsz árva?
Hahogy egymagadban állál a vártára?
De hisz Isten Véled, csak sötét ellened.
Özsébnék öröke harcost nyere Veled!
Soha sem testedtől reménylettünk semmit.
Lelked világított szellemeddel együtt,
Hogy pálosainkat, hogy táltosainkat
Fényfehér ruhájú remete pap'inkat
Feltámasztva lássuk,
Szellemben-lélekben
Önmagunk testében
Legbévül:
Szívünkben!
Szívszeretetedet túlvilágba vitted,
Itt hagytad a gondot, megpróbálván minket.
Csak segíts, hogy műved befejezésére
Erőd velünk legyen, – Isten segítségével!

Kiss Anna

Fohász (részlet)

És mit szólna a nyírlugosi ács,
kinek tanult mestersége a fából
nemesen róni boltozatokat,
amik megállnak, s magukért beszélnek,
s nem hajlandó erről papírt szerezni,
mert a világ ha bízik a papírban,
hát ő bízik a maga két kezében,
azt szólná, ha őnéki rogyna be
szégyenszemre a felrakott tető,
hogy aki kontár ahhoz, amit mível,
hajítsa el, de úgy az ácsszekercét,
hogy az isten se lelje meg utána...
Nyakasnak mondják, márpedig az ember
nem azután lesz híres, hogy miféle
nyakon visel gondolkodó fejet,
marad utána mestermívű munka,
ez már elég neki, hogy jól aludjon.
Hivatkozzunk inkább a régiekre!
Ellesvén a mesterség száz fogását,
fazsindelyes tornyokat építettek,
zengtek alattuk párban a harangok,
s bírta a tető meg a lábamat,
és az egymáshoz bújó házakon
mesterkedő parasztok jó kezétől
Sion-erősen állt meg a tető!

CSÍKSOMLYÓI KEGYTEMLOM
(Internet)

Következő szám tartalmából:

Somos Zsuzsanna: Magyarországi Klemencia sírszobra a St-Denis Bazilikában (Párizs)
Flament Krisztina: A táltos ökör. Népmeseelemzés
